

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์

สาขา

เศรษฐศาสตร์

ภาควิชา

เรื่อง ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเมื่อ
มีการเปิดเสรีทางการเงิน

The Competitive Advantage of Thai Commercial Banks and Foreign Commercial Banks
on Financial Liberalization

นามผู้วิจัย นายชนพล ทิตอร่าม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ชลลดา หลวงพิทักษ์, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา วีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ
เมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน

The Competitive Advantage of Thai Commercial Banks and Foreign Commercial Banks
on Financial Liberalization

โดย

นายธนพล ทิศจิร่าม

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

พ.ศ. 2552

ธนพล ทิตอร่าม 2552: ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน ปรินธิญาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก, ศ.ม. 165 หน้า

ภายหลังการเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 จากความต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค และการอนุญาตในการเปิดกิจการวิเทศธนกิจ สถาบันการเงินหลายแห่งประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง มีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอัตราที่สูง จนต้องเข้าแผนฟื้นฟูกิจการสถาบันการเงิน จนถึงการปิดกิจการ

นับจากปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ประเทศไทยกำลังเข้าสู่การเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ ภายใต้ข้อตกลงทั่วไปด้านการค้าบริการ (General Agreements on Trade in Services: GATS) ดังนั้นระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยต้องมีแนวโน้มการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นทั้งระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยกัน และจากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่กำลังจะเข้ามาเปิดสาขา และบริษัทลูกมากขึ้นตามข้อตกลงที่ไทยได้ทำไว้กับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO)

จากการศึกษาพบว่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 ธนาคารซึ่งประกอบไปด้วยธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารกรุงศรีอยุธยา กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาอยู่ในประเทศไทยนั้น ธนาคารพาณิชย์ไทยทั้ง 5 ธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยใช้ต้นทุนต่ำที่สุดในการให้สินเชื่อและลงทุนในหลักทรัพย์ และนอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในประเทศพบว่า โอกาสที่จะเอื้ออำนวยต่อการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศค่อนข้างน้อย เพราะธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นมีความได้เปรียบในทุกปัจจัย ทั้งในด้านของปัจจัยการผลิต ปริมาณอุปสงค์ที่มากกว่า แหล่งเงินทุนที่หลากหลายกว่า รวมไปถึงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของทางการที่ยังคงรักษาสีทธิประโยชน์ให้กับธนาคารพาณิชย์ไทย

Thanapol Thit-aram 2009: The Competitive Advantage of Thai Commercial Banks and Foreign Commercial Banks on Financial Liberalization. Master of Economics, Major Field: Economics, Department of Economics. Thesis Advisor: Associate Professor Chiraphan Kuladilok, M.Econ. 165 pages.

After the Asian economic crisis in 1997, in order to make Thailand the financial center of southeast Asia and to set up Bangkok International Banking Facilities (BIBF), many financial institutions faced liquidity problems and suffered from the high rate of Non-Performing Loans. As a result to the Thai court ordered many institutions to either enter the restructuring plan or to stop running their businesses.

From 2007 on, Thailand is officially going through the Financial Liberalization under the General Agreements on Trade in Services (GATS). Therefore, the commercial banking system in Thailand may face more intense competition, from both Thai commercial banks and foreign commercial banks moving towards to the opening of branches and subsidiaries in Thailand according to the agreement we made with World Trade Organization, WTO

The study of an efficiency of the competitive advantage between five big Thai commercial banks; comprising of Bangkok Bank, Krung Thai Bank, Siam Commercial Bank, Kasikorn Bank, and Bank of Ayudhya; and foreign commercial banks in Thailand found that the five big Thai commercial banks have higher performance efficiency in spending lowest cost to give out loan and to invest in the securities investment. Apart from that determinants of national competitive advantage analysis indicated that the opportunities that facilitate the entering of foreign commercial banks are limited due to the reason that Thai commercial banks have the comparative advantages in all factors for instance; input, higher loan demand which is higher, financial sources, as well as, governmental regulations which preserve them the benefits.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

/ /

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำ และการให้ความสนับสนุนและกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่ายดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์จิรพรรณ กุลดิลก ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ชลลดา หลวงพิทักษ์ กรรมการวิชาเอก อาจารย์ ดร.ศักสิทธิ์ บุญยพลากร เป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด จนวิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ และคุณแม่ ที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือสนับสนุนในการศึกษาตลอดมา และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่อยู่เบื้องหลังที่มีอาจเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด

สุดท้ายนี้หากมีข้อบกพร่องประการใดก็ตามในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับและถือว่าข้อบกพร่องเหล่านี้เป็นข้อบกพร่องของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว

ธนพล ทิตอร่าม

มีนาคม 2552

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ขอบเขตการศึกษา	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
นิยามศัพท์	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และการตรวจเอกสาร	14
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	14
การตรวจเอกสาร	30
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	36
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 4 การเปิดเสรีทางการเงินและความพร้อมของธนาคารพาณิชย์ไทย	46
บริบทของการเปิดเสรีทางการเงินภายใต้ GATS	46
ธนาคารพาณิชย์ไทยกับความพร้อมเข้าสู่การเปิดเสรีทางการเงิน	66
บทที่ 5 ผลการศึกษา	82
การธนาคารพาณิชย์ไทยเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน	82
ประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	89
ธนาคารพาณิชย์กับความได้เปรียบเชิงแข่งขัน	95
การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันผ่านแบบจำลองเพชรสมบูรณ์	131
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	136
สรุป	136

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อเสนอแนะ	139
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	142
ภาคผนวก	145

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย	7
1.2	รายชื่อสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ	8
1.3	รายชื่อบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ	8
5.1	ส่วนแบ่งในตลาดสินเชื่อของสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศปี พ.ศ.2550	88
5.2	จำนวนบัญชี ส่วนแบ่งตลาด และยอดคงค้างบัตรเครดิต ณ สิ้นปี พ.ศ.2550	89
5.3	จำนวนบัญชี ส่วนแบ่งตลาด และยอดคงค้างสินเชื่อบุคคล ณ สิ้นปี พ.ศ.2550	89
5.4	ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ DEA ด้วยวิธี Multi-Stage	90
5.5	ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ DEA ด้วยวิธี Malmquist-DEA	92
5.6	ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพ	93
5.7	สินเชื่อแยกตามกลุ่มลูกค้าของธนาคารกสิกรไทย	116
5.8	ยอดสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์	121

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	ข้อมูลด้านผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษาปี พ.ศ.2546 – 2550	146
2	ข้อมูลด้านปัจจัยการผลิตของธนาคารพาณิชย์ที่ศึกษาปี พ.ศ.2546 – 2550	147

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	คุณบัญชีการเงินด้านทุน	2
1.2	อัตราส่วนของสินเชื่อบริษัทพาณิชย์ไทยต่อปริมาณเงินฝากระหว่างปี พ.ศ.2533 – 2540	2
1.3	อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารระหว่างปี พ.ศ.2533 – 2539	3
1.4	อัตราเพิ่มของเงินฝากและสินเชื่อบริษัทพาณิชย์	4
2.1	แบบจำลองระบบเพชรของ Porter	15
2.2	ระบบเพชรสมบูรณ์	16
2.3	ห่วงโซ่คุณค่า	18
2.4	การใช้ปัจจัยการผลิต X และ Y เพื่อผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง	22
2.5	เส้นผลผลิตเท่ากัน และเส้นต้นทุนเท่ากัน	27
2.6	เส้นความเป็นไปได้ในการผลิต และเส้นราคาผลผลิต	28
4.1	สรุปความเป็นมาของข้อตกลงทางการค้าระดับพหุภาคี	49
4.2	การข้ามพรมแดนของการบริการ	56
4.3	การข้ามพรมแดนของผู้รับบริการ	57

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.4	การข้ามพรมแดนของผู้ให้บริการจากต่างประเทศ	58
4.5	การข้ามพรมแดนของบุคคลต่างประเทศเข้ามาให้บริการในประเทศ	58
4.6	ปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์ไทยกับเงินลงทุนในตลาดทุน	67
4.7	ปริมาณเงินให้สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์ไทยกับเงินลงทุนในตลาดทุน	68
4.8	สัดส่วนรายได้ดอกเบี้ยและรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย (ค่าธรรมเนียม) ของธนาคารพาณิชย์	69
4.9	จำนวนเครื่องเอทีเอ็มโดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทย	70
4.10	จำนวนเฉลี่ยสาขาธนาคารพาณิชย์ไทย	71
4.11	จำนวนสถาบันการเงินก่อนและหลังแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	73
5.1	อัตราดอกเบี้ยนโยบาย	84
5.2	สัดส่วนการถือครองหุ้นธนาคารพาณิชย์ไทยของนักลงทุนต่างประเทศ	86
5.3	โครงสร้างของเงินให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย	87
5.4	สัดส่วนการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ก่อนและหลัง การใช้แผนฯ	97

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5.5	อัตราการเติบโตของสินเชื่อเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนเดียวกัน ในปีก่อนหน้า	98
5.6	อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	99
5.7	แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยก่อนใช้แผนพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน	100
5.8	แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยหลังใช้แผนพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน	101
5.9	เงินทุนจากกองทุนและรายการระหว่างธนาคารตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 – 2550	102
5.10	แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศก่อนใช้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	103
5.11	แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศหลังใช้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	103
5.12	เงินทุนจากสำนักงานใหญ่ของสาขาธนาคารพาณิชย์ ต่างประเทศกับ REER	104
5.13	รายได้จากค่าธรรมเนียมของธนาคารกรุงเทพ	107
5.14	ผลกระทบซึ่งกันและกันในระบบเพชร	132

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5.15	ผลกระทบที่เกิดจากเหตุสุตวิสัยและรัฐบาล	133
5.16	ระบบเพชรสมบูรณ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย	135
ภาพผนวกที่		
1	โปรแกรม Win4Deap ที่นำเข้าข้อมูล	150
2	การเข้าสู่การประมวลผล	151
3	การใส่เงื่อนไขในการประมวลผลแบบ Multi-Stage	152
4	การใส่เงื่อนไขในการประมวลผลแบบ Malmquist-DEA	153

บทที่ 1

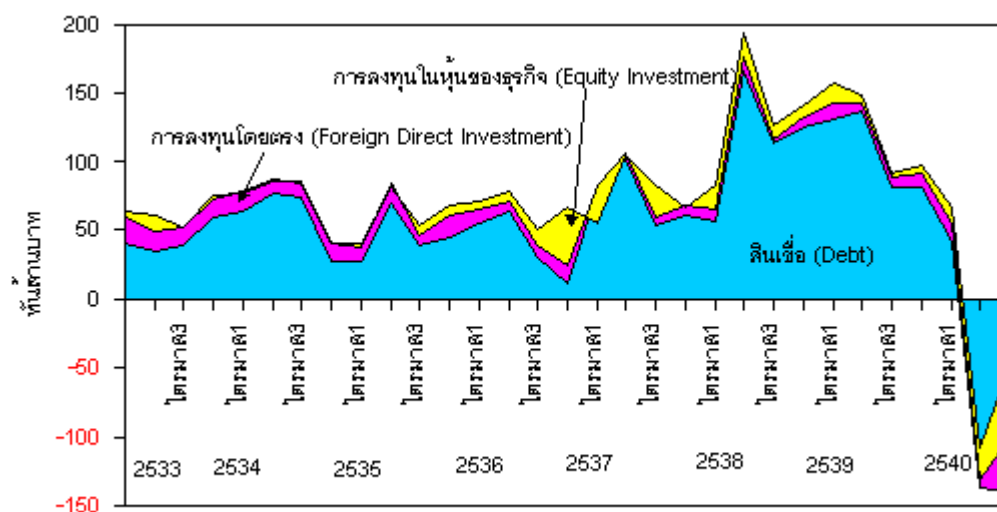
บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในปี พ.ศ. 2536 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์มีการประกอบกิจการวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facility: BIBF) ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจการกู้ยืมและให้กู้ยืมในต่างประเทศ หรือธุรกรรม Out-out อันได้แก่ การรับฝากหรือกู้ยืมเงินตราต่างประเทศเพื่อกิจการในต่างประเทศตามที่กำหนดไว้ และการกู้ยืมและการให้กู้ยืมในประเทศ หรือธุรกรรม Out-in อันได้แก่การกู้ยืมเงินตราต่างประเทศเพื่อให้กู้ยืมเป็นเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงธุรกรรมวิเทศธนกิจอื่น ๆ อันได้แก่ ธุรกิจการซื้อขายปริวรรตเงินตราต่างประเทศที่มีใช้เงินบาท กิจการด้านพาณิชย์ธนกิจ (Investment Banking) อื่น ๆ อาทิ การให้บริการข่าวสาร การวิเคราะห์โครงการ และการเป็นที่ปรึกษาทางการเงิน เป็นต้น

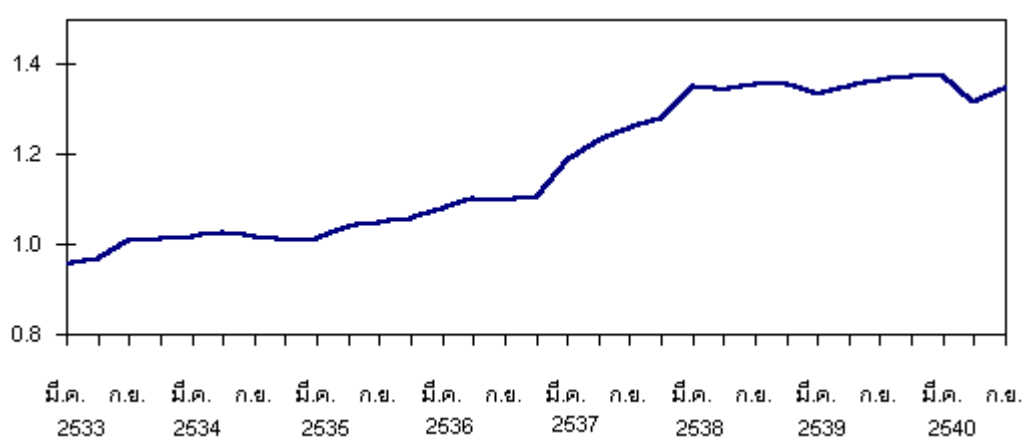
จากนั้นการเปิดเสรีทางการเงินจึงเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ โดยประเทศไทยยอมรับพันธะมาตรา 8 แห่งข้อตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งภายใต้พันธะข้อ 8 นี้ ประเทศไทยสัญญาว่าจะไม่ใช่ข้อจำกัด การชำระเงินหรือการโอนเงินเพื่อธุรกิจเดินสะพัดระหว่างประเทศ จากข้อตกลงดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ผ่อนคลายข้อจำกัดทางด้านธุรกิจเดินสะพัด และเริ่มมีนโยบายในเชิงรุกสนับสนุนให้เงินทุนไหลเข้ามาจากต่างประเทศได้สะดวกขึ้น จากนั้นเศรษฐกิจของไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ส่งผลให้มีเงินทุนไหลเข้ามาในระบบเศรษฐกิจในอัตราที่สูง

เมื่อพิจารณาถึงเงินทุนที่ไหลเข้ามาในอัตราที่สูงนี้ จะเห็นได้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) แต่เพียงส่วนน้อย แม้กระทั่งการลงทุนในหุ้นของธุรกิจ ก็เป็นส่วนน้อย แต่กลับเป็นการให้สินเชื่อแทบทั้งหมด (ภาพที่ 1.1)

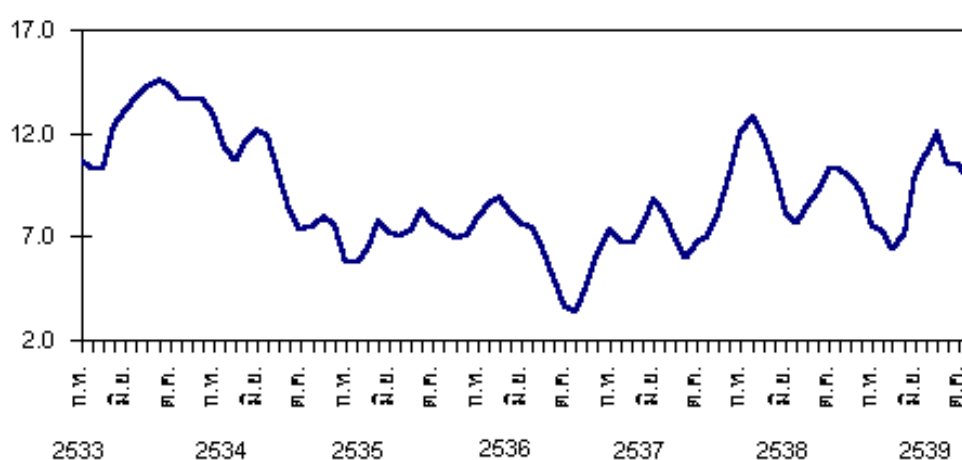
ภาพที่ 1.1 ดุลบัญชีชำระเงินด้านทุน
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2545)

การไหลเข้ามาของเงินทุนจากต่างประเทศมีผลต่อการธนาคารพาณิชย์ไทย โดยนับตั้งแต่การเปิดวิเทศธนกิจเป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ไทยได้เพิ่มการปล่อยสินเชื่ออย่างรวดเร็วโดยอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้อัตราส่วนระหว่างการปล่อยสินเชื่อต่อปริมาณเงินฝากสูงขึ้น โดยการเพิ่มอัตราส่วนดังกล่าว จากต่ำกว่า 1 ในปี พ.ศ. 2533 สูงขึ้นจนถึง 1.35 เมื่อสิ้นไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2538 โดยมีการขยายตัวสูงเป็นพิเศษในปี พ.ศ. 2537 (ภาพที่ 1.2)

ภาพที่ 1.2 อัตราส่วนของสินเชื่อธนาคารพาณิชย์ต่อปริมาณเงินฝากระหว่างปี พ.ศ. 2533 – 2540
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2545)

จากการเปิดวิเทศธนกิจและการปล่อยสินเชื่อในระดับสูงภายในประเทศ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศเริ่มโน้มต่ำลงในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2537 (ภาพที่ 1.3) จึงทำให้ราคาสินทรัพย์ต่าง ๆ ในประเทศรวมทั้งที่ดินและหุ้นพุ่งสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดอสังหาริมทรัพย์ และจากภาพที่ 3 ในระยะหลังปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมาอัตราดอกเบี้ย เริ่มสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ต้องการดูดซับเงินที่เข้ามาจากต่างประเทศออกไปจากระบบ โดยทำการออกพันธบัตรสู่ตลาดแลกเงินสดเข้ามาทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น

ภาพที่ 1.3 อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร* ระหว่างปี พ.ศ. 2533 - 2539

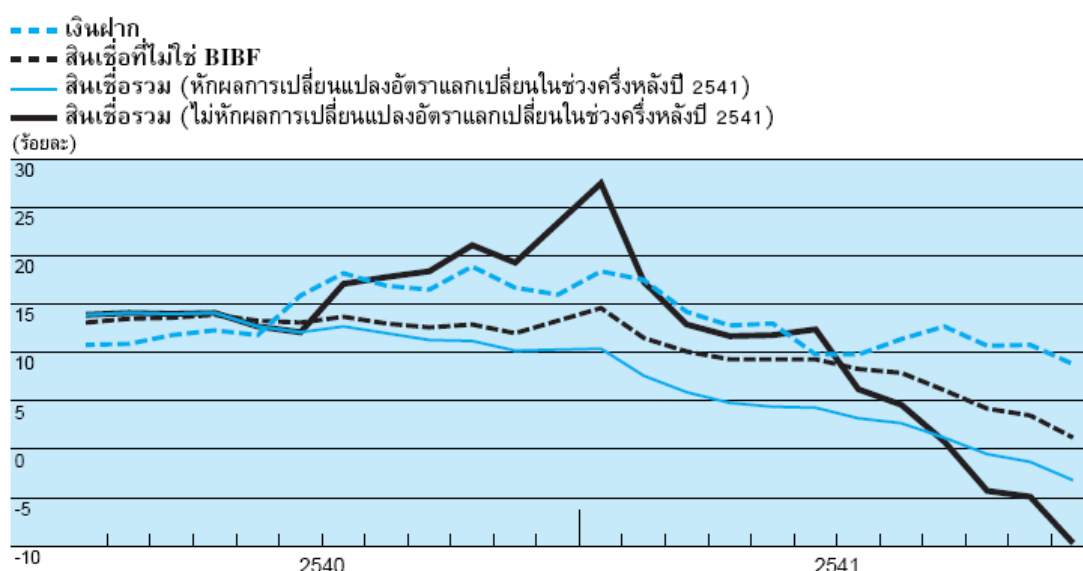
หมายเหตุ: * ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 3 เดือน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2540)

การให้สินเชื่อแบบผ่อนคลายของธนาคารพาณิชย์ไทย ส่งผลให้สินเชื่อเหล่านี้กลายเป็นหนี้เสียหรือหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non - Performing Loans: NPL) อันเนื่องมาจากค่าเงินบาทอ่อนตัว และนักลงทุนไม่มีความสามารถชำระหนี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนี้จากต่างประเทศได้ ส่งผลเสียหายต่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทยอย่างมาก อันเป็นเหตุให้ต้องปิดกิจการหรือควบรวม เพื่อเป็นการเพิ่มเงินสดสำรองในระบบธนาคารพาณิชย์ กลายเป็นวิกฤตการณ์เศรษฐกิจการเงินของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2540

ผลกระทบจากวิกฤตการณ์เศรษฐกิจดังกล่าว ได้ส่งผลให้การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ประสบปัญหาขาดทุนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา โดยสิ่งที่เป็นปัญหาอย่างแรกก็คือปริมาณเงินสินเชื่อและปริมาณเงินฝากที่ลดลงอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ.

2540 อันเนื่องมาจากการที่สถาบันการเงินต่าง ๆ ได้ชะลอการให้สินเชื่อ เนื่องจากเกรงหนี้เสียจะเพิ่มขึ้น และการที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นต่อการฝากเงินไว้กับธนาคารพาณิชย์ สถานการณ์เหล่านี้เองทำให้อัตราเพิ่มของปริมาณเงินให้สินเชื่อและเงินฝากได้ลดลงอย่างมาก (ภาพที่ 1.4)

ภาพที่ 1.4 อัตราเพิ่มของเงินฝากและสินเชื่อระบบธนาคารพาณิชย์

ที่มา: รายงานเศรษฐกิจและการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย (2542)

เมื่อธนาคารพาณิชย์มีการขยายตัวของสินเชื่อในอัตราที่ลดลงและปริมาณหนี้เสียและหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มขึ้น เป็นผลทำให้ต้องประสบกับภาวะขาดทุนสุทธิ อันเกิดจากการสูญเสียรายได้ดอกเบี้ย รวมไปถึงต้นทุนที่เพิ่มขึ้นในการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยประสบปัญหาการขาดทุนสุทธิมาตั้งแต่ช่วงวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2544 จากนั้นธนาคารพาณิชย์เริ่มมีการปรับตัวดีขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยธนาคารพาณิชย์ต่างเริ่มมีกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลมาจากรายได้ดอกเบี้ยสุทธิปรับเพิ่มขึ้น และการลดลงของรายจ่ายดอกเบี้ย จนไปถึงการเพิ่มของรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย ทั้งจากค่าธรรมเนียม ค่าบริการ และกำไรจากการบริหารเงินตรา

การเปิดกิจการวิเทศธนกิจข้างต้น นับเป็นสาเหตุหลักของการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศไทย โดยประเด็นหลัก ๆ คือ ปัญหาจากความเปราะบางที่สะสมตัวขึ้นจากปัจจัยด้านเงินทุนจากต่างประเทศที่ไหลเข้าเป็นจำนวนมาก และปัจจัยด้านระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ในขณะมีการเปิดเสรีด้านการเงิน

กิจการวิเทศธนกิจถือได้ว่าเป็นจุดเปราะบางต่อการเปิดเสรีทางการเงิน การที่มีเงินทุนไหลเข้าประเทศจำนวนมาก ไม่ใช่สัญญาณของความสำเร็จหากขาดการจัดการเงินทุนนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เองส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยจากการที่ธนาคารพาณิชย์มีการเปิดกิจการวิเทศธนกิจและมุ่งทำกำไรจากธุรกิจด้านนี้เป็นสำคัญ

การเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินการธนาคารพาณิชย์ภายใต้สถานการณ์การเปิดเสรีทางการเงินนั้น จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยได้มีการเจรจาในเรื่องข้อตกลงที่เกี่ยวกับการบริการด้านธนาคาร (Banking Services) ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ที่เป็นส่วนหนึ่งของการเจรจาการบริการด้านการเงิน (Financial Services) ในกรอบของแอกดต์ (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) ซึ่ง GATT เกิดขึ้นระหว่างการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย โดยประเทศสมาชิกแอกดต์ได้จัดทำข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การค้าและการบริการระหว่างประเทศมีการขยายตัวภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใส และการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ โดยขอบเขตของ GATS จะกำหนดหลักการให้รัฐบาลของประเทศสมาชิกถือปฏิบัติ และกำหนดให้มีการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างกัน

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของ GATS คือ เพื่อที่จะให้มีกรอบว่าด้วยหลักการและกฎเกณฑ์ซึ่งวางระเบียบเกี่ยวกับการค้าบริการระหว่างประเทศให้กับประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก ซึ่งได้เปลี่ยนจาก GATT เป็น WTO ถือปฏิบัติเพื่อให้การค้าบริการระหว่างประเทศดำเนินไปในลักษณะที่เปิดเผยและเปิดเสรีในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าและการพัฒนาของประเทศกำลังพัฒนา

องค์การการค้าโลก หรือ WTO นั้นเป็นองค์การระหว่างประเทศที่เป็นสถาบันหลักทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่บริหารข้อตกลงแทนแอกดต์ (GATT) พร้อมทั้งกำกับดูแลประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามข้อตกลงตามพันธกรณีและข้อผูกพันที่ได้ให้ไว้เมื่อตอนจัดตั้ง WTO ซึ่งรวมไปถึงข้อตกลง GATS

ข้อตกลงในเรื่องของการเปิดเสรีการค้าบริการ Banking Services ได้จำแนกรูปแบบการให้บริการ (Modes of supply) ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. Cross-border Supply เป็นการขายบริการจากดินแดนของประเทศหนึ่ง โดยผู้ให้บริการและผู้ซื้อบริการต่างก็อยู่ในประเทศของตน ซึ่งไม่ใช่ประเทศเดียวกัน (เช่น ผ่านทางโทรศัพท์ E-mail หรือ Internet)
2. Consumption Abroad เป็นการขายบริการในดินแดนของประเทศหนึ่งให้แก่ผู้ซื้อบริการประเทศอื่นโดยที่ผู้ซื้อบริการเป็นผู้เดินทางเข้าไปใช้บริการในดินแดนของประเทศของผู้ให้บริการ
3. Commercial Presence เป็นการขายบริการโดยผู้ให้บริการของประเทศหนึ่งเข้าไปจัดตั้งกิจการให้บริการ (ผ่านสถานประกอบการ) ในดินแดนของประเทศอื่น
4. Presence of Natural Persons เป็นการขายบริการโดยบุคคลธรรมดาของประเทศหนึ่งเข้าไปให้บริการในดินแดนของประเทศอื่น

จากรูปแบบการให้บริการดังกล่าวนี้ไทยได้เน้นข้อตกลงในเรื่อง Commercial Presence และ Presence of Natural Persons คือการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์จากต่างประเทศเข้ามาดำเนินกิจการธนาคารตามเงื่อนไขการเปิดเสรีทางการเงิน ทั้งในรูปแบบบริษัทย่อยของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) ที่สามารถขอเปิดสำนักงานได้ 1 สาขาในเขตกรุงเทพฯ และ 3 สาขาในเขตปริมณฑลและต่างจังหวัด รวมไปถึงรูปแบบสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) โดยในปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด 17 ธนาคาร (ตารางที่ 1.2) สาขาธนาคารต่างประเทศอีก 16 สาขา (ตารางที่ 1.3) และบริษัทย่อยของธนาคาร 1 แห่ง (ตารางที่ 1.4)

ตารางที่ 1.1 รายชื่อธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย

ลำดับที่	ธนาคาร	Bank
1	กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BANGKOK BANK PCL.
2	กรุงไทย จำกัด (มหาชน)	KRUNG THAI BANK PCL.
3	กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	BANK OF AYUDHYA PCL.
4	กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	KASIKORNBANK PCL.
5	เกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	KIATNAKIN BANK PCL.
6	ทหารไทย จำกัด (มหาชน)	TMB BANK PCL.
7	ทีสโก้ จำกัด (มหาชน)	TISCO BANK PCL.
8	ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)	BANKTHAI PCL.
9	ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	THE SIAM COMMERCIAL BANK PCL.
10	ธนาชาต จำกัด (มหาชน)	THANACHART BANK PCL.
11	นครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)	SIAM CITY BANK PCL.
12	ยูโอบี จำกัด (มหาชน)	UNITED OVERSEAS BANK (THAI) PCL.
13	สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด(ไทย) จำกัด (มหาชน)	STANDARD CHARTERED BANK (THAI) PCL.
14	สินเอเซีย จำกัด (มหาชน)	ACL BANK PUBLIC COMPANY LTD.
15	ไทยเครดิตเพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)	THE THAI CREDIT RETAIL BANK PCL.
16	แลนด์ แอนด์ เฮาส์ เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)	LAND AND HOUSES RETAIL BANK PCL.
17	เอไอจี เพื่อรายย่อย จำกัด (มหาชน)	AIG RETAIL BANK PCL.

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 1.2 รายชื่อสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ลำดับที่	ธนาคาร	Bank
1	คาลิยง	CALYON CORPORATE AND INVESTMENT BANK
2	เจพีมอร์แกน เชส	JPMORGAN CHASE BANK, N.A.
3	ซิตีแบงก์ เอ็น.เอ.	CITIBANK, N.A.
4	ซูมิโตโม มิตซูบิชิ แบงก์ คอร์ปอเรชั่น	SUMITOMO MITSUI BANKING CORPORATION
5	โซซิเยเต้ เจเนราล	SOCIETE GENERALE
6	คอยซ์แบงก์	DEUTSCHE BANK AG.
7	บีเอ็นพี พารีบาส์	BNP PARIBAS
8	มิซูโฮ คอร์ปอเรต จำกัด	MIZUHO CORPORATE BANK, LTD.
9	แห่งโตเกียว-มิตซูบิชิ ยูเอฟเจ จำกัด	THE BANK OF TOKYO-MITSUBISHI UFJ, LTD.
10	แห่งประเทศจีน จำกัด	BANK OF CHINA LIMITED
11	แห่งอเมริกา เนชั่นแนล แอสโซซิเอชั่น	BANK OF AMERICA, NATIONAL ASSOCIATION
12	อาร์ เอช บี จำกัด	RHB BANK BERHAD.
13	อินเดีย โอเวอร์ซีส์	INDIAN OVERSEAS BANK
14	เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.	ABN-AMRO BANK N.V.
15	โอเวอร์ซี-ไชนีสแบงก์คอร์ปอเรชั่น จำกัด	OVERSEA-CHINESE BANKING CORP., LTD.
16	ฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงก์คอร์ปอเรชั่น จำกัด	THE HONGKONG AND SHANGHAI BANKING CORP., LTD.

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 1.3 รายชื่อบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ

ลำดับที่	ธนาคาร	Bank
1	เมกะ สากล จำกัด (มหาชน)	MEGA INTERNATIONAL COMMERCIAL BANK PCL.

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากข้อตกลงดังกล่าวเห็นได้ว่า แนวโน้มการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ กำลังมีบทบาทอีกครั้ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่าภาวะการแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยจะเป็นอย่างไร ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศหรือไม่ ทั้งนี้การศึกษาถึงข้อได้เปรียบต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ไทยจะทำให้ทราบถึงจุดอ่อนของ

ธนาคารพาณิชย์ไทยว่าเป็นอย่างไร และจะทำการป้องกันได้มากน้อยแค่ไหน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังเช่นช่วงวิกฤติเศรษฐกิจที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ช่วงเวลาตั้งแต่เหตุการณ์วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 จนถึงปี พ.ศ.2550 ซึ่งขณะที่ทำวิจัยอยู่นี้ได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจขึ้นอีกครั้ง คือ ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้จึง ไม่รวมเหตุการณ์วิกฤติในปี พ.ศ.2551เข้ามาด้วย

ดังที่กล่าวมาข้างต้นการเปิดเสรีทางการเงินส่งผลกระทบหลายด้านต่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยเฉพาะในด้านปริมาณเงินสินเชื่อ จากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นจำนวนสัดส่วนที่สูงเพราะมีความได้เปรียบในด้านแหล่งเงินทุนเป็นสำคัญ นอกจากนี้แล้วยังมีความได้เปรียบแข่งขันในด้านอื่น ๆ อีกหลายด้านที่จะต้องศึกษา เพราะการเปิดเสรีทางการเงินเป็นสิ่งที่ประเทศสมาชิก WTO ได้ตั้งเป็นข้อกำหนดให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามข้อตกลง เพื่อช่วยให้การค้าและการบริการระหว่างประเทศมีการขยายตัว ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในประเทศเจริญเติบโต และยังส่งผลต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) แต่ถ้ามองการเปิดเสรีทางการเงินในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ไทยยังขาดความสามารถที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแล้ว ธนาคารพาณิชย์ไทยอาจเสียเปรียบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและสูญเสียส่วนแบ่งทางตลาดการเงิน และอาจไม่เหลือธนาคารพาณิชย์ของคนไทย ที่จะเป็นแกนหลักของสถาบันการเงินและเศรษฐกิจไทยไว้เลย

การเปิดเสรีทางการเงินเมื่อปี พ.ศ. 2536 ธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นยังอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมทางการเงินที่ไม่เข้มแข็ง ขาดความสามารถด้านการแข่งขันกับสถาบันการเงินของต่างประเทศ ไม่มีมาตรการและกรอบกฎหมายเพื่อรองรับการเปิดเสรี โดยเฉพาะการจัดการกับเงินทุนที่มาจากต่างประเทศ อย่างเช่นการเปิดวิเทศธนกิจ ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไทยยังเสียเปรียบด้านการบริหารจัดการและบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องของเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ โดยเฉพาะในตลาดอัตราแลกเปลี่ยน ทำให้เกิดภาวะการณ์ผันผวนของค่าเงินบาท ปริมาณเงิน และอัตราดอกเบี้ยเป็นอย่างมาก เกิดการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนต่างประเทศ ราคาที่ดินและราคาหุ้นสูงขึ้น ปริมาณการใช้จ่ายภาคครัวเรือน อสังหาริมทรัพย์ขยายตัวสุดขีด เกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่

อาจกล่าวได้ว่าเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะมีบทบาทเพิ่มขึ้น และธนาคารพาณิชย์ไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนา การให้บริการและหันมานับ

ลูกค้ากลุ่มเดียวกับธนาคารต่างประเทศมากขึ้น แต่ด้วยเกณฑ์ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ต้องการให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีเวลาในการปรับตัว และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยจำกัดการเปิดสาขาของธนาคารต่างประเทศ น่าจะทำให้บทบาทของธนาคารต่างประเทศยังไม่เพิ่มอย่างมีนัยสำคัญนักแต่ในระยะยาว หากมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบแล้วอาจทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอีกมากที่จะเข้ามาในตลาดการเงิน พร้อมกับความได้เปรียบในเรื่องของ ปัจจัยการผลิตทั้งในด้านทุน และแรงงาน ที่ย่อมจะเกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)

จากทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ก่อนที่ประเทศไทยจะมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความพร้อมที่จะแข่งขันกับสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ รวมถึงการศึกษาในด้านของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Scanning the environment for competitive advantage)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาถึงพัฒนาการการเปิดเสรีทางการเงินภายใต้ข้อกำหนดของ GATS ที่จะมีผลต่อการธนาคารพาณิชย์ไทย
2. ศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
3. ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน กับสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเป็นเรื่องการเปิดเสรีทางการเงิน และความได้เปรียบเชิงแข่งขัน ก่อนอื่นต้องทำการลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่การเปิดกิจการวิเทศธนกิจในปี พ.ศ.2536 จากนั้นได้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจใน ปีพ.ศ.2540 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินขึ้นในปี

พ.ศ.2550 โดยในระหว่างนั้นประเทศไทยได้ทำข้อตกลงในเรื่องการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ดังนั้นการวิเคราะห์ในเรื่องราวต่าง ๆ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. การศึกษาในเรื่องของพัฒนาการการเปิดเสรีทางการเงิน จะอาศัยข้อมูลจากบทความวิชาการต่าง ๆ ทั้งจากธนาคารแห่งประเทศไทย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตของเรื่องราวในการวิเคราะห์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2498 จนถึงปี พ.ศ. 2550

2. ในการศึกษาถึงผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ จะใช้ข้อมูลในงบการเงินจากรายงานประจำปี (Annual Report) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 – 2550 ของแต่ละธนาคาร โดยธนาคารพาณิชย์ไทยที่ใช้คือธนาคารขนาดใหญ่ที่มีสัดส่วนสินทรัพย์โดยเปรียบเทียบกันในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยมากกว่าร้อยละ 10 ประกอบด้วย

- 2.1 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
- 2.2 ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.3 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.4 ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)
- 2.5 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ในด้านของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ผู้ศึกษาได้เลือกธนาคารพาณิชย์ในประเทศที่สัดส่วนการส่งออกที่สูงจากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มสหภาพยุโรป และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนจีน โดยข้อมูลที่จะมาใช้ก็นำมาจากรายงานประจำปี (Annual Report) ของแต่ละธนาคารซึ่งประกอบด้วย

- 2.6 ธนาคารเอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.
- 2.7 ธนาคารเจฟิมอร์แกน เซส
- 2.8 ธนาคารซีทีแบงก์ เอ็น เอ
- 2.9 ธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จำกัด
- 2.10 ธนาคารคอยซ์แบงก์

ทั้งนี้การศึกษาในส่วนของการพาณิชย์ต่างประเทศจะไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพราะข้อมูลการเงินของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นเป็นงบการเงินรวมของทุกสาขาทั่วโลกของแต่ละธนาคารขนาดสินทรัพย์จึงแตกต่างกันอย่างมาก ดังนั้นผลการศึกษาที่จะได้จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของแต่ละธนาคารเท่านั้น

3. ระยะเวลาในการศึกษาถึงปัจจัยความได้เปรียบเชิงแข่งขัน จะใช้ข้อมูลทำการวิเคราะห์เชิงปริมาณตามแบบข้อ 2 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณานั้นจะใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 – 2546 และช่วงหลังการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 – 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงรายละเอียดและข้อกำหนดต่าง ๆ ของ GATS ว่าจะมีผลอย่างไรต่อการธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้งในด้านลบและด้านบวก
2. ทำให้เห็นถึงผลการดำเนินงานทั้งของธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ โดยจะสามารถเปรียบเทียบให้เห็นถึงประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ
3. เมื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อความสำเร็จของธนาคารพาณิชย์ไทย ในการแข่งขันกับสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแล้ว ก็จะเห็นว่ายังมีปัจจัยด้านใดที่ควรได้รับการส่งเสริมมากขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนานโยบายการบริหารให้เหมาะสม

นิยามศัพท์

การเปิดเสรีทางการเงิน (Financial Liberalization) หมายถึง ระบบการเงินที่ปล่อยให้กลไกตลาดกำหนดที่มาที่ไป ของปริมาณและราคาของสินเชื่อ โดยการยกเลิกการควบคุมสินเชื่อ (elimination of credit controls) การปล่อยเสรีอัตราดอกเบี้ย (deregulation of interest rates) และการปล่อยเสรีเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ (liberalization of international capital flows)

ธนาคารพาณิชย์ (Bank) หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธนาคารพาณิชย์ด้วย

การธนาคารพาณิชย์ (Banking) หมายถึง การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงิน ที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงิน (ค) ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan) หมายถึง หนี้ที่ค้างชำระเงินต้น หรือดอกเบี้ยมาเป็นเวลา 3 เดือนขึ้นไป โดยจะถูกจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญ และสูญตามระยะเวลาค้างชำระ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และการตรวจเอกสาร

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อการศึกษาถึงความได้เปรียบของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งประกอบด้วย ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) โดยหลักสำคัญของทฤษฎีอยู่ที่ปัจจัยทั้ง 4 ด้านในระบบเพชร (Porter's Diamond) ที่จะส่งเสริมทำให้ธนาคารพาณิชย์มีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน อันประกอบด้วย ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (Factor Endowment) อุปสงค์ภายในประเทศ (Demand Conditions) อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ (Related and Supporting Industries) และกลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพแข่งขัน (Firm Strategy, Structure and Rivalry) รวมถึงปัจจัยภายนอกอีก 2 ด้านที่จะเป็นตัวกำหนดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในระดับประเทศ คือ ปัจจัยเหตุสุดวิสัย (Chance) และปัจจัยด้านรัฐบาล (Government)

เพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษามากยิ่งขึ้น ในส่วนของปัจจัยการผลิตในประเทศ ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีประสิทธิภาพการผลิตมาประกอบการอธิบายในปัจจัยด้านนี้ ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้ระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

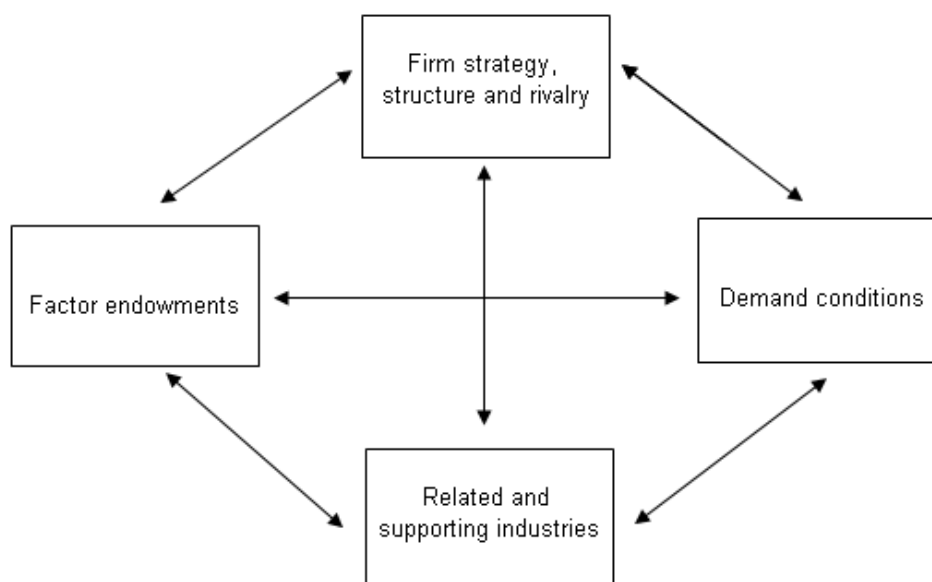
แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับความได้เปรียบเชิงแข่งขันในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ โดยทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีประสิทธิภาพ ในเชิงแข่งขันเพื่อให้มีความพร้อมในการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ และไม่ให้เกิดผลกระทบดังเช่นตอนเปิดเสรีทางการเงินเมื่อปี พ.ศ. 2536 ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการศึกษา คือ ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และในการศึกษาค้นคว้าได้นำเครื่องมือการวัดประสิทธิภาพการผลิตโดยวัดด้านปัจจัยการผลิต ด้วยวิธีการ Data Envelopment Analysis มาวิเคราะห์ในส่วนของคุณภาพของปัจจัยการผลิตหนึ่งในปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันทั้ง 4 ด้านของระบบเพชร (Porter's Diamond)

จากปัจจัยทั้งสี่ด้านของระบบเพชร (Porter's Diamond) ที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกันแล้ว การศึกษาก็ยังครอบคลุมไปถึงปัจจัยด้านรัฐบาล และปัจจัยด้านเหตุสุดวิสัย เมื่อนำทั้งสองปัจจัยเข้ามาประกอบกันแล้วจะได้แบบจำลองที่เรียกว่าระบบเพชรสมบูรณ์ โดยปัจจัยด้านรัฐบาลและปัจจัยด้านเหตุสุดวิสัยนั้น เป็นปัจจัยภายนอกที่จะส่งผลกระทบปัจจัยทั้งสี่ด้าน และส่งผ่านไปถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันอีกทอดหนึ่ง

ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Theory of Competitive Advantage)

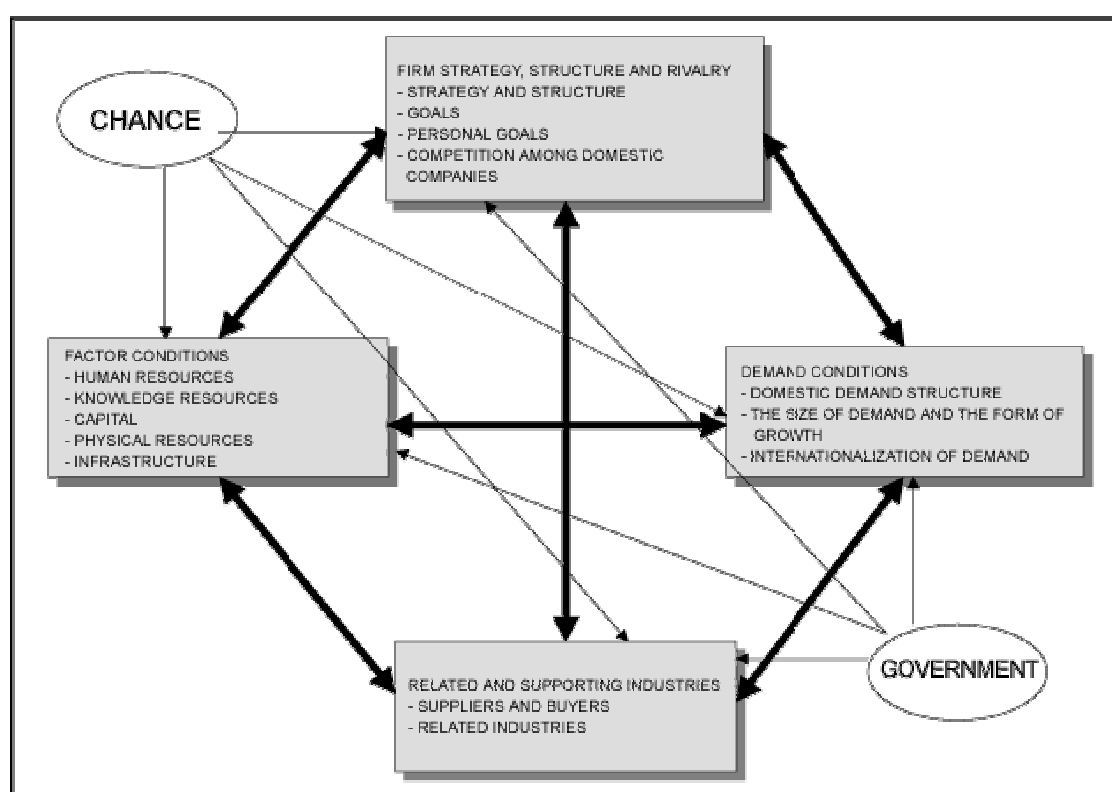
จากเครื่องมือในการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันทางการค้าของอุตสาหกรรม โดยวัดระดับความสามารถเชิงแข่งขันโดย Porter E.M.(1980) ในการศึกษาครั้งนี้จะนำมาใช้เพื่อวัดความสามารถเชิงแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยมีปัจจัยที่จะทำให้เกิดความได้เปรียบในการดำเนินการธนาคารพาณิชย์ด้วยกัน 4 ด้าน คือ ด้านความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยการผลิต (Factor conditions) ด้านอุปสงค์ภายในประเทศ (Demand conditions) ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ (Related and supporting industries) ด้านกลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน (Firm strategy and rivalry) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเป็นระบบที่เรียกว่า ระบบเพชรของ Porter (Porter's diamond) (ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองระบบเพชรของ Porter

ที่มา: Irwin (2005)

นอกจากปัจจัยทั้งสี่ด้านในระบบเพชรที่จะส่งผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขันแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันในระดับประเทศด้วย เพื่อที่จะสอดคล้องกับการศึกษาในเรื่องของการเปิดเสรีทางการเงิน โดยปัจจัยที่จะพิจารณานั้นก็คือปัจจัยด้านรัฐบาล (Government) และเหตุสุดวิสัย (Chance) ซึ่งปัจจัยทั้งสองนี้เองจะมีผลกระทบต่อระบบเพชรของ Porter (Porter's Diamond) และเรียกว่าระบบเพชรสมบูรณ์ ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าระบบเพชรสมบูรณ์นี้เอง ที่จะเป็นปัจจัยชี้้นำที่จะช่วยให้ประเทศมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Determinants of national competitive advantage) (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 ระบบเพชรสมบูรณ์

ที่มา: National Competitiveness Council (2546)

1. ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

การใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาในระดับที่ต้องการ เป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพการผลิตโดยวิเคราะห์ในด้านการใช้ปัจจัยการผลิต

การพิจารณาถึงความอุดมสมบูรณ์ในปัจจัยการผลิต ในระบบธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถแบ่งได้ดังนี้

- 1.1 ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึงปริมาณ คุณภาพและราคาของบุคลากรในทุกระดับ
- 1.2 ทรัพยากรกายภาพ หมายถึง ขนาดโครงสร้างของธนาคาร จำนวนสาขา ทำเลที่ตั้งของแต่ละสาขา และรวมไปถึงจำนวนตู้กดเงินสด ATM รวมไปถึงที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
- 1.3 ทรัพยากรความรู้โดยทั่วไป โดยในระบบธนาคารพาณิชย์นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิจัยและพัฒนา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งก็คือทรัพยากรที่ไม่มีตัวตน Intangible Resource เพื่อความมีประสิทธิภาพในการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ
- 1.4 ทรัพยากรทุน หมายถึง สินทรัพย์ ซึ่งประกอบไปด้วย เงินสด รายการระหว่างธนาคาร และตลาดเงิน เงินลงทุน เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ ทรัพย์สินรอการขาย
- 1.5 โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบฐานข้อมูลลูกค้า ระบบการติดต่อสื่อสารที่มีความทันสมัย สะดวกและรวดเร็ว สามารถรองรับการใช้บริการของลูกค้าได้เป็นจำนวนมาก และระบบการบริหารข้อมูล

2. อุปสงค์ภายในประเทศ

จากความหมายของธนาคารพาณิชย์ คือ ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และการธนาคารพาณิชย์ก็คือ การประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงิน ที่ต้องจ่ายเงินเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายตั๋วแลกเงิน (ค) ซื้อขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จึงอยู่ในสถานะผู้ประกอบการธุรกิจการเงิน และแสวงหาเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำเงินนั้นไปให้ลูกค้ากู้ยืม ดังนั้นปริมาณและอัตราการเติบโตของเงินให้สินเชื่อก็ย่อมสะท้อนถึงอุปสงค์ภายในประเทศของธนาคารพาณิชย์ โดยมีราคาซึ่งก็คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยที่แท้จริงเป็นตัวกำหนด

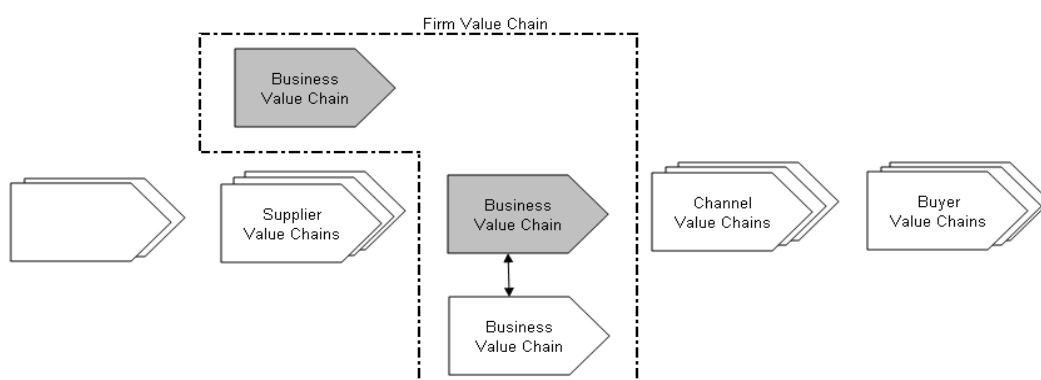
ขนาดของอุปสงค์ในประเทศมีความสำคัญ เนื่องจากถ้าธนาคารพาณิชย์ไทยมีฐานลูกค้าที่กว้างซึ่งก็จะหมายถึงการมีตลาดที่ใหญ่มีโอกาสสูงกว่าตลาดเล็กที่จะลดต้นทุนต่อหน่วยลง ในเรื่องของต้นทุนการให้บริการในด้านสินเชื่อ และในด้านเงินฝาก ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จะมีผลกระทบต่ออุปสงค์ภายในประเทศ

นอกจากขนาดของอุปสงค์จะเป็นปัจจัยที่สำคัญแล้ว อัตราการเติบโตของปริมาณอุปสงค์ก็เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาด้วย เพราะว่าช่วงการเติบโตอาจจะเป็นวัฏจักรที่จะบอกได้ถึงแนวโน้มในอนาคต

3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

การที่จะศึกษาในด้านของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงลักษณะของ Value Chain ในระบบธนาคารพาณิชย์ว่าแต่ละส่วนมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไรในแต่ละกิจกรรม และกิจกรรมในแต่ละส่วนของ Value Chain นั้นมีความสำคัญและทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องของ Cost advantage และ Differentiation อย่างไร

Value chain เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ให้เห็นถึงส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าเรื่องของต้นทุนในการดำเนินงาน และแหล่งที่จะก่อให้เกิดศักยภาพทางธุรกิจที่จะทำให้หน่วยธุรกิจนั้นเกิด Differentiation โดยการวิเคราะห์นั้นจะเป็นไปตามภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ห่วงโซ่คุณค่า

ที่มา: Porter (1985)

จากภาพที่ 2.3 จะสามารถวิเคราะห์ในส่วนของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง ออกเป็นประเภทต่าง ๆ คือ

3.1 Supplier Value Chains เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยธุรกิจ (Firm) ในเรื่องของปัจจัยการผลิตที่จะป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตต่อไป Supplier ไม่ได้มีความสำคัญแต่เพียงเท่านี้ หากแต่ยังสามารถมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานในหน่วยธุรกิจอีกด้วย

3.2 Channel Value Chains ในส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญอย่างมากพอ ๆ กับตัวหน่วยธุรกิจเอง เพราะว่าสินค้าและบริการทั้งหลายจะผ่านสู่ Channel และไปสู่ Buyer โดยตรง ซึ่งในส่วนของ Buyer นี้เองที่จะเป็นการชี้วัดว่าหน่วยธุรกิจมี Differentiation หรือไม่ และสามารถตอบสนองต่อ Customer needs ได้มากน้อยแค่ไหน

3.3 Business Value Chain ก็คือหน่วย Firm เองที่อาจจะมีส่วนสัมพันธ์กันกับ Firm อื่น ๆ ด้วยกัน นอกเหนือจากส่วน Supplier และ Channel

3.4 Buyer Value Chains เป็นส่วนที่รวบรวมสินค้าและบริการทั้งหลายของแต่ละ Firm มาและจะเป็นส่วนที่มี Customer value และ Customer needs ที่ Firm จะต้องทำการแข่งขันเพื่อที่จะดึงเอา Value และตอบสนองต่อ Need ของผู้บริโภคให้ได้มากที่สุดด้วยความได้เปรียบในด้านต้นทุน (Cost advantage) และความโดดเด่นในตัวสินค้าและบริการ (Differentiation) อันจะทำให้ Firm เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

การวิเคราะห์ในส่วนของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องตามระบบ Value Chain เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ด้านธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ก็ต้องทำการพิจารณาว่าหน่วยงานใดที่ทำหน้าที่ตาม Value ในส่วนนั้น ๆ

4. กลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน

สภาพการแข่งขันในประเทศเป็นตัวกำหนดที่สำคัญมากที่สุดในระบบเพรชต่อการกำหนดข้อได้เปรียบด้านการแข่งขัน บางคนคิดว่าการแข่งขันในประเทศเป็นการสิ้นเปลืองเพราะนำสู่ความซ้ำซ้อนและกีดกันไม่ให้เกิดการลดต้นทุนจากการผลิตจำนวนมาก (จิรพรรณ, 2548)

หากภาวะการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยมีความรุนแรง ย่อมจะส่งผลให้แต่ละธนาคารมีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการบริการให้มีความทันสมัยสะดวกและรวดเร็ว ทำให้สามารถแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้

การวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์ และการแข่งขันนั้นต้องคำนึงถึงสภาพโดยรวมของตลาด และระดับของอำนาจทางธุรกิจ ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับการแข่งขัน ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยมีการส่งเสริมการขายมากมายเพื่อจูงใจให้ลูกค้าหันมาใช้บริการกับธนาคารมากขึ้น

5. เหตุสุดวิสัย

การเจรจาเปิดเสรีทางการเงินก็เป็นสิ่งหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสียจากการเจรจา และในการป้องกันไม่ให้กลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขาดความได้เปรียบเชิงแข่งขันต่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในระยะเบื้องต้น แม้ว่าภาครัฐเองสามารถกำหนดข้อจำกัดการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศไว้ และสงวนสิทธิ์บางอย่างที่สำคัญไว้สำหรับธนาคารพาณิชย์ไทย แต่ถ้าหากมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบแล้ว ภาครัฐก็ไม่สามารถกำหนดข้อจำกัดอะไรได้อีกเพราะต้องทำตามเงื่อนไข และข้อตกลงที่ได้ทำต่อกลุ่มประเทศสมาชิก

การเปิดเสรีทางการเงินอาจจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบ หรืออาจจะเสียเปรียบต่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศก็เป็นได้ เพราะด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ในข้อตกลงของกลุ่มประเทศที่ทำการเปิดเสรีทางการเงิน ต่างก็ย่อมจะหาข้อตกลงที่ตนเองจะได้ประโยชน์สูงสุด

6. รัฐบาล

ในส่วนของภาครัฐที่มีส่วนสำคัญโดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะผลักดันให้อุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์มีความเสถียรภาพ มีการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีนโยบายและกฎระเบียบที่จะส่งผลต่อปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เช่น ปัจจัยการผลิตของธนาคารที่ย่อมจะได้รับผลกระทบมาจากนโยบาย และกฎระเบียบในการดำเนินงานธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หรือกระทั่งในด้านของแหล่งเงินทุนของธนาคารที่เป็นตัวแทนของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องของธนาคารพาณิชย์ เพราะนโยบายการบริหารงานของธนาคารแห่งประเทศไทยย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่นของลูกค้าธนาคาร อันเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะส่งผลต่อไปยัง อัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวแทนของปัจจัยด้านกลยุทธ์โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน และในท้ายที่สุดก็จะแสดงผลลัพธ์ออกมาเป็นอัตราการเติบโตของปริมาณสินเชื่อที่สะท้อนถึงอุปสงค์ภายในประเทศของลูกค้าต่อธนาคารพาณิชย์

ทฤษฎีประสิทธิภาพการผลิต

1. ประสิทธิภาพการผลิต

ประสิทธิภาพการผลิต หมายถึง ความสามารถที่หน่วยผลิตจะเพิ่มผลผลิตภายใต้ทรัพยากรเดิม หรือความสามารถที่จะประหยัดทรัพยากรลง โดยไม่เปลี่ยนแปลงผลผลิต และสามารถแบ่งประสิทธิภาพการผลิตออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1.1 ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงเทคนิค (Technical Efficiency: TE)

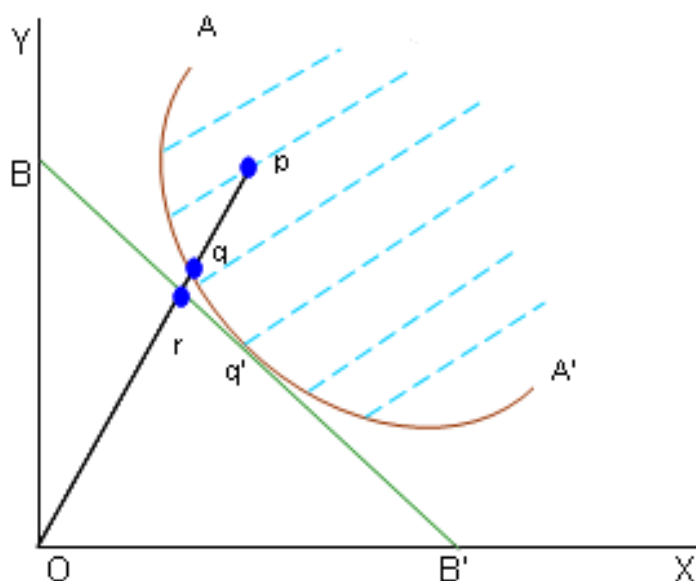
ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงเทคนิค (Technical Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดจากการที่หน่วยผลิตสามารถผลิตได้บนเส้น Production function ซึ่งเป็นระดับการผลิตที่ได้ปริมาณผลผลิตมากที่สุด ภายใต้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ หรือ เป็นระดับการผลิตที่ใช้ปัจจัยการผลิตน้อยที่สุด ณ ระดับปริมาณผลผลิตที่กำหนด

1.2 ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงราคา (Price Efficiency: PE)

ประสิทธิภาพการผลิตในเชิงราคา (Price Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพการผลิตที่เกิดจากการเลือกใช้อย่างมีประสิทธิภาพที่ทำให้เกิดต้นทุนต่ำสุด โดยที่ได้ผลผลิตจำนวนที่กำหนดไว้คงที่จำนวนหนึ่ง

1.3 ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม (Overall Efficiency: OE)

ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม (Overall Efficiency) หมายถึง ประสิทธิภาพทั้งหมดในการผลิตโดยที่หน่วยผลิตจะสามารถทำการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเชิงเทคนิคและเชิงราคา

ภาพที่ 2.4 การใช้ปัจจัยการผลิต X และ Y เพื่อผลิตสินค้าหนึ่งชนิด

พิจารณาจากภาพที่ 2.4 ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ 2 ชนิด (X และ Y) เพื่อผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง โดยกำหนดให้ ตลาดสินค้าและตลาดปัจจัยการผลิตเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ และทำให้ได้ผลตอบแทนการผลิตในอัตราคงที่ (Constant Returns to Scale) และทุก ๆ จุดบนระนาบ XY แสดงระดับผลผลิตที่เท่ากัน คือ 1 หน่วย โดยพื้นที่เหนือระนาบ AA' แสดงการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ X และ Y ในปริมาณที่สามารถผลิตสินค้าจำนวน 1 หน่วยภายใต้เทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เรียกพื้นที่นี้ว่า พื้นที่ที่เป็นไปได้ภายใต้เทคโนโลยีที่มีอยู่) ทุกจุดบนเส้น AA' เป็นระดับการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ X และ Y ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยผลิต ซึ่งเส้น AA' นี้ก็คือเส้น Isoquant จุด p และจุด q เป็นจุดที่มีสัดส่วนการใช้อย่างมีประสิทธิภาพเดียวกันแต่ปริมาณของปัจจัยการผลิตทั้งสองต่างกัน โดยที่จุด p มีการใช้ X และ Y ที่มากกว่าการผลิตที่จุด q ซึ่งที่จุด q นี้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพเท่ากับ oq/op เท่าของหน่วยผลิต ที่จุด p เมื่อผลิตสินค้าที่เท่ากัน หรือ

อีกความหมายหนึ่งก็คือ ถ้าหน่วยผลิตที่จุด q ใช้ปัจจัยการผลิต X และ Y ในปริมาณที่เท่ากับการผลิตที่จุด p หน่วยผลิตที่จุด q จะสามารถผลิตผลผลิตได้มากกว่าการผลิตที่จุด p เท่ากับ op/oq เท่าของหน่วยผลิตที่จุด p ดังนั้นประสิทธิภาพการผลิตในเชิงเทคนิคของหน่วยผลิตที่จุด p เท่ากับร้อยละ $(oq/op) \times 100$ ของหน่วยผลิตที่จุด q และทุก ๆ จุดบนเส้น Isoquant เป็นจุดที่การผลิตมีประสิทธิภาพทางเทคนิค

ในการพิจารณาโดยใช้ราคาปัจจัยการผลิตเข้ามาาร่วมด้วย จากภาพที่ 9 เส้น BB' คือเส้นต้นทุน (Isocost line) ที่แสดงถึงสัดส่วนราคาปัจจัย X และ Y ทุก ๆ บนเส้นแสดงถึงการผลิตที่ต้นทุนเท่ากัน ณ ระดับราคาเปรียบเทียบเดียวกัน เมื่อพิจารณาที่เส้น BB' จะเห็นว่าที่จุด r และ q' เป็นหน่วยผลิตที่มีต้นทุนเท่ากัน และในขณะเดียวกันที่หน่วยผลิต q กับ q' มีต้นทุนการผลิตที่ต่างกัน ซึ่งต้นทุนการผลิตที่จุด q' จะเท่ากับ or/oq เท่าของต้นทุนการผลิต ณ จุด q ณ ระดับราคาเดียวกัน และ or/oq นี้เป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพการผลิตเชิงราคา ณ จุด q (M.J. Farrell, 1957 อ้างใน อัจฉรา ประเสริฐบัญชาชัย, 2544)

จุด q เป็นจุดการผลิตที่มีประสิทธิภาพทั้งในเชิงเทคนิคและเชิงราคา และที่จุด p เป็นจุดที่การผลิตมีประสิทธิภาพการผลิตเชิงเทคนิคอย่างเดียว ส่วนที่จุด p เป็นการผลิตที่ไม่ได้มีประสิทธิภาพทั้งในเชิงเทคนิคและเชิงราคา

เส้น AA' ที่แสดงถึงการใช้ปัจจัยการผลิตทั้ง 2 ชนิดในสัดส่วนต่าง ๆ และได้ผลผลิตเท่ากันจะเป็นเส้นโค้งเว้าเข้าหาจุดกำเนิด (convex) ที่เป็นไปตามกฎการลดลงของอัตราส่วนท้ายของการใช้แทนกันระหว่างปัจจัยการผลิต

จากการพิจารณาภาพที่ 2.4 ทั้งหมดข้างต้น ขอบเขตการผลิตที่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคนั้น มีการกำหนดโดยใช้เส้น Isoquant AA' ซึ่งจุดการผลิตต่าง ๆ ที่อยู่เหนือเส้น AA' หรือด้านขวามือจะเป็นจุดที่การผลิตไม่มีประสิทธิภาพในเชิงเทคนิค และในทางกลับกันจุดการผลิตต่าง ๆ ที่อยู่ใต้เส้น AA' หรือด้านซ้ายมือเป็นจุดการผลิตที่ให้ผลผลิตที่ต่ำกว่าการผลิตบนเส้น AA' ภายใต้เทคโนโลยีเดียวกันที่มีอยู่ โดยทั้งหมดคือการวัดความไม่มีประสิทธิภาพในเชิงเทคนิค คือการผลิตที่เบี่ยงเบนไปจากขอบเขต (Frontier) ของจุดการผลิตที่เหมาะสม (Optimization production)

2. การวัดประสิทธิภาพการผลิตด้วยวิธีการ Data Envelopment Analysis

การวัดประสิทธิภาพด้วยวิธีการ Data Envelopment Analysis เป็นการวัดประสิทธิภาพโดยใช้สถิติแบบ Nonparametric Approach ที่ไม่จำเป็นต้องทราบรูปแบบการกระจายของประชากรและไม่จำเป็นต้องทราบถึงรูปแบบฟังก์ชันการผลิต ดังนั้นเครื่องมือทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการคำนวณพารามิเตอร์เพื่อวัดประสิทธิภาพการผลิตจะเป็นแบบ Non-Stochastic คือ โปรแกรมเชิงเส้นตรง (Linear Programming) เพื่อมาคำนวณขอบเขต (Frontier) ของหน่วยผลิตเพื่อหาสัดส่วนการใช้ทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงสุดหรือสัดส่วนการผลิตสินค้าเพื่อให้ได้ปริมาณการผลิตสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

Nonparametric Approach

(Charnes, Cooper and Rhoades, 1978 อ้างใน อัจฉรา ประเสริฐบัญชาชัย, 2544) ได้นำหลักการในการกำหนดประสิทธิภาพการผลิตในรูปแบบของปัจจัยการผลิตชนิดเดียว “Single-Input” และผลผลิตชนิดเดียว “Single-Output” ไปสู่การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในรูปแบบของปัจจัยการผลิตและผลผลิตแบบหลากหลาย “Multi-Input and Multi-Output” สำหรับ Decision Making Units (DMUs) จำนวนจำกัดจำนวนหนึ่งที่มีปัจจัยการผลิตและผลผลิตรูปแบบเดียวกัน โดยค่าของปัจจัยการผลิตและผลผลิตดังกล่าวจะถูกลดรูปให้อยู่ในลักษณะค่าที่แท้จริงของปัจจัยการผลิต “Virtual” Single-Input และค่าที่แท้จริงของผลผลิต “Virtual” Single-Output โดยใช้ตัวหาค่าแท้จริง “Virtual Multipliers” (μ, v) และการใช้ผลรวม ($\sum$) จะได้รูปแบบ Data Envelopment Analysis (DEA) ซึ่งเป็นวิธีการวัดประสิทธิภาพของ DMUs ที่ไม่ต้องการข้อสมมติเกี่ยวกับการแจกแจงของข้อมูลว่าเป็นแบบใด และข้อสมมติเกี่ยวกับ Production Function นั่นคือไม่มีข้อจำกัดทางด้านเทคโนโลยีการผลิตในขอบเขตการผลิตที่เป็นไปได้

Bjurek (1990 อ้างใน อัจฉรา ประเสริฐบัญชาชัย, 2544) ได้ใช้เทคนิคโปรแกรมคณิตศาสตร์ในการสร้าง frontier โดยภายใต้ข้อสมมติ Constant Returns to Scale จะหาเส้น frontier จากเทคนิคการผลิตดังกล่าวได้จากเส้นรัศมีที่ลากจากจุดกำเนิด และสามารถเขียนรูปของโปรแกรมเชิงเส้นตรงดังนี้

Maximize

$$E = \sum_{r=1}^s \mu_r y_{rk} \quad \text{----- (1)}$$

Subject to

$$\sum_{i=1}^m v_i x_{ik} = 1 \quad \text{----- (2)}$$

$$\sum_{r=1}^s \mu_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \leq 0 \quad j = 1, \dots, k, \dots, N \quad \text{----- (3)}$$

$$\mu, v \geq 0$$

จากแบบจำลองข้างต้น สมการที่ 1 เป็นการหาค่ามากที่สุดของมูลค่าจากการผลิตผลผลิตของหน่วยผลิต k ภายใต้ข้อจำกัดว่า มูลค่าที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตของหน่วย k มีค่าเท่ากับ 1 ในสมการที่ 2 เพื่อให้สามารถหาค่า v ได้ ส่วนในสมการที่ 3 หมายความว่า ทุกหน่วยผลิต (N หน่วยรวมหน่วยผลิตที่ k ด้วย) ถ้าทำการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพแล้วจะไม่สามารถทำการผลิต ณ จุดที่ทำให้มูลค่าที่ได้จากผลผลิตมากกว่า มูลค่าที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตของตน หรือมีความหมายว่าทุกหน่วยผลิตจะอยู่บนหรือได้เส้น frontier โดยอยู่บนเส้น frontier เมื่อมูลค่าที่ได้จากผลผลิตมีค่ามากที่สุด คือเท่ากับมูลค่าที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิต และอยู่ใต้เส้น frontier เมื่อมูลค่าที่ได้จากผลผลิตมีค่าน้อยกว่ามูลค่าที่ได้จากการใช้ปัจจัยการผลิต ส่วนข้อจำกัดสุดท้ายเป็นการแสดงว่า Shadow price เป็นค่า nonnegative ดังนั้น จากข้อจำกัดที่กำหนดสมการเป้าหมาย (1) มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 1 อยู่บนเส้น frontier

เมื่อสมการเป้าหมายมีค่าน้อยกว่า 1 หน่วยผลิต k จะทำการผลิตใต้เส้น frontier และเมื่อนำแบบจำลองข้างต้นมาประยุกต์ใช้กับกรณี วัดค่าประสิทธิภาพและความไม่มีประสิทธิภาพ อันเกิดจากการที่หน่วยผลิตมีการประหยัดต่อขนาดหรือไม่ประหยัดต่อขนาดการผลิต สามารถเขียนในรูปทั่วไปของ Linear Problem ได้ดังนี้

Maximize

$$E_C = \sum_{r=1}^s \mu_r y_{rk} + c_k \quad \text{----- (4)}$$

Subject to

$$\sum_{i=1}^m v_i x_{ik} = 1 \quad \text{----- (5)}$$

$$\sum_{r=1}^s \mu_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} + c_j \leq 0 \quad j = 1, \dots, k, \dots, N \quad \text{----- (6)}$$

$$\mu, v > 0$$

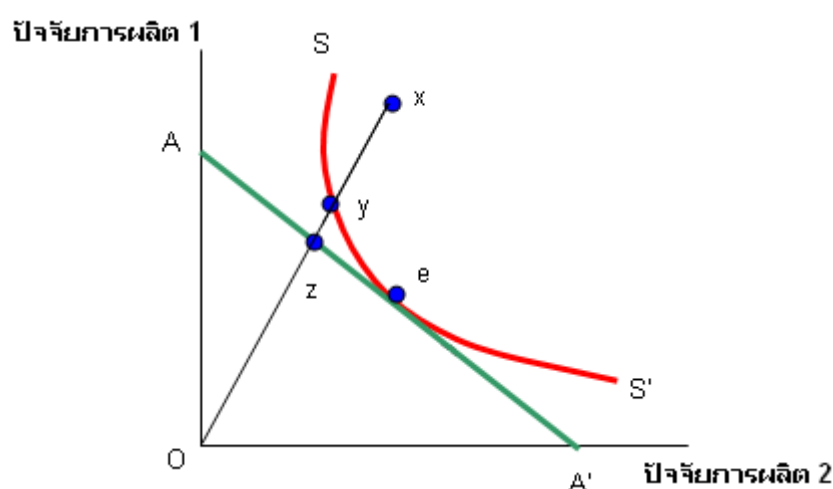
$$c_j \text{ Free}$$

จากแบบจำลองใหม่นี้ต่างจากแบบจำลองเดิมภายใต้ข้อสมมติฐาน Constant Returns to Scale ตรงที่มีตัวแปร c_j ในแบบจำลอง c_j คือตัวปรับ scale ของหน่วยผลิต โดยถ้าให้หน่วยผลิตที่ไม่มีการประหยัดต่อขนาดการผลิตเป็นฐานการคำนวณ c_j ของหน่วยผลิตจะเป็นมีค่าเป็นศูนย์ ดังนั้นหน่วยผลิตที่มีการประหยัดจากขนาดการผลิตจะมีค่า c_j ของหน่วยผลิต น้อยกว่าศูนย์

Data Envelopment Analysis จึงเป็นแบบจำลองที่ใช้ Nonparametric linear Programming models สำหรับการวัดประสิทธิภาพของ DMU หนึ่ง ๆ เปรียบเทียบกับ DMU อื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งแบบจำลอง DEA นี้จะประมาณค่าประสิทธิภาพของแต่ละหน่วยผลิตที่ j ในการใช้ปัจจัยการผลิต X และ Y โดยไม่คำนึงถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของการผลิต แต่จะพิจารณาตัวหาค่าที่แท้จริงของปัจจัยการผลิตและผลผลิต (v, μ) ซึ่งเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพสูงสุดของหน่วยผลิตเป็นสำคัญ เพื่อหาค่าประสิทธิภาพโดยค่าที่ได้จะมีค่าสูงสุดไม่เกิน 1 ซึ่งเป็นค่าที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยผลิตนั้น ๆ เมื่อเทียบกับหน่วยผลิตอื่น ๆ ที่ดำเนินธุรกิจรูปแบบเดียวกัน โดยแยกออกเป็นสองแนวทาง คือ การวัดประสิทธิภาพด้านผลผลิต (Output-Oriented Measure) และการวัดประสิทธิภาพด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Measure)

การวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Measure)

ประสิทธิภาพด้านปัจจัยการผลิต คือ ประสิทธิภาพของการใช้สัดส่วนของปัจจัยการผลิตให้ได้ต้นทุนต่ำที่สุด ณ ปริมาณการผลิตหนึ่ง โดยจะพิจารณาจากเส้นผลผลิตเท่ากัน (Isoquant) ของหน่วยผลิต ซึ่งเป็นเส้นที่แสดงถึงการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุดของการผลิตสินค้า ณ ปริมาณที่กำหนด โดยอยู่ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่า ใช้ปัจจัยการผลิตสองชนิดเพื่อผลิตสินค้าหนึ่งชนิด ส่วนในด้านของประสิทธิภาพการผลิตในเชิงราคา (Price Efficiency: PE) ก็จะพิจารณาจากเส้นต้นทุนเท่ากัน (Isocost) (ภาพที่ 10)

ในภาพที่ 2.5 เส้น AA' เส้นต้นทุนเท่ากัน (Isocost) ที่เป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนผสมการใช้ปัจจัยการผลิตที่สามารถทำได้ ระหว่างปัจจัยการผลิตสองชนิดภายใต้ต้นทุนทั้งหมดที่มี และเส้น SS' ก็คือเส้นผลผลิตเท่ากันที่จะเป็นเส้นที่แสดงถึงการใช้ปัจจัยการผลิตสองชนิดร่วมกัน ในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง ทั้งนี้ในการหาประสิทธิภาพการผลิตทั้งสามชนิด คือ ประสิทธิภาพทางเทคนิค (TE) ประสิทธิภาพทางราคา (PE) และประสิทธิภาพโดยรวม (AE) ที่จุดการผลิต x สามารถแสดงได้ดังนี้ คือ

$$\text{Technical Efficiency: TE} = \frac{Oy}{Ox}$$

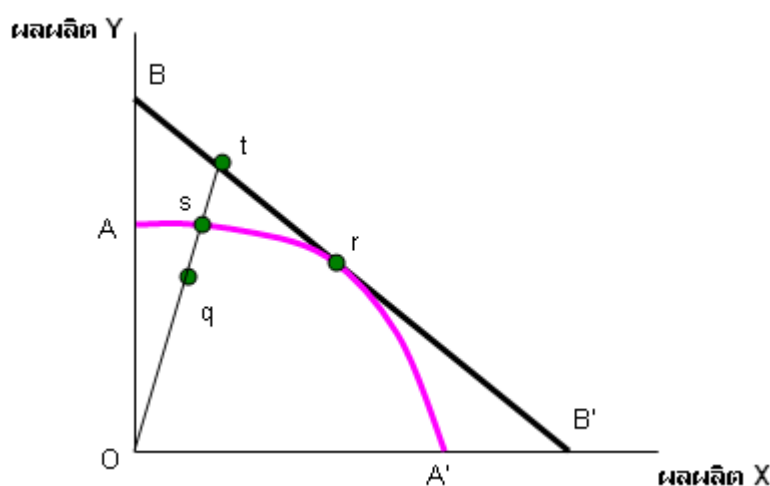
$$\text{Price Efficiency: PE} = \frac{Oz}{Oy}$$

$$\text{Overall Efficiency: OE} = \frac{Oz}{Ox} = \frac{Oy}{Ox} \times \frac{Oz}{Oy} = TE \times PE$$

ที่จุด e ในภาพที่ 2.5 เป็นจุดที่เส้นผลผลิตเท่ากัน (Isoquant) และเส้นต้นทุนเท่ากันผลิต (Isocost) สัมผัสกัน ซึ่งหมายความว่า เป็นจุดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะว่าสามารถผลิตได้ตามผลผลิตที่ตั้งไว้และมีต้นทุนต่ำที่สุด ทำให้ $TE = PE = OE = 1$ และที่จุด x เป็นจุดการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ

การวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านผลผลิต (Output-Oriented Measure)

การวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านผลผลิตนี้จะเป็นการตอบคำถามที่ว่า หน่วยผลิตสามารถเพิ่มผลผลิตได้มากเท่าใด โดยใช้ปัจจัยการผลิตจำนวนเท่าเดิม ซึ่งจะพิจารณาจากเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต (Production Possibility Frontier: PPF) เป็นเส้นที่แสดงถึงส่วนผสมของการผลิตผลผลิตสองชนิด โดยที่มีจำนวนของปัจจัยการผลิตคงที่ และเส้นราคาผลผลิต (Iso-revenue Line) ที่เป็นเส้นที่แสดงถึงรายได้จากผลิตผลผลิตทั้งสองชนิด (ภาพที่ 2.6)

ภาพที่ 2.6 เส้นความเป็นไปได้ในการผลิต (PPF) และเส้นราคาผลผลิต (Iso-revenue)

จากภาพที่ 2.6 เส้น AA' คือ เส้นขอบเขตของการผลิต X และ Y ภายใต้ปัจจัยการผลิตจำนวนหนึ่งที่มีอยู่ จุด q เป็นระดับการผลิต X และ Y ที่ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะว่ายังมีปัจจัยการผลิตเหลืออยู่ที่จะผลิตเพิ่มได้อีก จุด r คือ ระดับการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะว่า ณ จุดนี้ทั้งผลผลิต X และผลผลิต Y ได้ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเต็มที่ และเมื่อมีการพิจารณาในด้านของราคาผลผลิตเส้น BB' คือเส้นที่แสดงขอบเขตของรายได้จากการผลิต X และ Y

จากภาพที่ 2.6 การผลิตที่จุด q สามารถหาประสิทธิภาพการผลิตได้ดังนี้

$$\text{Technical Efficiency: TE} = \frac{Oq}{Os}$$

$$\text{Price Efficiency: PE} = \frac{Os}{Ot}$$

$$\text{Overall Efficiency: OE} = \frac{Oq}{Ot} = \frac{Oq}{Os} \times \frac{Os}{Ot} = TE \times PE$$

โปรแกรม DEAP 2.1 สำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพด้วยวิธีการ Data Envelopment Analysis

โปรแกรมนี้สร้างขึ้นมาเพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการผลิตด้วยวิธี Data Envelopment Analysis โดยมีเงื่อนไขและข้อสมมุติที่ครอบคลุมที่สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งด้านปัจจัยการผลิต (Input Oriented) และด้านผลผลิต (Output oriented) และในตลาดแข่งขันสมบูรณ์จะเป็นข้อสมมุติที่ว่า Constant Returns to Scale: CRS ถ้าเป็นตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์จะเป็นข้อสมมุติ Variable Returns to Scale: VRS

โปรแกรม DEAP 2.1 เป็นโปรแกรมที่ถูกเขียนด้วยภาษา Fortran โดย Processor Tim Coelli แห่ง Centre for Efficiency and Productivity Analysis: CEPA, Department of Econometrics, University of New England, Australia โดยที่โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมที่ทำงานบนระบบปฏิบัติการ DOS และเป็นโปรแกรมที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการนำมาใช้หรือติดตั้งแต่อย่างใด (Free ware) สามารถหาดาวน์โหลดได้ที่ <http://www.uq.edu.au/econometrics/cepa/deap.htm>

การตรวจเอกสาร

ในการศึกษาถึงผลกระทบของธนาคารพาณิชย์ไทยเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน จำเป็นจะต้องศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และนโยบายต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออกมาเพื่อรองรับกับภาวะ การแข่งขันในตลาดทางการเงินที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งจากการตรวจสอบเอกสารพบว่ามีผู้ทำการศึกษาในรายละเอียดบางประเด็นที่ใกล้เคียงกัน และสามารถเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

สุญาณี คัยนันท์ (2541) ศึกษาถึงความสำคัญของการเปิดเสรีทางการค้าบริการภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการหรือ GATS ตลอดจนวิวัฒนาการทางกฎหมายของการเจรจาของบรรดาประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกเกี่ยวกับการค้าบริการว่านำไปสู่การเปิดเสรีทางการเงินได้อย่างไรบ้าง และนำหลักการตาม GATS ที่สำคัญมาใช้ในการเปิดเสรีทางการเงินได้ผูกพันต่อประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกรวมทั้งประเทศไทยเพียงใด และการเปิดเสรีทางการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเสรีทางการเงินสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยภายใต้ GATS นั้น ธนาคารพาณิชย์ได้มีบทบาทอย่างไรต่อการเปิดเสรีทางการเงินสาขานาการพาณิชย์และนำไปสู่ทางปฏิบัติ และการใช้มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยต่อการเปิดเสรีทางการเงินสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทยอย่างไร

ในงานศึกษานี้ผู้ศึกษาได้นำเอารายละเอียดของข้อกำหนดต่าง ๆ ใน GATS มาประกอบการวิจัยเพื่อทำการศึกษาว่าภายในข้อกำหนดของ GATS นั้นจะมีผลกระทบในด้านใดบ้าง ต่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

สาวิตรี ไสภารักษ์ (2544) ได้ศึกษาถึงการประหยัลดต่อขนาดเปรียบเทียบระหว่างธนาคารพาณิชย์ของเอกชน รัฐบาล และทุนต่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลสถิติเป็นรายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2543 จากงบดุลและงบกำไรขาดทุนของแต่ละธนาคาร และนำมาหาการประหยัลดต่อขนาดของธนาคารพาณิชย์ทั้งสามกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน และผลการศึกษาพบว่า ธนาคารทุกกลุ่มมีการประหยัลดต่อขนาด โดยธนาคารกลุ่มที่มีการประหยัลดต่อขนาดมากที่สุดคือ กลุ่มธนาคารทุนต่างประเทศ รองลงมาได้แก่ธนาคารของรัฐและเอกชน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละผลผลิตพบว่า ผลผลิตที่ก่อให้เกิดการประหยัลดต่อขนาดมากที่สุดคือ รายได้จากค่าธรรมเนียม รองลงมาได้แก่ การลงทุนในหลักทรัพย์และปริมาณเงินให้สินเชื่อตามลำดับ

จากการตรวจสอบเอกสารของสาวิตรี โศภารักษ์ พบว่ามีการวิเคราะห์ถึงข้อได้เปรียบและเสียเปรียบในการดำเนินงานของธนาคารเอกชน ธนาคารของรัฐและธนาคารทุนต่างประเทศและชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนจุดแข็งของธนาคารแต่ละกลุ่ม ทำให้เห็นประเด็นสำคัญสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ แต่ว่าการแบ่งกลุ่มธนาคารพาณิชย์จะแตกต่างกัน โดยการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ ธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ และการศึกษาได้พบว่ากลุ่มธนาคารทุนต่างประเทศมีการประหยัคต่อขนาดมากที่สุดจึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันอย่างหนึ่ง

กอบศักดิ์ ภูตระกูล, คอน นาครธรพ, และ หฤษฎ์ รอดประเสริฐ (2548) ศึกษาถึงการเปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทย ภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และได้ศึกษาถึงแนวโน้มการเข้ามาประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศ (Foreign Bank Entry) ในระบบเศรษฐกิจโลกและในประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา และแนวโน้มการเปิดเสรีทางการค้าบริการทางการเงิน ทั้งในเวทีของ WTO และภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นของการเปิดเสรีทางการเงิน และแนวนโยบายที่เหมาะสมในการเปิดเสรีการเงินในระยะต่อไป

จากการตรวจสอบเอกสารดังกล่าวได้เห็นถึงภาพรวมของการเปิดเสรีทางการเงิน และทำให้ทราบถึงนโยบายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เตรียมมารองรับการเปิดเสรีทางการเงิน สามารถเป็นข้อมูลอ้างอิงทางการศึกษาครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี และนำไปขยายผลการศึกษาด้านอื่น ๆ อีก

รุ่ง โพษานนท์ และคณะ (2548) ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และการเงินที่สำคัญ อันจะมีผลต่อภาคนาการพาณิชย์และระบบเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อ ธนาคารพาณิชย์และวิเคราะห์ความสามารถของธนาคารพาณิชย์ ในการรองรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะสำหรับธนาคารพาณิชย์และทางการเพื่อช่วยให้ระบบธนาคารพาณิชย์และระบบเศรษฐกิจปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างราบรื่นในระยะยาว และจากงานศึกษา พบว่า ผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับ ฐานะปัจจุบันและความสามารถในการรองรับความเสี่ยงของธนาคารแห่งนั้น ๆ โดยในระยะสั้น ถ้าไรของธนาคารพาณิชย์บางแห่ง อาจจะถูกระทบจากการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเงิน สำหรับในระยะยาวธนาคารพาณิชย์ที่มีศักยภาพและปรับตัวได้ดี จะได้รับประโยชน์จากขอบเขต

ธุรกิจที่กว้างขึ้น เครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายขึ้น รวมทั้งจากลูกค้าที่คำนึงถึงความเสี่ยงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเงินจะทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์มีความอ่อนไหว ต่อความเสี่ยงในช่วงวัฏจักรเศรษฐกิจหนึ่งๆ เพิ่มขึ้น

การตรวจเอกสารงานวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบถึงความพร้อมของธนาคารพาณิชย์ไทย ที่มีต่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และการเงินที่สำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องของการเปิดเสรีทางการเงิน ที่จะทำให้การเข้ามาของสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศเพิ่มขึ้นและ ทำให้การแข่งขันในตลาดการเงินสูงขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี

จิรพรรณ กุลดิลก (2548) ศึกษาพฤติกรรมและความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่มีต่อการลงทุนอุตสาหกรรมเบียร์ในประเทศ สปป.ลาว ซึ่งได้อาศัยทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่เป็นทฤษฎีตัวหนึ่งที่ใช้วิเคราะห์อุตสาหกรรมเบียร์ เพื่อหาระดับความสามารถทางการแข่งขันในอุตสาหกรรมผ่านระบบเพชรสมบูรณ์ (Diamond Diagram) คือ

1. สภาพปัจจัยการผลิตภายในประเทศ
2. อุปสงค์ภายในประเทศ
3. อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ
4. ยุทธการ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันภายในประเทศ
5. รัฐบาลและเหตุสุดวิสัย

จากผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีอาเซียนของประเทศ สปป.ลาว ทำให้เกิดผู้ผลิตรายใหม่เข้ามาในตลาด ดังนั้นจะก่อให้เกิดภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น ที่ทำให้ สปป.ลาว ต้องตระหนักถึงสถานการณ์และสถานะในตลาดเบียร์หลังเปิดเสรีอาเซียน ที่จะทำให้เบียร์ลาวสูญเสียส่วนการตลาดไป แต่ในแง่ของนักลงทุน ถือว่าส่งผลดีแก่การลงทุน

งานวิจัยดังกล่าวผู้ศึกษาจะนำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตลาดทางการเงิน โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเรื่องที่ทำการศึกษา ซึ่งก็คือจากอุตสาหกรรมเบียร์เปลี่ยนมาเป็นตลาดการเงินที่มีผู้ผลิตคือธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ และนำทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันนี้มาทำการวิเคราะห์

จิรพรรณ กุลดิลก (2550) งานวิจัยเรื่อง แนวโน้มการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำเอาทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน และทฤษฎีการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ มาทำการศึกษาเพื่อหาความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลงการลงทุนจากการผลิตวัตถุดิบเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในประเทศ สปป.ลาว โดยดูถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ว่ามีความน่าลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตรมากน้อยแค่ไหน จากนั้นผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์แบบ SWOT และสร้างเป็นแบบจำลองวงกลมดาว ที่แบ่งปัจจัยส่งเสริมความน่าลงทุนในประเทศ สปป.ลาว ออกเป็น 5 ปัจจัย คือ (1) รัฐบาล (2) ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ (3) อุปสงค์ภายในประเทศ (4) กลยุทธ์โครงสร้างและสภาพการแข่งขันภายในประเทศ และ (5) อุตสาหกรรมสนับสนุนเกี่ยวเนื่องภายในประเทศ

ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าปัจจัยด้านรัฐบาลนั้นมีบทบาทที่สำคัญมากที่สุดต่อแนวโน้มความน่าลงทุนในประเทศ สปป.ลาว จะสามารถบอกได้ว่าแต่ละปัจจัยในแบบจำลองวงกลมดาวนั้นส่งผลอย่างไรต่อปัจจัยตัวอื่น โดยแบ่งเป็นผลกระทบทางตรงและผลกระทบทางอ้อม และในผลกระทบนั้น ๆ อะไรที่เป็น โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน หรือจุดแข็ง

จากงานวิจัยชิ้นนี้ผู้ศึกษาได้นำมาพิจารณาแล้วเห็นว่า สามารถนำเอาทฤษฎีความได้เปรียบเชิงแข่งขันของงานวิจัยชิ้นนี้ มาทำการศึกษาและเป็นแนวทางวิธีการเชื่อมโยงปัจจัยด้านธุรกิจอุตสาหกรรมจริงเข้าสู่แบบจำลองทฤษฎีเพชรสมบูรณ์ โดยผู้ศึกษาจะนำมาประยุกต์ใช้กับปัจจัยพื้นฐานในระบบธุรกิจธนาคารพาณิชย์เพื่อทำการเชื่อมโยงเป็นทฤษฎีเพชรสมบูรณ์

อัจฉรา ประเสริฐบัญชาชัย (2544) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคาร และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในช่วงก่อนและขณะเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน โดยใช้ข้อมูลงบการเงินอย่างย่อของแต่ละธนาคารนำไปทดสอบด้วยแบบจำลอง Data Envelopment Analysis : DEA ซึ่งเป็นโปรแกรมคณิตศาสตร์เชิงเส้นตรงที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมทั้งดูผลการดำเนินงานของธนาคารจากการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อดูว่าธนาคารควรปรับปรุงการดำเนินงานอย่างไร และเปรียบเทียบกับผลจากวิธี DEA

ผลการศึกษากรณีศึกษาระบบธนาคารพาณิชย์ทั้งหมด พบว่า ในช่วงปี 2537-2539 และช่วงปี 2540-2542 ซึ่งเป็นช่วงก่อนและขณะเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน ธนาคารที่มีประสิทธิภาพโดย

เปรียบเทียบจะเป็นสาขาธนาคารต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากสาขาธนาคารต่างประเทศมีความได้เปรียบจากด้านต้นทุนดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมและบริการที่ถูกกว่า จากการที่มีเครือข่ายและพันธมิตรต่างประเทศในวงกว้าง รวมถึงการได้เปรียบจากค่าใช้จ่ายพนักงาน จากการที่มีฐานลูกค้าจากบริษัทที่ร่วมลงทุนระหว่างไทยกับต่างประเทศที่มีถิ่นที่อยู่เดียวกับธนาคารนั้น ๆ และการที่ตกลงกู้ยืมระหว่างกันส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทแม่ด้วยกัน

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้ศึกษาได้นำเอาแบบจำลอง DEA มาใช้เพื่อทำการวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ในเรื่องของความสามารถในการแข่งขัน ในด้านของปัจจัยการผลิต โดยการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง DEA จะสามารถหาประสิทธิภาพของธนาคารในด้านของปัจจัยการผลิตได้ และนำไปสู่ผลการศึกษาในเรื่องของความสามารถในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย

Pepper & Rogers Group (2005) ศึกษาถึงความได้เปรียบในการแข่งขันของกลุ่มธุรกิจธนาคาร เพื่อลูกค้ารายย่อย (Retail banks) จากผลการศึกษาพบว่าสิ่งที่ทำให้ธนาคารมีความได้เปรียบในการแข่งขันนั้นกุญแจหลักอยู่ที่การดึงเอามูลค่าจากตัวลูกค้าออกมาโดยเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพให้กับลูกค้า โดยการให้ความสำคัญไปที่ตัวผลิตภัณฑ์ของธนาคารมากกว่าที่จะมุ่งไปที่ผลประโยชน์ที่จะได้รับ จากลูกค้า

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีความได้เปรียบในการแข่งขันจากงานวิจัยชิ้นนี้ คือ Customer value และ Customer needs โดยปัจจัยหลักทั้งสองตัวนี้จะบอกถึงแนวทางกลยุทธ์ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติ ในปัจจุบันลูกค้ามีความพึงพอใจในการเลือกที่จะใช้บริการจากธนาคารพาณิชย์ทำให้กลยุทธ์ที่ธนาคารพาณิชย์นำมาใช้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยจากเดิมที่มุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตแบบ Mass production และเน้นการประหยัดต่อขนาด

การเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลายตัวให้กับลูกค้า มาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและศักยภาพทางการเงินในตัวลูกค้า ด้วยวิธีการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นกระบวนการผ่าน 6 ขั้นตอน คือ

1. Customer Information
2. Segment Customers

3. Develop Segment Strategies
4. Engage High-Potential Customers
5. Analyze Contact Results
6. Feedback Learning

จากงานวิจัยดังกล่าวผู้ศึกษาได้เห็นว่าหน้าที่ธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันนั้น มีความจำเป็นจะต้องศึกษาถึงด้านของลูกค้าหรือก็คือผู้บริโภคที่เป็นตัวแทนของอุปสงค์ในตลาดการเงิน ที่มีธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ผลิตสินค้าทางการเงินมาตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยผู้ศึกษาจะนำมาประยุกต์เพื่อให้เข้ากับวิธีการศึกษาในครั้งนี้ด้วยการนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ในระบบเพชรตามทฤษฎีของ Porter E.M.

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

เนื้อหาในบทนี้จะนำเสนอวิธีที่ใช้ในการศึกษาเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบการอ่านบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาหาข้อสรุป และการหาตัวแปรต่าง ๆ ที่จะนำมาเป็นตัวแทนการอธิบายถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาและนำไปสู่การสรุปผลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อของการศึกษานั้น ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะการที่จะสรุปผลของการวิจัยครั้งนี้ได้จำเป็นจะต้องมีข้อมูลที่มากพอ เชื่อถือได้ และต้องมาจากแหล่งข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องนั้น ๆ ซึ่งสามารถอธิบายโดยลำดับได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ ต้องการที่จะศึกษาถึงพัฒนาการการเปิดเสรีทางการเงินภายใต้ข้อกำหนดของ GATS ที่จะมีผลต่อการธนาคารพาณิชย์ไทย โดยข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการศึกษานี้ส่วนนี้โดยหลักแล้วเป็นข้อมูลการศึกษาถึงประวัติการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ที่กล่าวถึงบทบาทการเจรจาแบบพหุภาคีซึ่งเป็นสิ่งที่นานาประเทศใช้ในการทำข้อตกลงในการค้าระหว่างประเทศ โดยในการเจรจาแต่ละครั้งก็ไม่แน่ว่าจะไปที่จะได้ข้อยุติที่ทุกประเทศที่เข้าร่วมเจรจาจะเห็นด้วย อย่างการเจรจาเพื่อการเปิดเสรีทางการเงินก็เช่นกันที่มีการเจรจาหลายรอบ และทางของไทยเองก็ต้องพิจารณาเงื่อนไขในข้อตกลงอย่างรอบคอบ ซึ่งรายละเอียดของข้อมูลนั้นมาจาก Web Site ของธนาคารแห่งประเทศไทย และ Web Site ขององค์การการค้าโลก โดยทางธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีเอกสารการสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการเปิดเสรีอยู่หลายเรื่อง และใน Web Site ของ WTO ก็จะมีข้อมูลวันเวลาของรอบการเจรจาต่าง ๆ ในอดีตสำหรับการอ้างอิงและตรวจสอบ

ในเรื่องผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสำหรับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในข้อ 2 นั้นนำมาจากข้อมูลสถิติของแต่ละธนาคารจากรายงาน

ประจำปี (Annual Report) จาก Website ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่งและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดสาขาในประเทศไทยอีก 5 แห่ง ซึ่งในรายงานประจำปีจะมีรายละเอียดต่างๆ ที่สามารถนำมาใส่ในโปรแกรม DEAP 2.1 เพื่อหาค่าประสิทธิภาพของธนาคาร ซึ่ง Website ของธนาคารทั้ง 10 ธนาคาร มีดังนี้

1. www.bangkokbank.com
2. www.ktb.co.th
3. www.kasikornbank.com
4. www.tmbbank.com
5. www.scb.co.th
6. www.abnamro.com
7. www.jpmorgan.com/pages/jpmorgan
8. www.ocbc.com.sg
9. www.citigroup.com
10. www.db.com

ข้อมูลในรายงานประจำปีที่จะนำมาใส่ในโปรแกรม DEAP 2.1 นั้นจะประกอบไปด้วยข้อมูลที่เป็นตัวแทนด้านปัจจัยการผลิต และในด้านของผลผลิต ซึ่งธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นมีการแสดงรายงานด้วยข้อมูลที่แตกต่างกันบ้าง

ในวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อสุดท้ายที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน เป็นการวิเคราะห์ผ่านปัจจัย 6 ด้านในระบบเพชร การเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องทำการแยกแยะเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่มีความเหมาะสมในแต่ละปัจจัย ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ: การศึกษาในปัจจัยด้านนี้สามารถนำเอาผลการวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ข้อแรก มาทำการขยายผลการศึกษาว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานจากการใช้ปัจจัยการผลิต อยู่ที่จุดเหมาะสมหรือไม่

อุปสงค์ภายในประเทศ: ในด้านอุปสงค์ภายในประเทศนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ถึงอัตราการเติบโตของปริมาณอุปสงค์เงินกู้ภายในประเทศ ซึ่งข้อมูลของการให้สินเชื่อของแต่ละธนาคารนั้นเก็บรวบรวมได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลนี้เป็นรายเดือนที่จะสามารถหาอัตราการเติบโตและเทียบสัดส่วนกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้

การศึกษาในปัจจัยด้านนี้ใช้ข้อมูลทุกภูมิภาคของปริมาณการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์รายเดือน ของธนาคารแห่งประเทศไทยที่แยกออกเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลโดยรวมของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทั้งหมด

อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ: เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ต้องทำการหาเงินฝากมาเพื่อทำการปล่อยสินเชื่อ ดังนั้นข้อมูลด้านนี้จึงได้จากปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทย

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ภายใต้การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดให้ ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการธุรกิจผลิตสินเชื่อเข้าสู่ตลาด โดยที่เงินให้สินเชื่อส่วนใหญ่มาจากเงินฝากจากลูกค้า ดังนั้นปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นตัวแทนในด้านของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ซึ่งก็เปรียบเทียบกับได้ว่าธนาคารนำเอาเงินฝากมาเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อผลิตเป็นสินเชื่ออีกทอดหนึ่ง

กลยุทธ์ โครงสร้างและสภาพการแข่งขันของหน่วยธุรกิจ: การศึกษาด้านนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากข่าวประชาสัมพันธ์ รายงานประจำปี และสื่อโฆษณา ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 ธนาคาร คือธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารทหารไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย ในระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2550 มาพิจารณาเปรียบเทียบกลยุทธ์ข้อดีข้อเด่นในกลุ่มของธนาคารดังกล่าว

เหตุผลวิสัย: ทำการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากรายละเอียดของการเปิดเสรีทางการเงินในข้อตกลงทั่วไปด้านการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) มาทำการวิเคราะห์

รัฐบาล: ข้อมูลด้านรัฐบาลจะใช้รายละเอียดในแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และพ.ร.บ. สถาบันคุ้มครองเงินฝากของธนาคารแห่งประเทศไทยมาทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านรัฐบาล

จากข้อมูลต่าง ๆ ตามรายละเอียดข้างต้นจะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อในการศึกษาครั้งนี้ได้

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาพัฒนาการ การเปิดเสรีทางการเงินภายใต้ข้อกำหนดของ GATS จะวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากบทความและงานวิจัยที่รวบรวมมาเพื่อสรุปและหาผลกระทบที่จะเกิดกับธนาคารพาณิชย์ไทยเพื่อเสนอแนะ วิจารณ์ และเป็นแนวทางในการขยายผลเพื่อไปศึกษาและวิจัยในเชิงลึกต่อไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อแรก

การศึกษาถึงผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์เพื่อทำการหาประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นสามารถวัดได้โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Win4Deap ที่เป็นโปรแกรมคำนวณหาประสิทธิภาพของหน่วยผลิตโดยวิธี Data Envelopment Analysis ตามทฤษฎีประสิทธิภาพการผลิต ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาส่วนนี้ไว้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไร โดยค่าประสิทธิภาพที่ได้จากการประมวลผลผ่านโปรแกรม Win4Deap นั้นจะสามารถแบ่งระดับความมีประสิทธิภาพได้และจะนำไปสู่การศึกษาถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อสุดท้ายที่ต้องการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันก็คือการศึกษาตามทฤษฎีความได้เปรียบในเชิงแข่งขันและใช้ปัจจัยภายในทั้ง 4 ด้านและปัจจัยภายนอกอีก 2 ด้านในระบบเพชรสมบรูณ์ของ Porter มาเป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบในด้านการแข่งขันกับธนาคารต่างประเทศหรือไม่ มากน้อยแค่ไหน ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณจากระดับประสิทธิภาพที่ได้ รวมไปถึงการวิเคราะห์จากข้อมูลทฤษฎีในแต่ละปัจจัยจากนั้นนำไปสู่การสรุปผลถึงความได้เปรียบเชิงแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

1. การกำหนดตัวแปรในแบบจำลองเพื่อใช้ในโปรแกรม DEAP 2.1

การวิเคราะห์เพื่อประเมินระดับประสิทธิภาพด้วยวิธีการ Data Envelopment Analysis (DEA) เป็นวิธีการ Non-Parametric ซึ่งไม่ต้องมีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปร โดยวิธีการนี้สามารถวิเคราะห์ได้ทั้งในกรณีที่มีปัจจัยการผลิตและผลผลิตหลายชนิด และยังเป็นวิธีที่เหมาะสมในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดรูปแบบของแบบจำลองได้ โดยในวิธีนี้ต้องการทราบแต่เพียงว่าจะอะไรเป็นปัจจัยนำเข้า และอะไรที่เป็นผลผลิตที่ได้รับ

DEA เป็นวิธีวัดระดับประสิทธิภาพ โดยเปรียบเทียบของแต่ละหน่วยผลิต (Decision Making Units: DMUs) ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตหลายชนิด (Multiple Inputs) เพื่อทำการผลิตผลผลิตหลายชนิด (Multiple Outputs) ด้วยการหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตเป็นตัวกำหนดค่าประสิทธิภาพ โดยจะสามารถเปรียบเทียบค่าประสิทธิภาพนี้กับหน่วยผลิตอื่นๆ ที่มีรูปแบบการผลิตเหมือนกัน โดยวิธีการศึกษาแบบนี้จะเป็นการศึกษาข้อมูลโดยตรงมากกว่าที่จะเป็นข้อมูลแนวโน้มตามวิธีทางสถิติจึงไม่ใช่วิธี Parametric approach แต่เป็นวิธีการศึกษาแบบ Nonparametric approach ที่ไม่ต้องการข้อสมมติในรูปแบบของ Production Function ในการวิเคราะห์ และตัวแปรที่ใช้จะเป็นตัวกำหนดสภาพแวดล้อม หรือกระบวนการผลิตที่ถูกรวมเข้าใน DEA-based production model และอาศัยหลัก Linear Programming ในการตรวจสอบว่าธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง ๆ ดำเนินการอย่างไรเมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์แห่งอื่น ๆ ที่ศึกษา

ในการศึกษาเพื่อหาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนี้แม้ว่ากฎระเบียบ ข้อบังคับจะแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยได้พัฒนาใกล้เคียงกับการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งพอจะนำมาเปรียบเทียบได้ในเรื่องของการใช้ปัจจัยการผลิตเหมือนกันเพื่อทำการผลิตผลผลิตที่เหมือนกัน

ดังนั้นการศึกษานี้ในส่วนของประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์นี้จึงอาศัยหลักการของ DEA มาใช้คำนวณระดับประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่งและธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 5 แห่งที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตหลายชนิดเพื่อผลิตผลผลิตหลายชนิด โดย DEA จะเปรียบเทียบผลผลิตและปัจจัยการผลิตของธนาคารที่ต้องการวัดค่าประสิทธิภาพกับธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดที่ทำการศึกษาโดยอาศัยแบบจำลองของ Stephen M. Miller and Athanasios G. Noulas (อ้างใน อัจฉรา, 2544) แบบจำลองดังกล่าวคือ

แบบจำลอง DEA

Maximize

μ, v

$$E_n = \sum_{r=1}^s \mu_r y_{rn}$$

Subject to

$$\sum_{r=1}^s \mu_r y_{rj} - \sum_{i=1}^m v_i x_{ij} \leq 0$$

เมื่อ $j = 1, 2, \dots, n, \dots, N$

$$\sum_{i=1}^m v_i x_{in} = 1$$

$r = 1, 2, \dots, s$

$i = 1, 2, \dots, m$

$$\mu_r \geq 0, v_i \geq 0$$

หรือเขียนใหม่ได้ดังนี้

Maximize

$$\mu_1 y_{1n} + \mu_2 y_{2n} + \dots + \mu_s y_{sn}$$

Subject to

$$\mu_1 y_{11} + \mu_2 y_{21} + \dots + \mu_s y_{s1} - v_1 x_{11} - v_2 x_{21} - \dots - v_m x_{m1} \leq 0$$

$$\mu_1 y_{12} + \mu_2 y_{22} + \dots + \mu_s y_{s2} - v_1 x_{12} - v_2 x_{22} - \dots - v_m x_{m2} \leq 0$$

$$\mu_1 y_{13} + \mu_2 y_{23} + \dots + \mu_s y_{s3} - v_1 x_{13} - v_2 x_{23} - \dots - v_m x_{m3} \leq 0$$

$$\vdots$$

$$\mu_1 y_{1n} + \mu_2 y_{2n} + \dots + \mu_s y_{sn} - v_1 x_{1n} - v_2 x_{2n} - \dots - v_m x_{mn} \leq 0$$

$$\vdots$$

$$\mu_1 y_{1N} + \mu_2 y_{2N} + \dots + \mu_s y_{sN} - v_1 x_{1N} - v_2 x_{2N} - \dots - v_m x_{mN} \leq 0$$

หรือในรูป Matrix คือ

Maximize

$$\mu_1 y_{1n} + \mu_2 y_{2n} + \dots + \mu_s y_{sn}$$

Subject to

$$\begin{pmatrix} y_{11} & y_{21} & \dots & y_{s1} & -x_{11} & -x_{21} & \dots & -x_{m1} \\ y_{12} & y_{22} & \dots & y_{s2} & -x_{12} & -x_{22} & \dots & -x_{m2} \\ \vdots & \vdots & \dots & \vdots & \vdots & \vdots & \dots & \vdots \\ y_{1n} & y_{2n} & \dots & y_{sn} & -x_{1n} & -x_{2n} & \dots & -x_{mn} \\ \vdots & \vdots & \dots & \vdots & \vdots & \vdots & \dots & \vdots \\ y_{1N} & y_{2N} & \dots & y_{sN} & -x_{1N} & -x_{2N} & \dots & -x_{mN} \\ 0 & 0 & \dots & 0 & x_{1n} & x_{2n} & \dots & x_{mn} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \mu_1 \\ \mu_2 \\ \vdots \\ \mu_s \\ v_1 \\ v_2 \\ \vdots \\ v_m \end{pmatrix} \leq \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ \vdots \\ \vdots \\ \vdots \\ \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{pmatrix}$$

(N+1)x(s+m) (s+m)x(1) (N+1)x(1)

$$\mu_r \geq 0, v_i \geq 0$$

กำหนดให้

y_{rj} คือ จำนวนผลผลิตที่ r ของหน่วยผลิตที่ j

โดยที่ตัวแปรผลผลิต (Y_r) ในแบบจำลอง DEA ของแต่ละธนาคารมีผลผลิต 2 ชนิด หรือ $r = 2$

$$\begin{aligned} Y_1 &= \text{เงินให้สินเชื่อ หรือรายรับดอกเบี้ย} \\ Y_2 &= \text{เงินลงทุนในหลักทรัพย์} \end{aligned}$$

x_{ij} คือ จำนวนปัจจัยการผลิตที่ i ของหน่วยผลิตที่ j

โดยที่ตัวแปรปัจจัยการผลิต (X_i) ในแบบจำลอง DEA ของแต่ละธนาคารใช้ปัจจัยการผลิต 4 ชนิด หรือ $I = 4$

X_1	=	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย
X_2	=	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน
X_3	=	ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์
X_4	=	ค่าธรรมเนียมและบริการ (ระหว่างธนาคาร)

μ_r	คือ	ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของผลผลิตชนิด r เมื่อ $r = 1, 2, \dots, s$
v_i	คือ	ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปัจจัยการผลิตชนิด i เมื่อ $i = 1, 2, \dots, m$
N	คือ	จำนวนธนาคารพาณิชย์ที่ศึกษาซึ่งก็คือ $N = 10$

แบบจำลองดังกล่าวจะใช้โปรแกรมเชิงเส้นตรงในการหาคำตอบ โดยในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Win4Deap มาใช้ และค่าสูงสุดของสมการเป้าหมายที่แสดงถึงค่าประสิทธิภาพของธนาคารที่ n ภายใต้ข้อจำกัดที่กำหนดให้ทุกธนาคารรวมถึงธนาคารที่ n มีค่าประสิทธิภาพไม่เกินหนึ่ง โดยมีตัวแปรที่ทราบค่า คือ ตัวแปรปัจจัยการผลิต (x) และตัวแปรผลผลิต (y) ของแต่ละธนาคาร เมื่อใส่ค่าในโปรแกรม โปรแกรมจะคำนวณหาค่า μ_r และ V_i ซึ่งเป็นค่าเหมาะสมสำหรับธนาคารที่ n ที่ทำให้ธนาคารที่ n ได้รับค่าประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่ไม่มีค่า μ_r และ V_i ชุดอื่นที่จะให้ค่าประสิทธิภาพของธนาคารที่ n สูงกว่าจากการคำนวณค่าประสิทธิภาพข้างต้น และเมื่อนำค่า μ_r และ V_i ที่ได้มาคำนวณหาประสิทธิภาพ (E) ของธนาคารที่ j ใด ๆ ก็จะได้ค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ ดังนี้

$$E_n = \sum_{r=1}^s \mu_r y_{rn} / \sum_{i=1}^m v_i x_{in}$$

ค่าประสิทธิภาพที่ได้จากแบบจำลอง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

$E_n = 1$ หมายถึง ธนาคารมีประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ (Relative Efficiency) โดยธนาคารที่มีค่า E เท่ากับหนึ่งนั้น ไม่จำเป็นต้องมีประสิทธิภาพโดยแท้แต่มีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่าธนาคารที่ทำการศึกษาเปรียบเทียบ

$E_n < 1$ หมายถึง ธนาคารไม่มีประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ

ค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบ หมายถึง ประสิทธิภาพประสิทธิภาพในการผลิตของหน่วยผลิตหนึ่ง ๆ ว่ามีการผลิตผลผลิตในปริมาณที่เท่ากับหน่วยผลิตอื่นที่มีประสิทธิภาพแต่มีการใช้ปัจจัยการผลิตในจำนวนที่ต่างกัน หรือมีการใช้ปัจจัยการผลิตที่เท่ากันแต่ได้ผลผลิตในปริมาณที่ต่างกัน

จากตัวแปรด้านปัจจัยการผลิตและผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ ตามที่ได้ระบุไปแล้วตามข้างต้น และมีสมมติฐานที่ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีระดับประสิทธิภาพในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไรเมื่อเทียบกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ผู้ศึกษาต้องการที่จะหาระดับประสิทธิภาพของหน่วยผลิต คือ ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีข้อมูลจากรายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 10 แห่ง โดยที่ผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์จะแสดงให้เห็นถึงรายได้ และค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นตัวแทนของปัจจัยการผลิต และผลผลิตได้

2. ข้อมูลตัวแปรผลผลิตและปัจจัยการผลิต

การประมาณค่าประสิทธิภาพโดยเปรียบเทียบตามแบบจำลอง DEA มี 2 วิธี คือ Production Approach และ Intermediation Approach

Production Approach: มีมุมมองว่าธนาคารคือหน่วยผลิต และมีเงินฝากประเภทต่าง ๆ และเงินกู้ยืมซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนของธนาคารจะถือว่าเป็นผลผลิตของธนาคาร ที่นอกเหนือจากเงินให้กู้ยืมและเงินลงทุนประเภทต่าง ๆ โดยผลผลิตจะถูกวัดในรูปของตัวเลข (Number) และต้นทุนดำเนินงานของธนาคาร เช่น แรงงาน, ทุน และวัสดุอุปกรณ์ คือ ตัวแปรด้านปัจจัยการผลิต

Intermediation Approach: มองว่าธนาคารเป็นสื่อกลางทางการเงิน (Financial Intermediaries) ตัวแปรด้านปัจจัยการผลิตหมายถึงสิ่งที่เป็นสื่อกลางในการได้มาซึ่งเงินให้กู้ยืม เงินลงทุน และสินทรัพย์อื่น ๆ ของธนาคาร ดังนั้นตัวแปรของปัจจัยการผลิตจึงมาจากการดำเนินงานและต้นทุนดอกเบี้ย อันประกอบไปด้วย แรงงาน, ทุน และวัสดุอุปกรณ์ รวมไปถึงเงินฝากและเงินกองทุนต่าง ๆ ของธนาคาร ทั้งนี้ตัวแปรจะถูกวัดในรูปของมูลค่า (Value)

จากวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้ เพื่อวัดประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยที่กำลังเข้าสู่ช่วงการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ จึงเลือกใช้แนวทาง Intermediation

Approach เพื่อใช้ในการกำหนดตัวแปรในแบบจำลองและนำเข้า (Input) ในโปรแกรม Win4Deap ซึ่งวิธี Intermediation Approach นี้จะเป็นการสะท้อนบทบาทในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ที่จะบรรลุเป้าหมายที่จะแสวงหากำไรสูงสุด หรือ ผลิตได้ผลผลิตสูงสุดภายใต้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่

จากข้อมูลทุติยภูมิที่ได้ โดยในการศึกษาครั้งนี้มีข้อมูลจากธนาคารพาณิชย์ 10 แห่งเป็นระยะเวลาดังแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2550 จึงเป็นข้อมูลลักษณะ Cross Section Data เพื่อดูว่าในช่วงปีทำการศึกษาค่าประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์มีลักษณะเป็นอย่างไร

การจัดการข้อมูลเพื่อนำไปประมวลผลนั้น ต้องมีการตรวจสอบก่อนว่าตัวแปรที่จะวิเคราะห์ต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่มีค่าว่างอยู่ หากมีค่าว่างก็สามารถเติมตัวเลข 0.0001 ลงไปแทนได้ และจะต้องแบ่งแยกว่าตัวแปรใดเป็นผลผลิต และตัวแปรใดเป็นปัจจัยการผลิต จากนั้นทำการจัดเตรียมข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ใช้กับโปรแกรม (รายละเอียดของรูปแบบอยู่ในส่วนของภาคผนวก) ทำการนำเข้าข้อมูลสู่การประมวลผล จากนั้นผลลัพธ์ที่ได้จะแสดงออกมาเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 4

การเปิดเสรีทางการเงินและความพร้อมของธนาคารพาณิชย์ไทย

บริบทของการเปิดเสรีทางการเงินภายใต้ GATS

การเปิดเสรีทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าในสาขาบริการ (General Agreement Trade on Services: GATS) ดังนั้นเนื้อหาของบทนี้จึงอธิบายให้เห็นถึงความ เป็นมาของ GATS ว่าก่อนที่จะมีข้อตกลงนี้ขึ้นมานั้นได้ผ่านการเจรจาพหุภาคีหลายรอบด้วยกัน และเป็นระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนานกว่าที่จะเกิดข้อตกลงนี้ขึ้น

ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าในสาขาบริการหรือ GATS นั้นเป็นหนึ่งในข้อตกลงภายใต้ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ซึ่งเป็นความพยายามครั้งแรกและครั้ง สำคัญ ที่ต้องการจะก่อตั้งกฎระเบียบที่จะนำมาบังคับใช้ภายใต้การเจรจาพหุภาคี อันจะเป็นการลด ข้อจำกัดของการค้าระหว่างประเทศด้านสาขาบริการ โดยในบทนี้จะเป็นรายละเอียดโดยย่อของ GATS และจะทำการนำเสนอรายละเอียดของการเปิดเสรีทางการเงินที่เป็นสาขาบริการหนึ่งใน สาขาบริการทั้งหมดในข้อตกลงทั่วไปของ GATS

1. พัฒนาการของข้อตกลงเพื่อการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศ

ก่อนที่จะมีการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) นั้น แต่เดิมได้ มีการก่อร่างของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและภาษีศุลกากร (General Agreement on Trade and Tariff: GATT) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นองค์การระหว่างประเทศเพื่อทำหน้าที่ดูแลความ ร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เป็นองค์กรที่สามต่อจากธนาคารโลก (World Bank) และ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ซึ่งในตอนแรกนั้นเป็นความ พยายามของสหประชาชาติ (United Nations: UN) พร้อมด้วยประเทศมากกว่า 50 ประเทศที่ต้องการ ก่อตั้งองค์การการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Organization: ITO) โดยมีกรอบที่ ครอบคลุมทั้งกฎระเบียบทางการค้า การจ้างงาน สินค้า ข้อจำกัดการทำธุรกิจ การลงทุนระหว่าง ประเทศ และการค้าบริการ

ในระหว่างการประชุมในเรื่องของเนื้อหากฎบัตรของ ITO ในปี พ.ศ.2489 ได้มีประเทศร่วมก่อตั้ง 23 ประเทศตัดสินใจเจรจาที่จะลดภาษีศุลกากรลง และมีความเห็นที่จะให้เร่งการเปิดเสรีทางการค้า อันเนื่องมาจาก ณ ขณะนั้นได้มีลัทธิการกีดกันทางการค้า (Protectionist) อยู่อย่างแพร่หลายอันจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ จึงได้มีการจัดตั้งความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและภาษีศุลกากรขึ้น และได้กลายเป็นต้นกำเนิดของ GATT ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2491 ในขณะที่การเจรจาเรื่องกฎบัตรของ ITO ก็ยังคงดำเนินต่อไป

การประชุมว่าด้วยเรื่องของการค้าและการจ้างงานที่กรุงฮาวานา ประเทศคิวบาในเดือนมีนาคม ปี พ.ศ. 2491 กฎบัตรของ ITO ก็เป็นที่ยอมรับของประเทศสมาชิก แต่ว่ากฎบัตรแห่งกรุงฮาวานานั้นไม่ได้รับการยอมรับจากสภาผู้แทนในหลายประเทศสมาชิก จึงเป็นผลทำให้การบังคับใช้ไม่สามารถทำได้ และ ITO ต้องล้มเลิกไป คงเหลือแต่ GATT เท่านั้นที่ยังเป็นความตกลงพหุภาคีที่ทำหน้าที่ดูแลการค้าระหว่างประเทศ

การเจรจาภายใต้ข้อตกลง GATT ได้มีขึ้นอีกหลายรอบ โดยมีวัตถุประสงค์ก็เพื่อที่จะลดอัตราภาษีศุลกากรและมาตรการที่เป็นภาษีอื่น ๆ เช่น มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping) มาตรการกีดกันทางการค้าแบบภาษี (Tariff Barriers) และมาตรการการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers) อันจะเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ จนกระทั่งมาถึงการเจรจารอบสุดท้ายก่อนที่จะมีการก่อตั้ง WTO คือการเจรจารอบอุรุกวัย ที่เมือง ปุนตา เดล เอสเต ประเทศอุรุกวัย ในวันที่ 20 กันยายน ปี พ.ศ.2529 ซึ่งถือได้ว่าเป็นการเจรจาพหุภาคีรอบที่มีเนื้อหาครอบคลุมมากที่สุด ได้มีการขยายขอบเขตการเจรจาการค้าไปสู่ประเด็นใหม่ ๆ ที่นอกเหนือจากประเด็นเดิม ๆ ที่ได้เปิดเจรจามา เช่น การค้าบริการ และทรัพย์สินทางปัญญา มีประเทศที่เข้าร่วมเจรจาถึง 123 ประเทศ โดยมีวาระในการเจรจาที่สำคัญ ถึง 15 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ ภาษีศุลกากร อุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี ผลผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งทอและเสื้อผ้า การเกษตร ผลผลิตของประเทศเขตร้อน มาตรการต่าง ๆ ของ GATT กฎระเบียบ (Codes) จากการเจรจารอบโตเกียว การตอบโต้การทุ่มตลาด การอุดหนุน ทรัพย์สินทางปัญญา มาตรการทางด้านการลงทุน การระงับข้อพิพาท ระบบของ GATT และการค้าในสาขาบริการ

การเจรจารอบอุรุกวัยนี้ใช้ระยะเวลาถึง 7 ปีครึ่งจึงถึงจุดสิ้นสุด โดยประเทศสมาชิกทุกประเทศได้ลงนามความเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 เมษายน ปี พ.ศ.2537 ที่กรุงมาราเคช ประเทศโมร็อกโก และได้มีมติให้มีการตั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) โดย

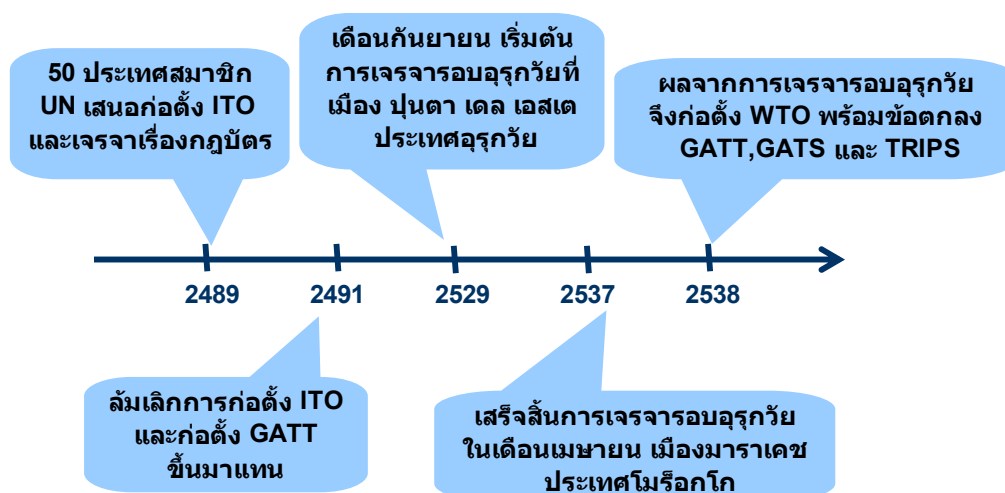
WTO ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ.2538 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรกเพื่อช่วยให้การค้าระหว่างประเทศเป็นไปโดยเสรีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ประการที่สองเพื่อเป็นเวทีในการเจรจาทางการค้า และประการที่สามเพื่อเป็นตัวกลางในการระงับข้อพิพาททางการค้าที่เป็นกลาง โดยอยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบเดียวกันที่ประเทศสมาชิกให้การยอมรับ

ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกหรือ WTO ประกอบด้วยข้อตกลงย่อยที่สำคัญ ๆ คือ ข้อตกลงที่ทำหน้าที่จัดระเบียบการค้าของสินค้า (General Agreement of Tariff and Trade: GATT) การค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) และทรัพย์สินทางปัญญา (The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ซึ่งในแต่ละข้อตกลงย่อยจะประกอบด้วยหลักการพื้นฐาน (Basic Principles) ที่บังคับใช้กับทุกประเทศสมาชิกที่ยอมรับข้อตกลง และยังมีส่วนของรายละเอียดเพิ่มเติม (Additional details) เป็นส่วนแนบของข้อตกลง (Annexes) โดยในส่วนแนบนี้เป็นการตกลงของบางประเทศเท่านั้น และส่วนสุดท้ายของแต่ละข้อตกลงย่อยจะเป็นรายการคำมั่นเฉพาะ (Lists of Specific Commitment) ที่แต่ละประเทศได้จัดทำเพื่อเปิดตลาดด้วยความสมัครใจ

WTO จึงเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่มีความสำคัญ โดยดำเนินการโดยประเทศสมาชิก และการตัดสินใจต่าง ๆ นั้นจะต้องกระทำโดยประเทศสมาชิกผ่านคณะมนตรีและเจ้าหน้าที่ จากการประชุม (Ministerial Conference) เพื่อหาฉันทมติในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน และข้อตกลงต่าง ๆ ที่ออกมานั้นจะต้องได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากทุกประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการหาข้อตกลงที่ประเทศสมาชิกกว่า 140 ประเทศสมาชิกมีความเห็นชอบร่วมกันนั้นทำได้ยาก แต่ข้อตกลงสำคัญ ๆ หลายข้อตกลงก็สามารถบรรลุด้วยกระบวนการเจรจาพหุภาคี

สำหรับ GATS นั้น ในเรื่องของการดูแลและการดำเนินงาน WTO ได้มีข้อตกลงให้ก่อตั้งคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ (Council for Trade in Service: CTS) ซึ่งอยู่ภายใต้คณะมนตรีทั่วไป (General Council) โดยที่คณะมนตรีทั่วไปจะทำการดูแลทั้งคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการ คณะมนตรีว่าด้วยการค้าในสินค้า และคณะมนตรีว่าด้วยการค้าที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา ในคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการได้มีการตั้งคณะกรรมการ (Committee) ที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงิน และคณะกรรมการเกี่ยวกับการทำคำมั่นเฉพาะ รวมไปถึงการตั้งคณะทำงาน (Working Party) ในส่วนของบริการทางด้านวิชาชีพ (Professional Services) และคณะทำงานเกี่ยวกับกฎของ GATS

วัตถุประสงค์ของการตั้งคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการนั้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกและดำเนินงานที่เกี่ยวกับข้อตกลงของ GATS รวมไปถึงจนถึงทำหน้าที่เกี่ยวกับการค้าบริการที่ได้รับมอบหมายจากคณะมนตรีทั่วไป และหน้าที่มอบหมายอื่น ๆ

ภาพที่ 4.1 สรุปความเป็นมาของข้อตกลงทางการค้าระดับพหุภาคี

หมายเหตุ: UN = United Nations, ITO = International Trade Organization, GATT = General Agreement on Trade and Tariff, WTO = World Trade Organization, GATS = General Agreement on Trade in Service, TRIPS = The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights

2. ลักษณะที่สำคัญของ GATS

ข้อตกลง GATS มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นข้อตกลงที่มีวาระในตนเอง (Build-in Agenda) กล่าวคือ ภายใต้หลักการเปิดเสรีขึ้นเป็นลำดับนั้น ได้กำหนดให้ต้องมีการเจรจาอย่างเต็มรูปแบบในรอบใหม่ ภายใน 5 ปีหลังจากข้อตกลง GATS มีผลบังคับใช้ ซึ่งก็คือภายในปี พ.ศ. 2543 แต่อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่หลังการเจรจาอบอุรกิจ และการก่อตั้ง WTO ข้อตกลง GATS นั้นก็ยังไม่สมบูรณ์ ยังมีหลายประเด็นที่ยังไม่ได้รับการตกลงและต้องการเจรจาเพิ่มเติม ทำให้การเจรจาและการทำข้อตกลงต่าง ๆ ของ GATS มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นเพราะสาขาบริการแต่ละสาขามีลักษณะที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก ทำให้เป็นเรื่องยากที่จะใช้หลักเกณฑ์ในการเปิดเสรีร่วมกัน จึงต้องมีการ

เริ่มการเจรจาเป็นรายสาขา และก็มีหลายสาขาที่ได้รับการตกลงและมีแนบท้าย (Annex) ในข้อตกลง GATS

GATS มีหลักการสำคัญคือ การเปิดเสรีทางการค้า (Free Trade) โดยการเพิ่มการมีส่วนร่วมของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (Increasing Participation) และให้มีการยืดหยุ่น (Flexibility) โดยผ่อนเวลาหลายปีหลังจากทำข้อตกลงแล้ว เพื่อให้ประเทศกำลังพัฒนาได้เตรียมตัวในการเปิดเสรี และยังรวมถึงการให้ความเป็นอิสระแก่ประเทศสมาชิกในการออกกฎระเบียบภายใน (Domestic Regulation) เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิและหน้าที่ (Balance of Rights and Obligation) ของประเทศสมาชิก

2.1 ผลการเจรจาครั้งสำคัญภายหลังการเจรจารอบอุรุกวัย

2.1.1 การเจรจาเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายบุคคลตามธรรมชาติ (Movement of Natural Persons) คือสิทธิของบุคคลที่จะอาศัยเป็นการชั่วคราวในประเทศเพื่อให้บริการ โดยการเจรจาเสร็จสิ้นในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2538

2.1.2 การเจรจาเกี่ยวกับบริการทางการเงิน (Financial services) ด้วยเหตุที่ภาคการเงินมีความสำคัญต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ บริการทางการเงินจึงต้องการข้อบังคับพิเศษเพื่อการเปิดเสรี โดยที่รัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกสามารถที่จะใช้นโยบายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเงินของประเทศตนเอง เช่น มาตรการป้องกันเงินฝาก เป็นต้น ส่วนการให้บริการของธนาคารกลาง จะไม่ถูกรวมในข้อตกลงการเจรจา ซึ่งการเจรจาในสาขาบริการทางการเงินได้เสร็จสิ้นในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2540

2.1.3 การเจรจาเกี่ยวกับบริการขนส่งทางอากาศ (Air transport services) โดยผลของการเจรจา คือ สิทธิในการกำหนดเส้นทางการบิน รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางอากาศโดยตรงจะไม่รวมอยู่ในข้อตกลง GATS แต่จะอยู่ในข้อตกลงทวิภาคีอื่น ๆ แทน แต่การให้บริการซ่อมบำรุงและบำรุงรักษาเครื่องบิน การทำการตลาดของสายการบิน และการจองที่นั่งผ่านระบบคอมพิวเตอร์นั้นจะอยู่ภายใต้ข้อตกลง GATS

2.1.4 การเจรจาเกี่ยวกับการขนส่งทางทะเล (Maritime transport services) มีกำหนดการเจรจาให้เสร็จสิ้นในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2539 แต่ยังไม่สามารถที่จะทำข้อตกลงกันได้ จึงต้องยกเลิกการเจรจาและจะนำมาเจรจารอบใหม่อีกครั้งในรอบการเจรจาปี พ.ศ. 2543

2.2 โครงสร้างและหลักการของ GATS

GATS ประกอบด้วยบทบัญญัติ 29 มาตรา และ 8 ภาคผนวก กับข้อผูกพันแรกเริ่มอีก 130 ตารางข้อผูกพัน ซึ่งมีโครงสร้างสำคัญสามส่วนคือ

2.2.1 กรอบหลักการและพันธกรณีทั่วไป (Framework of General Obligation and Principle) ซึ่งใช้บังคับกับประเทศสมาชิก WTO รวมไปถึงการให้บริการทุกรูปแบบซึ่งจัดขึ้นในเขตแดนของประเทศสมาชิก โดยที่หลักการทั่วไปของ GATS นั้นแบ่งออกเป็น 6 หมวดด้วยกันดังนี้

หมวดที่ 1: กรอบว่าด้วยขอบเขตและคำนิยาม

(Scope and Definition)

หมวดที่ 2: กรอบว่าด้วยพันธกรณีทั่วไป และข้อบังคับ

(General Obligation and Disciplines)

หมวดที่ 3: กรอบว่าด้วยคำมั่นเฉพาะ

(Specific Commitment)

หมวดที่ 4: กรอบว่าด้วยการเปิดเสรีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

(Progressive Liberalization)

หมวดที่ 5: กรอบว่าด้วยบทบัญญัติเชิงสถาบัน

(Institutional Provisions)

หมวดที่ 6: กรอบว่าด้วยบทบัญญัติสุดท้าย

(Final Provisions)

2.2.2 ภาคผนวก (Annex) ซึ่งประกอบด้วยภาคผนวกทั่วไป อย่างเช่น การยกเว้นกฎการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most-Favored Nation Treatment : MFN) การเคลื่อนย้ายของปัจเจกชนโดยธรรมชาติในการให้บริการภายใต้ข้อตกลง อีกส่วนหนึ่งก็คือภาคผนวก

เฉพาะสาขา (Sectoral Approach) รวมทั้งความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เฉพาะอย่างที่ใช้กับสาขาบริการแต่ละสาขา คือการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา การเงิน การขนส่ง และการโทรคมนาคม

ก. การยกเว้นกฎการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง: ภาคผนวกส่วนนี้เกี่ยวกับการวางเงื่อนไข ให้ประเทศสามารถยกเว้นการปฏิบัติตามหลักการ MFN โดยที่การยกเว้นจะต้องถูกทบทวนภายใน 5 ปี และห้ามมีการยกเว้นเกินกว่า 10 ปี โดยสามารถทำการยกเว้นได้เพียงครั้งเดียว ประเทศสมาชิกจะต้องทำรายการสาขาบริการที่จะยกเว้นการปฏิบัติตามหลัก MFN และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงรายการดังกล่าวได้

ข. การเคลื่อนย้ายของปัจเจกชนโดยธรรมชาติ: ในการให้บริการ ภาคผนวกส่วนนี้ระบุว่าข้อตกลง GATS ไม่ครอบคลุมถึงบุคคลผู้ต้องการโอนสัญชาติ อาศัย หรือทำงานเป็นการถาวรในประเทศอื่น โดยข้อตกลง GATS จะครอบคลุมผู้ให้บริการที่ต้องการให้บริการในประเทศอื่นเป็นการชั่วคราว แต่สิทธิของประเทศสมาชิกในการควบคุมเคลื่อนย้ายแรงงาน และการอนุญาตเข้าประเทศ (Visa requirement) จะไม่ถูกกระทบ

ค. การให้บริการขนส่งทางอากาศ: เนื้อหาของภาคผนวกส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับข้อตกลงการให้บริการขนส่งทางอากาศภายใต้กรอบของ GATS โดยจะเกี่ยวข้องกับมาตรการที่มีผลกระทบกับบริการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอากาศยาน การให้บริการ และการตลาด ตลอดจนระบบการจองที่นั่งทางคอมพิวเตอร์ (Computer Reservation System: CRS) โดยที่ไม่รวมถึงมาตรการที่มีผลต่อสิทธิการจัดการจราจรทางอากาศ และบริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

ง. การให้บริการทางการเงิน: กล่าวถึงการตีความและการประยุกต์ใช้ของข้อตกลงในสาขาบริการด้านการเงิน ที่เป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจ และถูกกำกับดูแลอย่างมากในหลายประเทศ โดยภาคผนวกส่วนนี้ได้กล่าวถึงสิทธิของประเทศสมาชิกในการสร้างมาตรการเพื่อสร้างความมั่นใจ (Prudential measure) เพื่อปกป้องนักลงทุน ผู้ฝากเงินและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และเสถียรภาพทางการเงิน

จ. การให้บริการโทรคมนาคม: ภาคผนวกส่วนนี้ได้คำนึงถึงบทบาทสำคัญของสาขาโทรคมนาคมในฐานะการเป็นสื่อกลางของทุกสาขา และระบุถึงเงื่อนไขการกำกับดูแลเครือข่ายการสื่อสารสาธารณะ โดยระบุว่าหากประเทศสมาชิกมีการบันทึกสาขาบริการ

โทรคมนาคมไว้ในรายการคำมั่นเฉพาะ ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติต่อผู้ให้บริการต่างชาติบนพื้นฐานของความสมเหตุสมผลและไม่เลือกปฏิบัติ และนอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถที่จะไม่ปฏิบัติตามภาคผนวกในส่วนนี้ได้ ถ้ามีความจำเป็นต้องการพัฒนาศักยภาพของระบบการสื่อสาร

ฉ. การเจรจาการให้บริการขนส่งทางทะเล: กล่าวถึงการตกลงที่จะไม่ใช้บทบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งในบริการขนส่งทางทะเลกับประเทศสมาชิกที่ไม่ได้บันทึกสาขานี้ลงในรายการคำมั่นเฉพาะ

2.2.3 รายการคำมั่นเฉพาะ (Lists of Specific Commitments) ประกอบด้วยรายการของแต่ละประเทศสมาชิกซึ่งตกลงให้คำมั่นเฉพาะ (Specific Commitments) หรือเงื่อนไขในการเข้าสู่ตลาด (Market access) การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Nation Treatment) และการให้คำมั่นอื่น ๆ เพิ่มเติม (Additional Commitments) ครอบคลุมรูปแบบการให้บริการในทุกสาขาหรือเฉพาะสาขารวมทั้งสาขาย่อยด้วย โดยสาขาบริการที่ประเทศสมาชิกจะทำคำมั่นเฉพาะ จะต้องเรียงลำดับตามสาขาที่กำหนดกว้าง ๆ ดังนี้

- ก. บริการด้านธุรกิจและวิชาชีพ (Business and Professional Services)
- ข. บริการด้านการสื่อสารคมนาคม (Communication)
- ค. บริการก่อสร้างและวิศวกรรมเกี่ยวเนื่อง (Construction and Engineering)
- ง. บริการจัดกระจายสินค้า (Distribution)
- จ. บริการด้านการศึกษา (Education)
- ฉ. บริการด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)
- ช. บริการทางการเงิน (Financial)
- ซ. บริการด้านสุขภาพ Health)
- ฌ. บริการการท่องเที่ยว (Tourism and travel)
- ญ. บริการด้านสันตนาการ วัฒนธรรม และกีฬา
- ฎ. บริการการขนส่ง (Transport)
- ฏ. บริการอื่น ๆ (Other)

รายการคำมั่นเฉพาะนั้นรัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำ โดย ระบุสาขาบริการที่จะเปิดเสรีในแต่ละวิธีการให้บริการ (Mode of Supply) ซึ่งจะต้องระบุสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. รายละเอียด ข้อจำกัด และเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด
- ข. เงื่อนไขและคุณลักษณะเกี่ยวกับการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติ
- ค. มาตรการปฏิบัติอื่นที่มีผลกระทบกับการค้าบริการให้บันทึกเป็นคำมั่นเพิ่มเติม
- ง. เงื่อนไขเวลาในการปฏิบัติตามคำมั่นดังกล่าว ถ้ามี
- จ. วันที่คำมั่นต่าง ๆ มีผลบังคับ

การบันทึกรายการคำมั่นถือเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก เพราะว่าเป็นพันธะ ทางด้านกฎหมายที่ทุกประเทศสมาชิกจะต้องให้ความสำคัญและบันทึกอย่างรัดกุม โดยจะต้อง บันทึกสาขาและสาขาย่อยบริการรวมไปจนถึงรูปแบบวิธีการให้บริการ (Mode of Supply) ทั้ง 4 วิธี ที่ต้องการเปิดเสรี และเมื่อใดที่สาขาการให้บริการนั้น ๆ ถูกบันทึกลงในรายการคำมั่นเฉพาะ ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติจะถูกบังคับใช้อย่างเต็มที่

2.3 พันธกรณีทั่วไปของ GATS

ข้อกำหนดที่สำคัญของ GATS คือ พันธกรณีทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเป็น Top-Down ที่ ครอบคลุมการค้าบริการทุกสาขาและทุกรูปแบบการให้บริการ (Mode of Supply) ทั้งหมด และ ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามเป็นข้อผูกพัน และข้อกำหนดอีกส่วนหนึ่งก็คือ คำมั่นเฉพาะ ซึ่งมี ลักษณะเป็น Bottom-Up ที่แต่ละประเทศสมาชิกมีสิทธิในการเลือกข้อผูกพันเฉพาะสาขาใดสาขา หนึ่งได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ชัดเจนไว้

ในส่วนของพันธกรณีทั่วไปนั้น GATS มีบทบัญญัติไว้ 3 ลักษณะด้วยกันคือ (1) บท สารบัญญัติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของประเทศสมาชิก (2) บทกำหนดที่เป็นข้อยกเว้นโดยทั่วไป และรวมไปถึงข้อยกเว้นในคำมั่นเฉพาะ และ (3) บทกำหนดหน้าที่ให้ต้องมีการเจรจาและข้อแถลง ถึงวิธีที่จะดำเนินการในอนาคต โดยหลักการสำคัญของพันธกรณีทั่วไปมีดังนี้

2.3.1 หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Most Favored-Nation Treatment: MFN)

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งหมายความว่า เมื่อประเทศหนึ่งเปิดตลาดการค้าบริการหรือกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการในประเทศของตนให้แก่ประเทศสมาชิกใด ก็ต้องเปิดหรือกำหนดเงื่อนไขให้แก่ประเทศสมาชิกอื่นเหมือน ๆ กัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการให้สิทธิ การออกใบอนุญาต การออกกฎระเบียบ และเงื่อนไขใด ๆ ของการเปิดตลาดการค้าบริการล้วนต้องปฏิบัติเป็นอย่างเดียวกันต่อผู้ให้บริการทุกประเทศ

2.3.2 หลักความโปร่งใส (Transparency) เป็นหลักการแสดงความชัดเจนใน

มาตรการทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาดการค้าบริการของประเทศสมาชิก คือการที่ประเทศสมาชิกต้องแสดงความโปร่งใสด้วยการประกาศมาตรการทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่การให้บริการในประเทศของตน รวมทั้งต้องประกาศให้ทราบถึงข้อตกลงระหว่างประเทศอื่นใดที่มีผลถึงการค้าบริการที่ประเทศสมาชิคนั้นเป็นสมาชิกอยู่แล้ว และนอกจากนี้ประเทศสมาชิกจะต้องแจ้ง (Inform) ต่อคณะมนตรีว่าด้วยการค้าบริการให้ทราบถึงกฎหมาย ข้อบังคับ และแนวทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการต่อประเทศสมาชิกอื่น หากว่ามีประเทศสมาชิกใดได้รับคำร้องขอจากประเทศสมาชิกอื่น ประเทศสมาชิกที่ถูกร้องขอนั้นจะต้องจัดตั้ง “Enquiry Points” อย่างน้อยที่สุดหนึ่งหน่วย โดยที่หน่วยที่จัดตั้งขึ้นมานั้นจะมีข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบทั้งหลายในเงื่อนไขของการเข้าสู่ตลาดการค้าบริการ และจะต้องจัดตั้งให้ตามคำร้องขอภายใน 2 ปีนับตั้งแต่วันที่ข้อตกลง WTO มีผลใช้บังคับ แต่อย่างไรก็ตามหากประเทศสมาชิกเป็นประเทศกำลังพัฒนา ก็อาจมีการยืดหยุ่นได้ตามควร (Appropriate Flexibility) ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามหลัก การเพิ่มการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนา

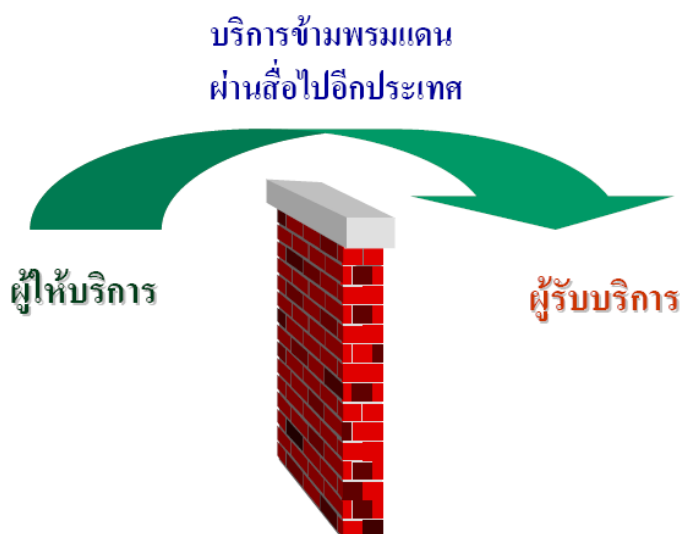
2.3.3 การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) หมายถึง

การเจรจาในแต่ละรอบเพื่อเปิดเสรีการค้าบริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเจรจาเพิ่มเติมสาขาบริการที่จะเปิดตลาดและลดข้อจำกัดต่าง ๆ ของการค้าบริการลง โดยที่ในระยะแรก GATS ได้กำหนดกรอบอย่างกว้างให้ประเทศสมาชิกรับไปสู่การเจรจาเพื่อให้ได้ “คำมั่นเฉพาะ” ในการเปิดตลาดบริการ และนำไปจดแจ้งไว้ในรายการคำมั่นเฉพาะ (Lists of Specific Commitment) ซึ่งจะมีผลผูกพันในการเปิดตลาดเฉพาะสาขาการค้าบริการที่ได้ขอแจ้งไว้ และผูกพันเฉพาะเท่าที่ได้วางข้อจำกัดไว้แล้วเท่านั้น

2.4 รูปแบบของการค้าบริการ

GATS ครอบคลุมรูปแบบการค้าบริการทั้งหมด 4 รูปแบบ (Mode of Supply) ซึ่งเป็นรูปแบบที่จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบต่างชาติ (International Element) ทั้งนี้ GATS กำหนดให้ประเทศสมาชิกเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งหมด ดังนี้

Mode 1: การข้ามพรมแดนของ”การค้าบริการ” (Cross Border Supply) เป็นการให้บริการจากดินแดนของประเทศสมาชิกหนึ่งไปยังดินแดนของประเทศสมาชิกอื่น (From territory of one Member into the territory of any other Member) ซึ่งเป็นการบริการในลักษณะที่เป็นการค้าบริการข้ามแดนอย่างแท้จริง (Cross Border Supply) กล่าวคือเป็นการค้าบริการซึ่งผู้รับบริการและผู้ให้บริการต่างอยู่ในประเทศของตนเองหรือประเทศอื่น แต่ตัวการบริการเท่านั้นที่ข้ามแดน (Only the service itself crosses the border) เช่นการให้บริการโทรคมนาคม โทรศัพท์ หรือการขนส่ง เป็นต้น (ภาพที่ 4.2)

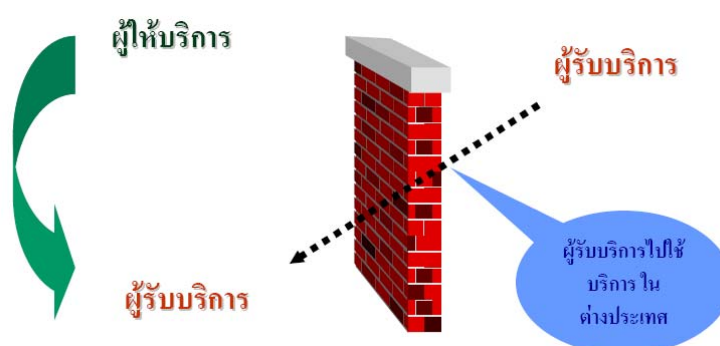

ภาพที่ 4.2 การข้ามพรมแดนของการบริการ

ที่มา: ดัดแปลงจากการบรรยายเรื่องความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ, กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

Mode 2: การข้ามพรมแดนของ”ผู้รับบริการ” (Consumption Abroad) เป็นการให้บริการในประเทศของตนต่อผู้รับบริการที่มาจากประเทศสมาชิกอื่น (In the territory of one Member to the service consumer of any other Member) กรณีนี้เป็นการบริการโดยผู้รับบริการ

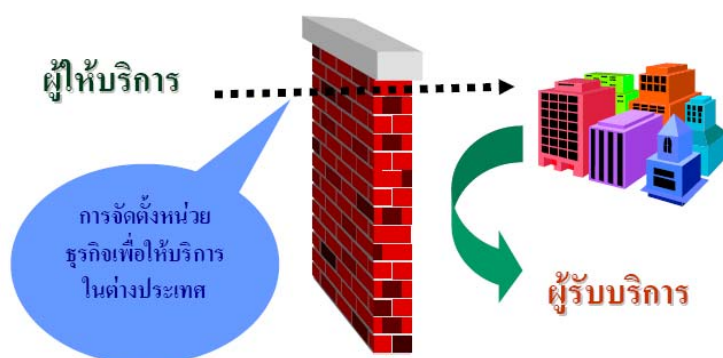
(Service Consumer) มาจากประเทศอื่นเข้ามารับบริการจากผู้ให้บริการ (Service Supplier) ซึ่งเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลของประเทศสมาชิกหนึ่ง (To the source of supply) อันมีลักษณะเป็น “การรับบริการข้ามแดน” (Consumption Abroad) หมายถึงการค่าบริการซึ่งบุคคลหรือนิติบุคคลจากประเทศหนึ่งเข้าไปใช้บริการในอีกประเทศหนึ่งซึ่งเป็นประเทศของผู้ให้บริการ การบริการนี้จึงไม่มีลักษณะของการบริการข้ามประเทศอย่างแท้จริง แต่เป็นการข้ามประเทศของผู้รับบริการซึ่งมาจากประเทศอื่น เช่น การท่องเที่ยว (Tourist Services) การศึกษา (Education Services) การแพทย์และการรักษา (Medical Treatment) เป็นต้น (ภาพที่ 4.3)

ภาพที่ 4.3 การข้ามพรมแดนของผู้รับบริการ

ที่มา: คัดแปลงจากการบรรยายเรื่องความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ, กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

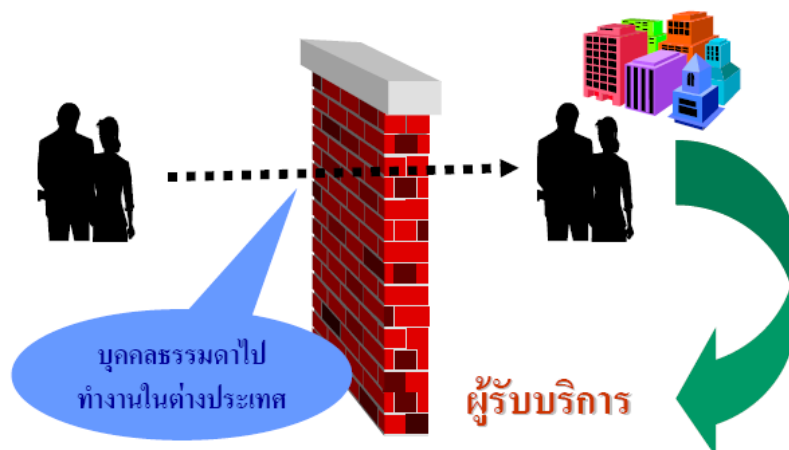
Mode 3: การข้ามพรมแดนของผู้ให้บริการต่างประเทศ ที่เข้ามาจัดตั้งธุรกิจการบริการ (Commercial Presence) ซึ่งเป็นการให้บริการโดยองค์กรธุรกิจของประเทศสมาชิกหนึ่งในดินแดนของประเทศสมาชิกอื่น (By a services supplier of one Member, through commercial presence in the territory of any other Member) หมายความว่าองค์กรธุรกิจของประเทศสมาชิกหนึ่งเป็นผู้ให้บริการได้เข้าไปลงทุนจัดตั้งองค์กรธุรกิจเพื่อให้บริการ (Service Supplying Entities) ในประเทศสมาชิกอื่น การบริการรูปแบบนี้จึงเป็นการบริการที่มีการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้รับบริการกับผู้ให้บริการที่เป็นการลงทุนจากต่างประเทศ ที่มาเปิดดำเนินการด้านการบริการ รวมทั้งการตั้งสาขาธุรกิจในประเทศอื่น ๆ ด้วย (ภาพที่ 4.4)

ภาพที่ 4.4 การข้ามพรมแดนของผู้ให้บริการจากต่างประเทศ

ที่มา: ดัดแปลงจากการบรรยายเรื่องความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ, กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

Mode 4: การข้ามพรมแดนของบุคคลต่างประเทศเข้ามาให้บริการในประเทศ (Presence of Natural Persons) โดยเป็นการบริการของบุคคลจากประเทศสมาชิกหนึ่งที่เดินทางไปยังดินแดนของประเทศสมาชิกอื่นเพื่อให้บริการ (By a service supplier of one Member, through presence of natural persons in the territory of any other Member) ซึ่งการบริการจะคล้ายกับ Mode 3 แต่มีความแตกต่างที่ตัวผู้ให้บริการเท่านั้น กล่าวคือ ผู้ให้บริการใน Mode 4 จะเป็นบุคคลธรรมดา เช่น การบริการของบุคคลในทางวิชาชีพ (Professional Services) ซึ่งมีลักษณะเป็นการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Labor Movement) ในขณะที่ผู้ให้บริการใน Mode 3 จะเป็นองค์กรธุรกิจ (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 การข้ามพรมแดนของบุคคลต่างประเทศเข้ามาให้บริการในประเทศ

ที่มา: ดัดแปลงจากการบรรยายเรื่องความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ, กรมเศรษฐกิจพาณิชย์

3. ประเทศไทยกับการเปิดเสรีทางการเงินภาคธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์เป็นส่วนสำคัญที่สุดในระบบการเงินของประเทศไทย นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยมีระบบการเงินสมัยใหม่เป็นต้นมา โดยบทบาทและหน้าที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นก็คือการรับฝากเงิน ปล่อยสินเชื่อ ภายหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลก็ได้ทำการเปิดเสรีทางการเงินเป็นสองช่วงด้วยกัน โดยช่วงแรกก็เพื่อช่วยเหลือธนาคารพาณิชย์ไทยที่ประสบปัญหาจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ด้วยการเปิดให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาซื้อหรือถือหุ้นในธนาคารพาณิชย์ที่มีปัญหา ซึ่งก็ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ไทยหลายแห่ง ได้ปรับเป็นร้อยละ 49 และก็มีธนาคารพาณิชย์ไทยสามแห่งที่ถูกธนาคารพาณิชย์เข้าซื้อกิจการ

การเปิดเสรีในช่วงที่สองนั้นเป็นการดำเนินการโดยผ่านแผนแม่บทนโยบายสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan) ด้วยการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถขยายธุรกรรมเพิ่มขึ้นได้ รวมถึงการอนุญาตให้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยเพิ่มเติมจากธนาคารพาณิชย์รูปแบบปกติ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้ารายย่อยและ SMEs เป็นสำคัญ

การเปิดเสรีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ต่างประเทศเข้ามาดำเนินการในภาคธนาคารพาณิชย์มากขึ้น เห็นได้จากการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยของสหรัฐ ฯ 2 แห่ง และการขยายธุรกิจของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันก็มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเปิดสาขาในประเทศไทย 16 แห่งด้วยกันดังตารางที่ 3 ในบทที่ 1

3.1 ข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการภาคธนาคารพาณิชย์ภายใต้ GATS

ข้อผูกพันการเปิดตลาดของประเทศไทยภายใต้ GATS คือในส่วนของรายการคำมั่นเฉพาะ (List of Specific Commitments) ในการเปิดตลาดการค้าบริการทางการเงิน ในส่วนที่อยู่ในภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งก็หมายถึงไม่รวมธุรกิจประกันภัย ธุรกรรมการค้าหลักทรัพย์ ธุรกิจหลักทรัพย์จัดการกองทุน Financial Leasing และ Factoring

ประเทศไทยได้ทำข้อผูกพันภายใต้ GATS จากการเจรจาในปี พ.ศ.2540 และได้ออกประกาศบังคับใช้เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 โดยข้อผูกพันดังกล่าวแบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนข้อผูกพันทั่วไป และข้อผูกพันในแต่ละสาขาบริการ

3.1.1 ข้อผูกพันทั่วไปของการเปิดเสรีภาคธนาคารพาณิชย์

จากรูปแบบการค้าบริการ (Mode of Supply) 4 แบบตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อข้างต้น ประเทศไทยได้ระบุข้อผูกพันทั่วไปเฉพาะ Mode 3 และ Mode 4 ดังนี้

ข้อผูกพันใน Mode 3 (Commercial Presence): อนุญาตให้บุคคลต่างประเทศเข้ามาดำเนินธุรกิจบริการผ่านสถานประกอบการ ภายใต้ Mode 3 นี้ในรูปแบบของบริษัทจำกัดซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย โดยมีเงื่อนไขว่า ในแต่ละกิจการจะมีบุคคลต่างประเทศถือครองหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ของเงินทุนจดทะเบียน และมีจำนวนบุคคลต่างประเทศถือครองหุ้นได้น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนผู้ถือครองหุ้นทั้งหมดในกิจการนั้น

ประเทศไทยมิได้มีข้อผูกพันทั่วไปเกี่ยวกับการให้บริการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่นในแต่ละสาขาบริการ

ตามที่กำหนดใน Land Code of Thailand บริษัทต่างประเทศหรือบริษัทในประเทศไทยซึ่งเป็นของต่างประเทศ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ซื้อหรือถือครองที่ดินในประเทศไทย แต่จะสามารถให้เช่าที่ดิน ถือครองอาคาร หรือถือครองบางส่วนของคอนโดมิเนียมภายใต้กฎหมายควบคุมการถือครองคอนโดมิเนียมของประเทศไทย (กอบศักดิ์ ภูตระกูล, คอน นาคกรทรรพ, หฤษฎ์ รอดประเสริฐ. 2548)

ข้อผูกพันใน Mode 4 (Presence of Natural Persons): ประเทศไทยยังมิได้ระบุข้อผูกพันทั่วไปสำหรับการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างประเทศ เดินทางเข้ามาให้บริการในประเทศไทยภายใต้ Mode 4 ยกเว้นกรณีดังต่อไปนี้

ก. บุคคลธรรมดา ซึ่งเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยไม่เกิน 90 วัน เพื่อเข้าร่วมประชุม, ติดต่อธุรกิจ, ทำสัญญาซื้อขายบริการ, เชื่อมชมกิจการ หรือเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน

ข. ผู้ซึ่งถูกย้ายเข้ามาในประเทศไทย ให้มาดำรงตำแหน่งผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้อำนวยการเฉพาะด้าน ภายใต้เงื่อนไขว่าผู้ที่ถูกโยกย้ายเข้ามานั้น จะต้องเป็นพนักงานของบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยเป็นเวลาอย่างน้อย 1 ปีก่อนวันที่ยื่นคำร้องขอสิทธิเข้าประเทศไทย และจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านเกณฑ์ซึ่งแสดงความจำเป็นในการจ้างผู้บริหาร โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวถูกกำหนดโดยกระทรวงแรงงานของประเทศไทย ทั้งนี้ระยะเวลาการเข้ามาดำรงตำแหน่งวาระไม่เกิน 1 ปี แต่อาจจะต่ออายุได้อีก 2 วาระ วาระละไม่เกิน 1 ปี

ในเรื่องของการถือครองอสังหาริมทรัพย์และที่ดินในประเทศไทยนั้น ก็มีข้อจำกัดในบุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างประเทศเช่นเดียวกับที่ระบุไว้สำหรับนิติบุคคลต่างประเทศ ใน Mode 3 ข้างต้น คือการให้เช่าที่ดิน, ถือครองอาคาร หรือถือครองบางส่วนของคอนโดมิเนียม ภายใต้กฎหมายควบคุมการถือครองคอนโดมิเนียมของประเทศไทย

3.1.2 ข้อผูกพันในสาขาบริการธนาคารพาณิชย์

ข้อผูกพันใน Mode 1 (Cross Border Supply) และ Mode 2 (Consumption Abroad): ประเทศไทยได้ระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขในการผูกพันการเปิดตลาดบริการสาขาธนาคารพาณิชย์ภายใต้ Mode 1 และ Mode 2 ด้วยข้อจำกัดและเงื่อนไขชุดเดียวกัน คือผูกพันการเปิดตลาดเฉพาะการบริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) และการบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Processing) ซึ่งประเทศไทยได้เปิดให้ทางต่างประเทศสามารถให้บริการ 2 ประเภทนี้แก่นักธุรกิจไทย ภายใต้ Mode 1 และ Mode 2 โดยไม่มีข้อจำกัด แต่ในบริการภาคสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ นอกเหนือจากนี้ ประเทศไทยยังไม่ผูกพันเปิดตลาด

ข้อผูกพันใน Mode 3 (Commercial Presence): ประเทศไทยได้ระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขเกี่ยวกับการอนุญาตให้นักธุรกิจต่างชาติเข้ามาดำเนินธุรกิจภาคธนาคารพาณิชย์ โดยแบ่งตามลักษณะของกิจการ

ก.สำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ไม่มีข้อจำกัดแต่อย่างใด

ข. สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ไม่มีข้อจำกัดในกรณีของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดดำเนินการในประเทศไทยอยู่แล้ว แต่หากเป็นการเข้ามาจัดตั้งสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศรายใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี อนุญาตให้สาขาธนาคารพาณิชย์เปิดบริการ ATM ได้โดยร่วมให้บริการกับธนาคารพาณิชย์ไทย (ATM Pool) หรือให้บริการ ATM ในสถานที่ตั้งของตนหรือใช้ร่วมกับธนาคารพาณิชย์แห่งอื่นในประเทศไทย ส่วนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาแรกดำเนินการมาตั้งแต่ก่อนเดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2538 จะได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขา และนอกจากนี้สาขาธนาคารพาณิชย์สามารถเข้าร่วมในระบบหักบัญชีเช็ค และการชำระดุล (Cheque Clearing and Settlement System)

ค. ธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย

บุคคลต่างประเทศจะเข้ามาดำเนินธุรกิจบริการภาคธนาคารพาณิชย์ ในรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยได้ โดยการเข้ามาถือหุ้นร่วมในกิจการธนาคารพาณิชย์ไทยเท่านั้น โดยไม่อนุญาตให้บุคคลต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยโดยตรง และในแต่ละกิจการจะมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินทุนจดทะเบียน ซึ่งบุคคลต่างประเทศแต่ละรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Related Persons) กับบุคคลนั้น สามารถถือหุ้นได้รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 ของเงินทุนจดทะเบียน ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นนี้ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าเพื่อเสริมสร้างสถานะและความสามารถในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ โดยการผ่อนคลายดังกล่าวจะอนุญาตให้บุคคลต่างประเทศถือครองหุ้นได้เกินกว่าข้อกำหนดเดิมเป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี ซึ่งบุคคลต่างประเทศที่เข้าถือครองหุ้นในส่วนที่เกินกว่าข้อกำหนดเดิมนี้นี้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปรับลดการถือครองหุ้นในแง่ของจำนวนหุ้น ภายหลังจากที่ระยะเวลาการผ่อนคลายนี้นี้สิ้นสุดลง

ผู้อำนวยการ (Directors) จะต้องมิมีจำนวนผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนผู้อำนวยการทั้งหมด แต่ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลायข้อจำกัดดังกล่าวได้ ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่ใช้ผ่อนคลायข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นของบุคคลต่างประเทศ

ง. กิจการวิเทศธุรกิจ

การเข้ามาจัดตั้งกิจการวิเทศธุรกิจของธนาคารพาณิชย์รายใหม่ จะต้องขอใบอนุญาตและได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

จ. บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ไม่มีข้อจำกัดสำหรับสำนักงานผู้แทน แต่มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาด โดยจะต้องเป็นการเข้ามาถือหุ้นร่วมในกิจการที่ประกอบการอยู่แล้วเท่านั้น โดยในแต่ละกิจการจะมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินทุนจดทะเบียน ซึ่งบุคคลต่างประเทศแต่ละรายและผู้ที่เกี่ยวข้อง (Related Persons) กับบุคคลนั้น สามารถถือหุ้นได้รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินทุนจดทะเบียน ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลायข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นนี้ได้ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าเพื่อเสริมสร้างสถานะและความสามารถในการดำเนินธุรกิจของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยการผ่อนคลायดังกล่าวจะอนุญาตให้บุคคลต่างประเทศถือครองหุ้นได้เกินกว่าข้อกำหนดเดิมเป็นระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี ซึ่งบุคคลต่างประเทศที่เข้าถือครองหุ้นในส่วนที่เกินกว่าข้อกำหนดเดิมนี้นี้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปรับลดการถือครองหุ้นในแง่ของจำนวนหุ้น ภายหลังที่ระยะเวลาการผ่อนคลायสิ้นสุดลง

ผู้อำนวยการ (Directors) จะต้องมิมีจำนวนผู้มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนผู้อำนวยการทั้งหมด แต่ทั้งนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังภายใต้การเสนอแนะของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจพิจารณาผ่อนคลायข้อจำกัดดังกล่าวได้ ภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่ใช้ผ่อนคลायข้อจำกัดเกี่ยวกับการถือครองหุ้นของบุคคลต่างประเทศ

ฉ. การให้บริการบัตรเครดิต และเดบิต

องค์กรที่จะให้บริการบัตรเครดิต และเดบิตในประเทศไทยได้นั้น จะต้องเป็นบริษัทที่มีผู้ถือครองหุ้นเป็นชาวต่างประเทศไม่เกินร้อยละ 49 หรือธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย หรือสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ โดยที่การให้บริการบัตรเครดิตและเดบิตจะต้องมีการขอใบอนุญาตและอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่ทางการไทยจะเป็นผู้ออกประกาศ

ข้อผูกพันใน Mode 4 (Presence of Natural Persons): ประเทศไทยได้ระบุข้อจำกัดและเงื่อนไขสำหรับการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่เป็นชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาให้บริการธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยแยกตามลักษณะของกิจการซึ่งบุคคลธรรมดาเข้ามาปฏิบัติงาน

ก. ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรต่างประเทศ ในสำนักงานของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแต่ละแห่ง

ไม่เกิน 2 คน ในแต่ละสำนักงานผู้แทนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ไม่เกิน 6 คน ในแต่ละสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ไม่เกิน 4 คน ในแต่ละสาขากิจการวิเทศธนกิจในกรุงเทพ ฯ

ไม่เกิน 2 คน ในแต่ละสาขากิจการวิเทศธนกิจในต่างจังหวัด

ไม่เกิน 8 คน สำหรับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศซึ่งมีสาขาธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบและสาขากิจการวิเทศธนกิจในกรุงเทพ ฯ

ข. ข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวนบุคลากรต่างประเทศ ในบริษัทเงินทุน

ข้อจำกัดคือ ในแต่ละสำนักงานผู้แทนจะต้องมีบุคลากรต่างประเทศไม่เกิน 2 คน และมีผู้อำนวยการ (Directors) ได้ไม่เกิน 4 คน สำหรับบริษัทเงินทุนแต่ละแห่ง

3.2 นัยของข้อผูกพันการเปิดเสรีภาคธนาคารพาณิชย์ไทยภายใต้ GATS

ข้อผูกพันการเปิดตลาดภาคธนาคารพาณิชย์นั้น เป็นข้อผูกพันเดิมที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 โดยมุ่งเน้นใน Mode 3 (Commercial Presence) และ Mode 4 (Presence of Natural Persons) ซึ่งเป็นรูปแบบการให้บริการของต่างประเทศที่เข้ามาให้บริการในประเทศไทย

ใน Mode 1 (Cross Border Supply) และ Mode 2 (Consumption Aboard) นั้น ไทยไม่ทำการเปิดตลาดนอกเหนือไปจากการบริการให้คำปรึกษาทางการเงิน (Financial Advisory) และการบริการประมวลผลข้อมูลทางการเงิน (Financial Data Processing) เนื่องจากการให้บริการภาคธนาคารพาณิชย์ประเภทอื่นภายใต้ Mode 1 และ Mode 2 นั้นอาจทำให้เกิดอุปสรรคหรือปัญหาในการตรวจสอบ กำกับและติดตามธุรกรรมเหล่านี้

Mode 3 ไทยได้มุ่งเน้นที่จะเปิดเสรีมากที่สุดเมื่อเทียบกับ Mode อื่น ๆ โดยเป็นการเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป คือยังไม่มีการอนุญาตให้ต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งสถาบันการเงินในประเทศไทยอย่างเต็มรูปแบบ นอกเหนือไปจากไปจากการจัดตั้งสำนักงานผู้แทนสาขาธนาคารพาณิชย์ และสาขาวิเทศธนกิจ

Mode 4 ไทยอนุญาตให้กิจการธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศในประเทศไทยสามารถนำบุคลากรต่างประเทศเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ เพื่อเป็นช่องทางในการนำเอาความรู้ความชำนาญและประสบการณ์มาสู่ระบบสถาบันการเงินในประเทศไทย อันจะเป็นการช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพ และในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบุคลากรในกิจการธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศแยกตามกิจการ เพื่อสร้างโอกาสสำหรับบุคลากรไทยในด้านการจ้างงานและในการเข้าไปเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในกิจการของต่างประเทศเหล่านี้

ธนาคารพาณิชย์ไทยกับความพร้อมเข้าสู่การเปิดเสรีทางการเงิน

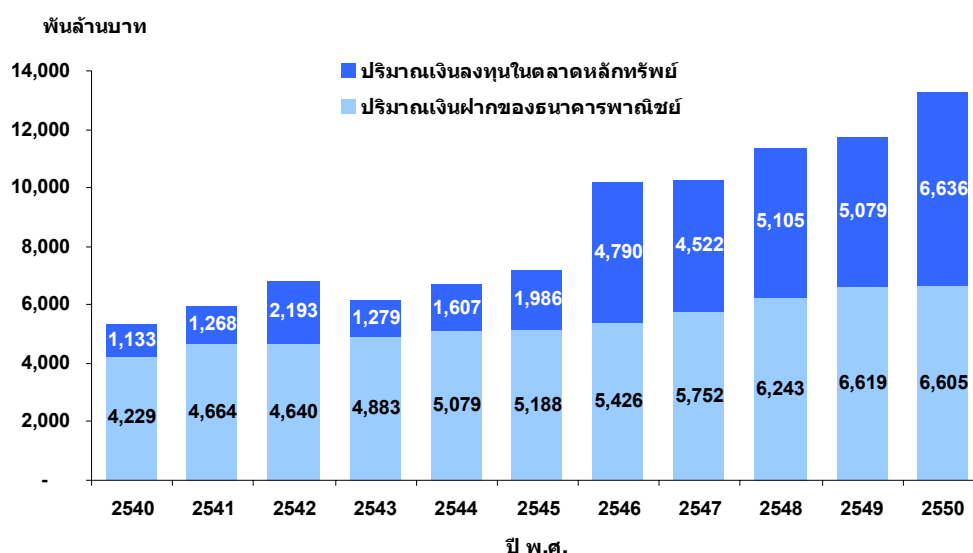
จากระบบเศรษฐกิจโลกที่เข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้ระบบเศรษฐกิจทุกมุมโลกเชื่อมต่อกันได้มากขึ้น ส่งผลให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจเปิดกว้างมากกว่าแต่ก่อนที่มีอยู่รวมไปถึงความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ระดับการศึกษาหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการยอมรับในเทคโนโลยีสมัยใหม่สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ยุคของการแข่งขันที่มีคู่แข่งการแข่งกันภายในประเทศเท่านั้น หากแต่ยังต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อเข้าสู่การแข่งขันระดับโลก

ในส่วนนี้จึงได้นำเสนอการเปลี่ยนแปลงในดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ (พ.ศ.2540) ที่มุ่งเน้นพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพและฟื้นฟูสถานะและบทบาทเพื่อรองรับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินก็ได้ออกแผนพัฒนาสถาบันการเงินออกมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงโดยจะเน้นการส่งเสริมให้สถาบันการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อยมากขึ้น ส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงินลดความซ้ำซ้อนจากการมีสถาบันการเงินหลากหลายประเภท และส่งเสริมการดูแลผู้บริโภค โดยรายละเอียดจะนำเสนอในหัวข้อถัดไป

1. ธนาคารพาณิชย์ไทยหลังวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

นับตั้งแต่การเปิดเสรีทางการเงินก่อนช่วงปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบกับภาวะเงินทุนไหลเข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก โดยผ่านทาง การให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ในลักษณะกิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) ซึ่งธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินการกู้ยืมเงินสกุลต่างประเทศในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ มาให้สินเชื่อในประเทศไทยซึ่งในขณะนั้นมีอัตราดอกเบี้ยที่สูง ส่งผลให้สัดส่วนสินเชื่อต่อเงินฝาก (Loan-to-Deposit Ratio) ของธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนที่สูง และสินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ได้ปล่อยไปนั้นเป็นสินเชื่อในภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในสัดส่วนที่สูง ก่อให้เกิดการกระจุกตัวของเงินให้สินเชื่อนำมาสู่ความเสี่ยงและปัญหาหนี้ด้อยคุณภาพที่ตามมา และผนวกกับการกำกับดูแลของทางการที่ไม่ได้เข้มข้นมากนักจึงกลายเป็นความเปราะบางทางการเงินแบบแฝงในระบบสถาบันการเงินไทย จนมาสู่ช่วงพลิกผันอย่างรวดเร็วในช่วงปี พ.ศ. 2540 หลังการ

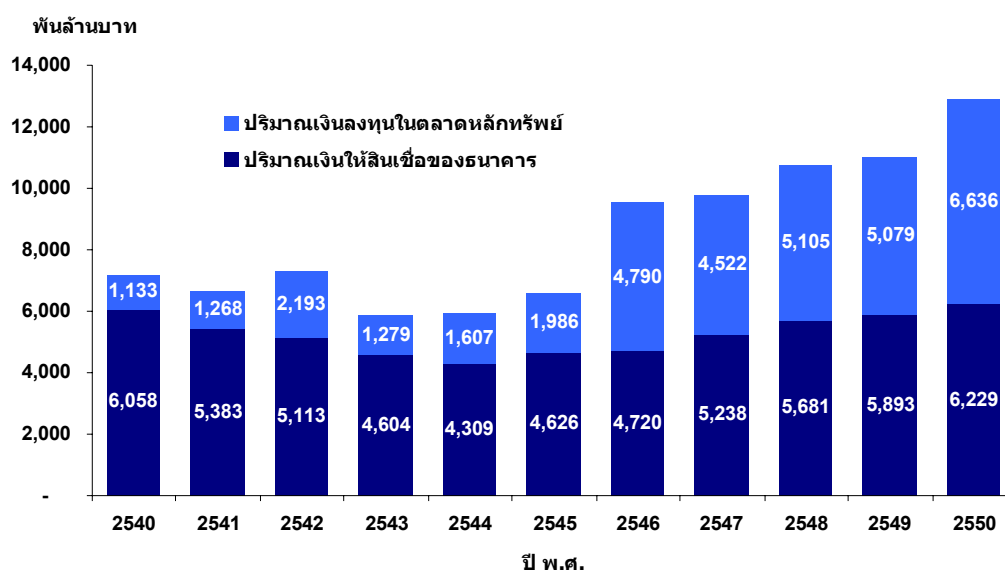
ชะลอตัวของการส่งออกและวิกฤตการณ์ความเชื่อมั่นในระบบธนาคารพาณิชย์ นำมาสู่การโจมตีค่าเงินบาทจนทำให้ปริมาณหนี้ด้อยคุณภาพเพิ่มเป็นเท่าตัวและอยู่ในสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด นับตั้งแต่นั้นความสำคัญของธนาคารพาณิชย์ก็ได้ลดลงบ้างโดยการแทนที่ของตลาดทุน โดยแสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของปริมาณเงินฝากและปริมาณเงินให้สินเชื่อ เมื่อเทียบกับปริมาณเงินที่อยู่ในตลาดทุนตามภาพที่ 4.6 และภาพที่ 4.7 ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณเงินลงทุนในตลาดทุนนั้นมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของตลาดทุนที่เป็นทางเลือกหนึ่งในการหาแหล่งเงินทุน นอกเหนือจากระบบธนาคารพาณิชย์

ภาพที่ 4.6 ปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์กับเงินลงทุนในตลาดทุน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, ตลาดหลักทรัพย์ (2551)

จากภาพที่ 4.6 สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการออมกับการลงทุนของภาคครัวเรือนที่หันมาลงทุนในตลาดทุนมากขึ้น โดยหวังผลตอบแทนที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยจากธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าการลงทุนในตลาดทุนจะมีความเสี่ยงมากกว่าการฝากเงินในธนาคารพาณิชย์ก็ตาม

ภาพที่ 4.7 ปริมาณเงินให้สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์กับเงินลงทุนในตลาดทุน
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, ตลาดหลักทรัพย์ (2551)

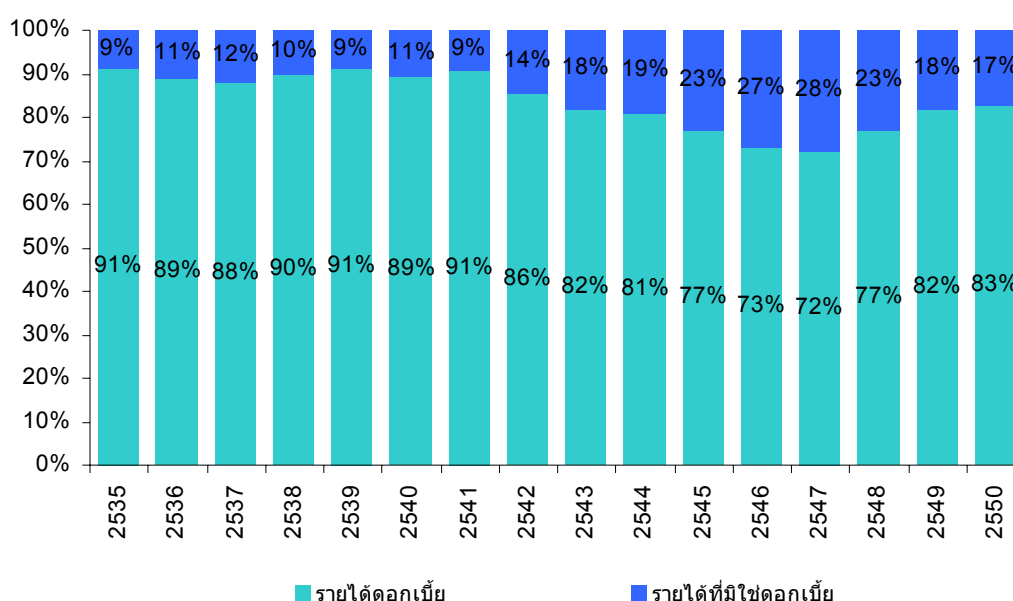
ภาพที่ 4.7 ก็เช่นเดียวกันที่แสดงว่ารายย่อนั้นเริ่มที่จะหันไปหาแหล่งเงินทุนจากตลาดทุนมากขึ้นโดยการออกหุ้นสามัญ ซึ่งมีต้นทุนที่ต่ำกว่าการขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์

ภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 ทางประเทศไทยก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วนและผลของการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนั้น ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยถูกกดดันให้ต้องทำการเพิ่มทุนเป็นจำนวนเงินที่สูงกว่า 8 แสนล้านบาท ในระหว่างปี พ.ศ. 2541-2543 ส่งผลให้โครงสร้างผู้ถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงไป โดยมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาถือหุ้นใหญ่ในกิจการธนาคารพาณิชย์ไทยมากขึ้น เนื่องมาจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผ่อนคลायข้อจำกัดการถือหุ้นของบุคคลต่างประเทศให้สามารถถือครองได้ถึง 49% ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในระบบธนาคารพาณิชย์

บทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มากขึ้นดังกล่าว ทำให้การแข่งขันในธุรกิจธนาคารพาณิชย์มีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะกับภาคครัวเรือนที่มีทางเลือกในการรับบริการทางการเงินที่มากขึ้น จึงทำให้พฤติกรรมและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการเงินเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อน ภาวะดังกล่าวนี้ทำให้บทบาทและอำนาจต่อรองของธนาคารพาณิชย์

ไทยกับผู้บริหารโลกแตกต่างไปจากเดิม โดยอำนาจการต่อรองได้ย้ายมาทางฝั่งผู้บริหารมากขึ้น ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต้องปรับแนวทางการดำเนินธุรกิจขนานใหญ่

ปัจจัยแวดล้อมของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากภายหลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องทำการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับตลาดสินเชื่อรายย่อยมากขึ้น โดยกลุ่มลูกค้ารายย่อยนี้มีอัตราการขยายตัวที่สูง เนื่องจากการที่ยังมีอัตราการเข้าถึงบริการทางการเงินที่ต่ำอยู่ และยังให้ผลตอบแทนสูงต่อธนาคารพาณิชย์ทั้งในรูปอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม อันเนื่องมาจากจำนวนรายการธุรกรรมที่มากกว่า ซึ่งเห็นได้ว่ารายได้จากค่าธรรมเนียมของธนาคารพาณิชย์มีส่วนที่เพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงก่อนวิกฤติการณ์เป็นอย่างมาก (ภาพที่ 4.8)

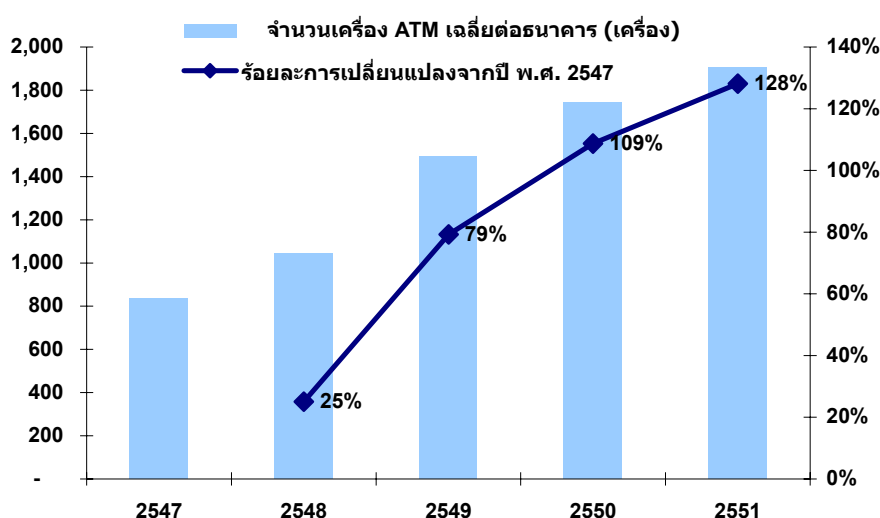

ภาพที่ 4.8 สัดส่วนรายได้ดอกเบี้ยและรายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ย (ค่าธรรมเนียม) ของธนาคารพาณิชย์
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551

นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ไทยยังมีการแบ่งกลุ่มลูกค้าและกลุ่มผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการ (Needs) และดึงเอามูลค่า (Value) จากลูกค้าได้มากขึ้น และด้วยสถานะลูกค้าที่ดูมีอำนาจต่อรองมากขึ้น บวกกับสภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ไปจนกระทั่งคู่แข่งในระบบการบริการทางการเงินที่มกรายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินที่มีใช้

ธนาคาร (Non-Bank) และยังมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย รวมไปถึงจนถึงธนาคารพาณิชย์ไทยเองที่มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ ธนาคารพาณิชย์ไทยจึงให้ความสำคัญในความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น

ธนาคารพาณิชย์ไทยยังให้ความสำคัญกับช่องทางการให้บริการแก่ลูกค้า คือ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (ได้แก่ เอทีเอ็ม, เครื่องฝากเงินสดอัตโนมัติ และเครื่องปรับรายการสมุดเงินฝากอัตโนมัติ) ระบบโทรศัพท์ (Call Center) ระบบอินเทอร์เน็ต และทีมขาย (Mobile Sales Force) และด้วยต้นทุนของเทคโนโลยีที่ต่ำลง ธนาคารพาณิชย์ไทยจึงเร่งขยายจำนวนเครื่องเอทีเอ็มอย่างมาก โดยในไตรมาสที่ 2 ปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมามีอัตราการเติบโตของจำนวนโดยเฉลี่ยของเครื่องเอทีเอ็ม ธนาคารพาณิชย์ไทยสูงถึงร้อยละ 128 จากปี พ.ศ. 2547 (ภาพที่ 4.9) และ ณ สิ้นปี พ.ศ. 2550 จำนวนเครื่องเอทีเอ็มทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์ไทยเท่ากับ 25,943 เครื่องรวมไปจนถึงค่าใช้จ่ายบริการโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตที่ลดลงมาก ทำให้ประชากรไทยเข้าถึงการบริการทางการเงินที่มากกว่าเดิม

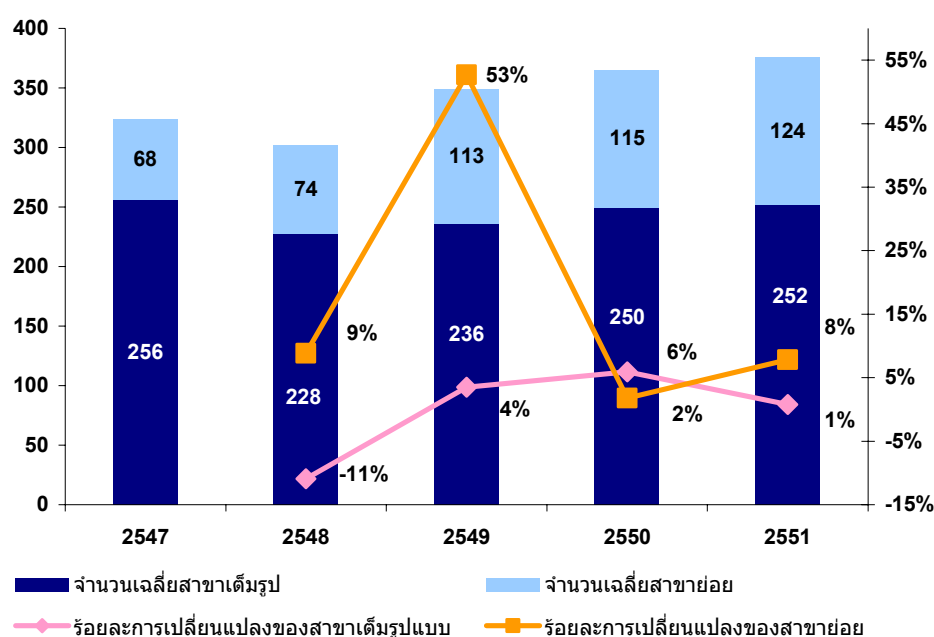

ภาพที่ 4.9 จำนวนเครื่องเอทีเอ็มโดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทย

หมายเหตุ: จำนวนธนาคารพาณิชย์ไทย 14 ธนาคาร

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปและต้นทุนทางเทคโนโลยีที่ถูกลง ผนวกกับการแข่งขันที่ต้องเข้าถึงลูกค้าให้มากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ไทยจึงปรับรูปแบบสาขาให้มีขนาดเล็กลง อยู่ในสถานที่ที่ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย และสะดวกมากยิ่งขึ้นจึงมีการเปิดให้บริการนอกเวลาทำการปกติ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาจะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของสาขาย่อยโดยเฉลี่ย สูงกว่าสาขาเต็มรูปแบบอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 4.10)

ภาพที่ 4.10 จำนวนเฉลี่ยสาขาธนาคารพาณิชย์ไทย

หมายเหตุ: จำนวนธนาคารพาณิชย์ไทย 14 ธนาคาร

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

2. แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบสถาบันการเงินต่อเศรษฐกิจประเทศโดยรวม และจากการเปิดเสรีการค้าบริการภาคสถาบันการเงิน (Banking Services) จึงได้เริ่มจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2545 และประกาศใช้เมื่อเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานเพื่อใช้เป็น

แนวทางในการพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทยและในการกำหนดนโยบายสถาบันการเงินในระยะ 5 – 10 ปีข้างหน้า

2.1 วัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

2.1.1 ส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีความต้องการให้ระบบสถาบันการเงินไทยมีการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงทั้งด้านคุณภาพและปริมาณสำหรับผู้ใช้บริการ ซึ่งจากการสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าร้อยละ 58 ของผู้ที่มีรายได้น้อย และร้อยละ 23 ของผู้ประกอบการรายย่อยยังไม่ได้ใช้บริการทางการเงินจากภาคสถาบันการเงินอย่างทั่วถึง ทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเน้นส่งเสริมให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อยมากขึ้น และจะยกบทบาทของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้นเป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชนบท ทำให้ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ให้บริการในเมืองและนอกเมือง

การวางแผนส่งเสริมการให้บริการทางการเงินระดับฐานราก เป็นสิ่งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เสนอมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดโอกาสเข้ารับบริการทางการเงินของผู้มีรายได้น้อยต่อกระทรวงการคลัง โดยเห็นควรให้มีการจัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานที่เหมาะสม สำหรับทำหน้าที่เป็นธนาคารชุมชนกลาง เพื่อเป็นศูนย์กลางดูแลและพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนประเภทต่าง ๆ และส่งเสริมผู้มีรายได้น้อยในชนบทให้ได้รับบริการทางการเงินอย่างทั่วถึง ซึ่งกระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมบริการทางการเงินระดับรากหญ้า เพื่อส่งเสริมบริการทางการเงินให้มีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าวได้แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างแผนแม่บทการเงินระดับรากฐาน เพื่อจัดทำร่างแผนแม่บทการเงินระดับรากฐาน ซึ่งกำหนดนโยบายการส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากเป็นเครื่องมือในการพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน ส่งเสริมการช่วยเหลือระหว่างกันขององค์กรการเงินระดับฐานราก และกำหนดกรอบการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน

การขยายบทบาทธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาชนบท โดยทางการได้ปรับปรุงบทบาทการให้บริการของ ธกส.

เพื่อให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนและชุมชนในชนบท ตลอดจนองค์กรอื่น ๆ เช่น สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมสถาบันการเงินให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อยโดยการจัดสัมมนาส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่สถาบันการเงินในเรื่อง Financial Services for All: Business Models for the Underserved และจัดทำโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย

2.1.2 ส่งเสริมประสิทธิภาพสถาบันการเงิน

ระบบสถาบันการเงินไทยจะต้องมีประสิทธิภาพ เสถียรภาพ สามารถแข่งขันได้ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีขึ้น ลดความซ้ำซ้อนจากการมีสถาบันการเงินหลากหลายประเภทที่ให้บริการแบบเดียวกันแก่กลุ่มผู้ใช้บริการเดียวกันทั้งระบบ เน้นการจัดระเบียบสถาบันการเงินไทยและสถาบันการเงินต่างประเทศในประเทศไทย ตลอดจนกฎระเบียบต่าง ๆ

กระทรวงการคลังได้เห็นชอบแผนดำเนินนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ของสถาบันการเงินทุกแห่งแล้ว การดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินจะมีผลให้จำนวนสถาบันการเงินในระบบลดลงจาก 83 แห่ง (ณ ธันวาคม 2546) เหลือ 41 แห่ง (ภาพที่ 4.11)

ก่อนแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน		หลังแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน	
ธนาคารพาณิชย์	13	ธนาคารพาณิชย์	14
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	18	ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย	3
IBF's ที่อยู่ภายใต้ธนาคารพาณิชย์	24	สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	16
Stand-alone IBF's	5	Subsidiary	1
บริษัทเงินทุน	18	บริษัทเงินทุน	4
บริษัทเครดิตฟองซิเอร์	5	บริษัทเครดิตฟองซิเอร์	3
รวม	<u>83</u>	รวม	<u>41</u>

ภาพที่ 4.11 จำนวนสถาบันการเงินก่อนและหลังแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

การส่งเสริมประสิทธิภาพของสถาบันการเงินอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การสร้างแรงจูงใจในการให้สินเชื่อแก่ประชาชนรายย่อย และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น และให้สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงของสินเชื่อบางประเภท ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพัน โดยปรับปรุงน้ำหนักความเสี่ยงของสินเชื่อเพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่บุคคลธรรมดา สินเชื่อมีหลักประกันและไม่มีหลักประกันแก่ประชาชนรายย่อย สินเชื่อแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.1.3 ส่งเสริมการดูแลผู้บริโภค

ผู้บริโภคจะต้องได้รับความคุ้มครองและความเป็นธรรม โดยส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ บริการทางการเงินในลักษณะที่ง่ายต่อความเข้าใจและการเปรียบเทียบของผู้บริโภค ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลสถานะและผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และส่งเสริมให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งมีกระบวนการร้องเรียนของผู้บริโภคอย่างชัดเจน

ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นความสำคัญของการดูแลผู้บริโภคให้ได้รับข่าวสารและบริการที่เท่าเทียมกัน โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์มีหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนจากผู้บริโภค และประกาศอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เงินให้สินเชื่อในรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้จัดทำ Web Page สำหรับเผยแพร่ข้อมูลเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมของสถาบันการเงินใน Web Site ของธนาคารแห่งประเทศไทย

2.2 กลยุทธ์แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับเรื่องบริการการเงินภายในประเทศ มากกว่าการที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคดังเช่น ก่อนช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยจะเน้นเรื่องความมั่นคงและความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการเงินในประเทศไทย รวมไปถึงการปรับปรุงเรื่องรูปแบบการเข้ามาและการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศ 5 ด้าน คือ

2.2.1 กำหนดให้มีสถาบันการเงินต่างประเทศเพียง 2 รูปแบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Subsidiary) โดยสามารถประกอบธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์ และสามารถขอเปิดสำนักงานสาขาได้ 1 สาขาในกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล และ 3 สาขาในต่างจังหวัด โดยจะต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 4,000 ล้านบาท และอีกรูปแบบหนึ่งคือสาขาของธนาคารต่างประเทศ (Full Branch) ซึ่งสามารถประกอบธุรกิจได้เหมือนธนาคารพาณิชย์ แต่ไม่สามารถมีสำนักงานสาขาได้ โดยต้องมีเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 3,000 ล้านบาท และนอกจากนี้ได้เปิดโอกาสให้สาขาของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันสามารถขออนุญาตปรับสถานะเป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

2.2.2 ยกเลิกสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับกิจการวิเทศธนกิจแบบ Out – In คงเหลือเฉพาะสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับกิจการวิเทศธนกิจแบบ Out – Out ที่ดำเนินการภายในสถาบันการเงิน และสนับสนุนให้กิจการวิเทศธนกิจ (Stand – Alone BIBF) ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถแปลงสภาพเป็นสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ หรือบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้ ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีกิจการวิเทศธนกิจในประเทศไทยที่ประสงค์จะยื่นขออนุญาต จะต้องเป็นแกนนำในการควบรวมกับสถาบันการเงินอื่นอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และหลังจากที่กิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ที่ได้ปรับเลื่อนสถานะเป็นสาขานาการพาณิชย์แล้ว และต่อมาต้องการที่จะเป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ จะต้องการเงินกองทุนครบถ้วน และมีแผนการที่จะรับโอนกิจการของสถาบันการเงินไทย

2.2.3 นโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) เนื่องจากในปัจจุบันพบว่ามิสถาบันการเงินซึ่งรับเงินฝากจากประชาชนหลายแห่งที่อยู่ภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในอดีตได้กำหนดขอบเขตการประกอบธุรกิจสถาบันการเงิน ที่แตกต่างกันตามประเภทของสถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ แต่ภายใต้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินนี้ ปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนของบทบาทสถาบันการเงินจะหมดไป และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของสถาบันการเงิน เพื่อให้ได้รับประโยชน์จาก Economy of Scale อย่างเต็มที่ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้กำหนดให้กลุ่มธุรกิจทางการเงินมีสถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนเพียงรูปแบบเดียว (One Presence) เท่านั้น ดังนั้นจากนโยบายดังกล่าว สถาบันการเงินต่างประเทศที่เข้ามาซื้อธนาคารพาณิชย์ไทยที่ประสบปัญหาในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และยังคงมีสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศอยู่ด้วย จะต้องทำการควบรวมหรือขายกิจการ เพื่อให้เหลือสถาบันการเงินที่รับฝากเงินเพียงแห่งเดียว

2.2.4 กำหนดนโยบายการเปิดเสรีตามลำดับขั้น (Phased Liberalization) ด้วยข้อตกลงด้านการค้าบริการสาขาสถาบันการเงิน (Banking Services) การเปิดให้สถาบันการเงินต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในระบบการเงินไทยนั้น สถาบันการเงินต่างประเทศที่ได้ยกระดับเป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ (Subsidiary) จะสามารถทยอยเปิดสาขาใหม่ได้ปีละ 1 แห่ง ซึ่งในระยะ 3 ปีข้างหน้าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศแต่ละแห่งจะสามารถมีสาขาในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 5 สาขา โดยภายหลังจาก 3 ปีนับจากการประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และเมื่อภาวะเศรษฐกิจมีความเหมาะสม ทางเราก็จะเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนต่างประเทศรายใหม่สามารถขออนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการแข่งขันในระบบสถาบันการเงิน และกระตุ้นให้สถาบันการเงินพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการทางการเงิน

2.2.5 การปรับกฎเกณฑ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงิน เช่น การผ่อนปรนการกำหนดจำนวนบุคลากรชาวต่างประเทศที่ปฏิบัติงานในธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับรองต่อกองตรวจคนเข้าเมือง ตลอดจนการปรับกระบวนการพิจารณาอนุญาตเป็นรายกลุ่มธุรกรรม (Product Group) แทนการอนุญาตเป็นรายธุรกรรมเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการเงินมีความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจมากขึ้น

2.3 มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพสถาบันการเงินในประเทศ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถาบันการเงินในประเทศให้มีความพร้อมต่อการแข่งขันจากสถาบันการเงินจากต่างประเทศที่จะมีมากขึ้น เมื่อมีการอนุญาตให้ผู้เล่นรายใหม่เข้ามาได้ โดยประกอบด้วยนโยบายหลัก 4 ด้าน คือ

2.3.1 การปรับรูปแบบการให้บริการสถาบันการเงินในประเทศเพื่อสร้าง Level Playing Field โดยสถาบันการเงินไทยในระยะต่อไปจะมีเพียง 2 รูปแบบ คือ ธนาคารพาณิชย์ที่สามารถให้บริการทางการเงินแก่กลุ่มลูกค้าได้ทุกกลุ่มและทำธุรกรรมการเงินได้เกือบทุกประเภท ยกเว้นการออกกรมธรรม์ประกันภัยหรือประกันชีวิต การออกตราสารทุน (Underwrite) และการเป็นนายหน้าและผู้ค้าตราสารทุน ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์จะต้องมีเงินกองทุนชั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 5,000 ล้านบาท และสถาบันการเงินอีกรูปแบบคือ ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ที่จะให้บริการทางการเงินแก่ประชาชนรายย่อยตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้เกือบทุกประเภท แต่มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ และยกเว้นธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัยชำระ

เงินต่างประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รวมถึงยกเว้นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับตราสารอนุพันธ์ เว้นแต่จะเป็นการป้องกันความเสี่ยงสำหรับตนเอง ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยจะต้องมีเงินกองทุนขั้นที่ 1 ไม่ต่ำกว่า 250 ล้านบาท

2.3.2 การควบรวมกิจการสถาบันการเงิน ในช่วง 1-3 ปีแรก (ปี พ.ศ.2547 – 2550) จะให้เฉพาะบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่เปิดดำเนินการอยู่ในขณะนี้ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ก็สามารถขออนุญาตปรับสถานะเป็นธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยได้ ทำให้เป็นการไม่ติดข้อจำกัดด้านขอบเขตการประกอบธุรกิจดังเช่นที่ผ่านมา โดยการขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องมีแผนที่จะควบรวมกับบริษัทเงินทุนหรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์อย่างน้อยอีก 1 แห่งด้วย

2.3.3 การส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในระบบสถาบันการเงินภายหลังจาก 3 ปีแรก (ปี พ.ศ. 2551) ที่ได้ประกาศใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินและภาวะเศรษฐกิจมีความเหมาะสม อาจเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถขออนุญาตยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์ได้ โดยต้องเปิดดำเนินการมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปีและมีความพร้อม และยังสามารถให้ผู้ลงทุนรายใหม่สามารถประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้

2.3.4 นโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของระบบสถาบันการเงิน โดยการยกเลิกหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการเปิดสาขาในเขตที่มีธนาคารพาณิชย์หนาแน่นกระจายการเปิดสาขาไปยังเขตอำเภอรอบนอก การปรับเงื่อนไขเรื่องการปิดสาขาแห่งสุดท้ายในเขตอำเภอหนึ่ง ๆ ให้ยืดหยุ่นมากขึ้น โดยให้ธนาคารพาณิชย์เสนอช่องทางการให้บริการทางการเงินช่องทางอื่นแทน การยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดให้สาขานาการพาณิชย์ในภูมิภาคต้องให้สินเชื่อกในภูมิกานั้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของเงินฝาก การยกเลิกเงื่อนไขที่กำหนดให้สาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศให้สินเชื่อและประกอบธุรกิจในประเทศไทยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของเงินฝาก และเงินกู้ยืมภายในประเทศ เป็นต้น

2.4 การบังคับใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ส่วนของมาตรการส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน ด้านการจัดรูปแบบและบทบาทของสถาบันการเงิน กระทรวงการคลังจะมีการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและ

เงื่อนไขในการขออนุญาตจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ในรายละเอียดต่อไป ซึ่งภายหลังจากที่ประกาศกระทรวงการคลังฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้แล้ว สถาบันการเงินที่ต้องการปรับสถานะสามารถยื่นคำขอมายังธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศ ฯ และสำหรับกลุ่มธุรกิจการเงินที่มีสถาบันการเงินที่รับเงินฝากจากประชาชนมากกว่า 1 แห่งหรือ 1 รูปแบบภายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน จะต้องส่งแผนดำเนินการตามนโยบาย One Presence มาให้ฝ่ายกำกับสถาบันการเงินและตรวจสอบสถาบันเฉพาะกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย พิจารณาด้วย

ในส่วนของการส่งเสริมประสิทธิภาพระบบสถาบันการเงิน ในส่วนของการให้มีกฎระเบียบที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันการเงิน มาตรการส่งเสริมการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง และมาตรการดูแลผู้บริโภค ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการไปบ้างแล้วทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธนาคารแห่งประเทศไทยโดยตรง เช่น การออกแนวทางส่งเสริมหลักการธรรมาภิบาลในสถาบันการเงิน และการจัดสัมมนาแนวทางสนับสนุนการให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย เป็นต้น และในส่วนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน การประสานงานกับกระทรวงการคลังเรื่องภาษีจากการควบรวมกิจการ หรือ โอนรับสินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงิน เป็นต้น โดยมาตรการดังกล่าวต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของระบบสถาบันการเงินที่กำหนดไว้

สรุปผลกระทบต่ออุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

จากรายละเอียดของการเปิดเสรีทางการเงินที่ได้กล่าวมาแล้ว เห็นได้ว่าอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์กำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ทั้งด้านโครงสร้างตลาดในการแข่งขัน โครงสร้างการปฏิบัติงานในระบบธนาคารพาณิชย์ กฎระเบียบ และแผนดำเนินงานต่าง ๆ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ท้ายที่สุดแล้วธนาคารพาณิชย์ไทยจำเป็นที่จะต้องมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเมื่อระบบธนาคารพาณิชย์มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นย่อมส่งผลต่อผู้ใช้บริการในทางที่ดีขึ้นด้วยเช่นกัน

1. ผลทางด้านธนาคารพาณิชย์

ประเทศไทยได้มีข้อตกลงในส่วนของการคำมั่นเฉพาะ (List of Specific Commitments) ซึ่งมีผลต่อธนาคารพาณิชย์โดยหลักคือ การเปิดตลาดด้านการบริการทางการเงิน รวมไปถึงการผ่อนคลายจำนวนการถือหุ้นจากต่างประเทศ ส่งผลให้ต่างประเทศสามารถเข้ามาลงทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้ามาในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย นอกเหนือจากการเข้ามาเปิดบริษัทลูก (Subsidiary) และการเปิดสาขา (Full Branch) ในประเทศไทย ทั้งนี้เมื่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาสู่ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยแล้วจะสามารถใช้ระบบ ATM, ระบบหักบัญชีและชำระดุล (Cheque Clearing & Settlement System) ร่วมกับธนาคารพาณิชย์ไทยได้ โดยสิ่งเหล่านี้จัดว่าเป็นปัจจัยบวกต่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และแม้ว่าจะผ่อนคลายในด้านของการเปิดตลาด แต่ในข้อตกลงนั้นได้มีข้อจำกัดในเรื่องของการอนุญาตให้บุคคลต่างประเทศเข้ามาทำงานในระบบธนาคารพาณิชย์ ซึ่งคาดว่าจะไม่เกิดปัญหาภาวะการแข่งขันด้านแรงงานในระบบธนาคารพาณิชย์

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินได้ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ไทย มีความพร้อมต่อการเปิดเสรีทางการเงินอย่างมาก เพราะในแผน ฯ นั้นมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการจัดระบบระเบียบของธนาคารพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่ให้บริการทางการเงินโดยการควบรวมให้เป็นสถาบันการเงินที่ใหญ่ขึ้น และเมื่อคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์จึงสามารถเลื่อนขึ้นเป็นธนาคารพาณิชย์ หรือธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยได้ โดยสิ่งนี้นับว่าเป็นแนวทางป้องกันความอ่อนแอของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ ส่วนวัตถุประสงค์อีกอย่างหนึ่ง คือ ส่งเสริมการให้บริการทาง

การเงินอย่างทั่วถึง โดยส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ขยายการให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย และผู้ประกอบการรายย่อย นับว่าเป็นปัจจัยบวกต่อธนาคารพาณิชย์ไทยที่จะมีฐานลูกค้าเพิ่มมากขึ้น จากการส่งเสริม และคาดว่าฐานลูกค้ากลุ่มนี้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้าถึงได้ยากย่อมเสียเปรียบต่อธนาคารพาณิชย์ไทยซึ่งเป็นธนาคารท้องถิ่น

ด้วยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการเร่งการเพิ่มช่องทางการให้บริการแก่ลูกค้า ด้วยการขยายสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาย่อย หรือการเร่งการติดตั้งเครื่อง ATM, เครื่องฝากเงินอัตโนมัติ, เครื่องปรับรายการสมุดเงินฝากอัตโนมัติ โดยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้สามารถให้บริการลูกค้าได้เสมือนสาขาของธนาคาร โดยที่ไม่จำเป็นต้องใช้พนักงานของธนาคารทำให้สามารถให้บริการได้ตลอดเวลาที่ลูกค้าต้องการ

2. ผลทางด้านผู้ใช้บริการธนาคาร

เมื่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งคุณภาพและปริมาณ อันเนื่องมาจากการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ ผู้ใช้บริการย่อมมีทางเลือกมากขึ้น ได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการ และเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินขึ้นการเข้าถึงระบบการเงินระหว่างประเทศจึงไม่ใช่เรื่องที่ยากอีกต่อไป

สำหรับประชาชนที่อยู่ในชนบท และผู้ประกอบการรายย่อยย่อมได้รับผลดีจากการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เพราะธนาคารพาณิชย์ได้รับการส่งเสริมในการให้บริการแก่ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ประกอบการรายย่อย ทำให้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้ง่ายกว่าในอดีต ทั้งนี้ยังเป็นการช่วยให้เกิดเงินทุนไหลไปยังชนบทมากขึ้น เกิดการพัฒนาและส่งเสริมสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจในเขตชนบทให้เติบโต พร้อมกันกับผู้ประกอบการรายย่อยที่ยังขาดเงินทุนให้เข้าถึงเงินทุนได้ง่ายขึ้น เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจเช่นกัน

จากการลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานการให้บริการทางการเงิน ย่อมทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความรู้จักความเข้าใจในระบบการเงินได้มากขึ้น ทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบธนาคารพาณิชย์ไทย และนอกจากนี้ยังได้มีการส่งเสริมการดูแลผู้ใช้บริการทางการเงินอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทำให้

ผู้ให้บริการได้รับข้อมูลข่าวสารและบริการที่เท่าเทียมกัน เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจที่จะเลือกใช้บริการ

ระบบการเงินของประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเปิดเสรีอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้นมาตรฐานต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ไทยจำเป็นต้องตรงตามมาตรฐานสากลที่ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้ทำข้อตกลงไว้ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้มีแผน และนโยบายที่จะพัฒนาระบบธนาคารพาณิชย์ให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานที่ดี อันจะนำไปสู่ความพร้อมในการเปิดเสรีทางการเงินอย่างต่อเนื่อง

ในบทต่อไปซึ่งเป็นบทที่ 5 จะแสดงถึงผลการศึกษาในด้านของประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน พร้อมกับการนำเอาปัจจัยต่าง ๆ ที่วิเคราะห์ได้เข้ามาสู่แบบจำลองระบบเพชรสมบูรณ์ อันจะเป็นบทสรุปถึงปัจจัยชี้้นำที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขันเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การธนาคารพาณิชย์ไทยเมื่อมีการเปิดเสรีทางการเงิน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 ถึงรายละเอียดของข้อตกลงทางการค้าบริการในเรื่องของการเปิดเสรีทางการเงิน อันจะมีผลต่อข้อปฏิบัติในการดำเนินงานของระบบสถาบันการเงินไทย ซึ่งผู้ศึกษาได้เน้นในเรื่องของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย และบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เข้ามาเปิดสาขา หรือบริษัทลูกในประเทศไทย มาในบทนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอถึงสิ่งที่คาดว่าจะ เป็นผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ไทย

สภาพแวดล้อมของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่เปลี่ยนแปลง

นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาค และอนุญาตให้มีการประกอบกิจการวิเทศธนกิจ (Bangkok International Banking Facility: BIBF) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มแห่งการเปิดเสรีทางการเงินในประเทศไทย จนกระทั่งถึงจุดที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จากปรากฏการณ์เหล่านี้ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่เปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการเปิดเสรีทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทย ได้ส่งผลต่อการวางกลยุทธ์ และความสามารถในการแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นอย่างมาก โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญได้แก่ การขยายการลงทุนของทางภาครัฐ การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยนโยบาย การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมด้านการกำกับดูแล และการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านการแข่งขัน โดยเฉพาะการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้เกิดทั้งข้อได้เปรียบและเสียเปรียบกับธนาคารพาณิชย์ไทย แต่โดยรวมแล้วจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยแน่นอน

ในเรื่องของแผนแม่บทนโยบายพัฒนาสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงด้านการกำกับดูแลนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้มุ่งหวังที่จะให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการเงินในภูมิภาคเหมือนกับแผนพัฒนา ฯ ในช่วงปี พ.ศ.2533 – 2535 แต่มีเพื่อจัดระเบียบและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบสถาบันการเงินไทย และศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนรายใหม่เข้ามาในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้

การเปิดเสรีทางการเงินนั้นเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ และผู้ศึกษามีความเห็นว่าการพาณิชย์เองย่อมต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ด้วยเช่นกัน เพราะด้วยสภาพแวดล้อมเศรษฐกิจและการเงินที่เปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่หลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในแง่ของด้านการกำกับดูแลที่ประกอบไปด้วย การดำเนินการตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน การจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก การบังคับใช้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกองทุนของสถาบันการเงินตาม Basel II และการเปลี่ยนจากการกำกับดูแลรายสถาบันเป็นการกำกับดูแลแบบรวมกลุ่ม (Consolidated Supervision) เป็นต้น รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน โดยธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นหลายด้านด้วยกัน อาทิเช่น การเพิ่มบทบาทการเป็นตัวกลางทางการเงินของตลาดทุน, บทบาทที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์ (Non-Bank), บทบาทที่เพิ่มขึ้นของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ และการแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ แต่ในการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการแข่งขันจากธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมหภาคได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน ภายหลังจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งประเทศไทยได้มีการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังแบบผสมผสาน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาเสถียรภาพไปด้วย โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมีดังนี้

1. การลงทุนของภาครัฐ

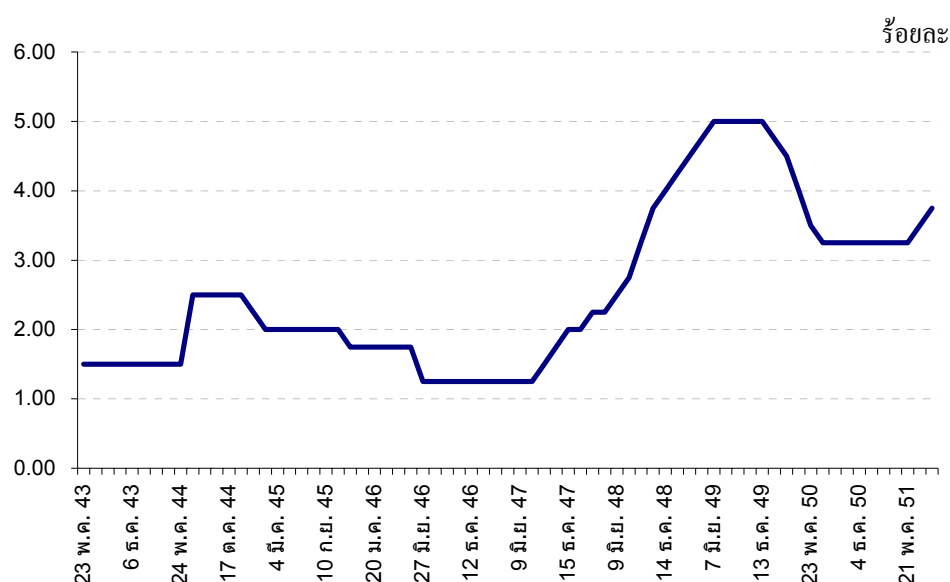
ทางภาครัฐมีโครงการลงทุนขนาดใหญ่ (Mega Project) ซึ่งเป็นโครงการที่ลงทุนเพื่อขยายเครือข่ายคมนาคมและพัฒนาระบบชลประทานและแหล่งน้ำ การศึกษา และสาธารณสุข รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1.7 ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นนโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านการใช้จ่ายของ

ภาครัฐ และเป็นการกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชนไปในตัว ด้วยวงเงินลงทุนที่สูงนี้ส่งผลต่อโอกาสที่เป็นประโยชน์ต่อระบบธนาคารพาณิชย์ คือ การปล่อยสินเชื่อโดยตรงให้กับโครงการลงทุน การปล่อยสินเชื่อให้กับธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้อง และการให้บริการในฐานะที่ปรึกษาหรือตัวแทนทางการเงิน

เมื่อมองแนวโน้มในระยะยาวแล้ว จะพบว่าผลจากการลงทุนต่าง ๆ ของภาครัฐนี้เมื่อสำเร็จได้ ย่อมสามารถทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อการลงทุนของภาคเอกชน เนื่องจากโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐเป็นการลงทุนเพื่อสร้างปัจจัยพื้นฐานในระบบเศรษฐกิจ ที่จะทำให้ธุรกิจเอกชนลดต้นทุนการผลิตด้านการขนส่งและการจัดการ โดยนักลงทุนเหล่านี้จัดเป็นลูกค้าชั้นดีที่จะสร้างรายได้ต่อเนื่องให้กับธนาคารพาณิชย์

2. การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยนโยบาย

ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ปีพ.ศ. 2547 เป็นต้นมา อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทยอยู่ในทิศทางขาขึ้น (ภาพที่ 5.1) และจำเป็นจะต้องเพิ่มอีกเมื่ออัตราเงินเฟ้อเร่งตัวสูงขึ้นจากราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ

ภาพที่ 5.1 อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2552)

เมื่ออัตราดอกเบี้ยนโยบายเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร (Interbank) ปรับตัวสูงขึ้น และขยายวงกว้างไปสู่อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารพาณิชย์ที่จะสูงตามไปด้วย ซึ่งส่งผลที่ชัดเจนต่อธนาคารพาณิชย์ คือ ยอดคงค้างสินเชื่อเก่าจะลดต่ำลง เพราะการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยทำให้ลูกหนี้ต้องชำระค่างวดเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดยอดคงค้างสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น จึงพอสรุปได้ว่าในช่วงภาวะดอกเบี้ยขาขึ้นจะส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์ในแง่ของการให้สินเชื่อ ด้านอุปสงค์ของสินเชื่อที่ลดลง

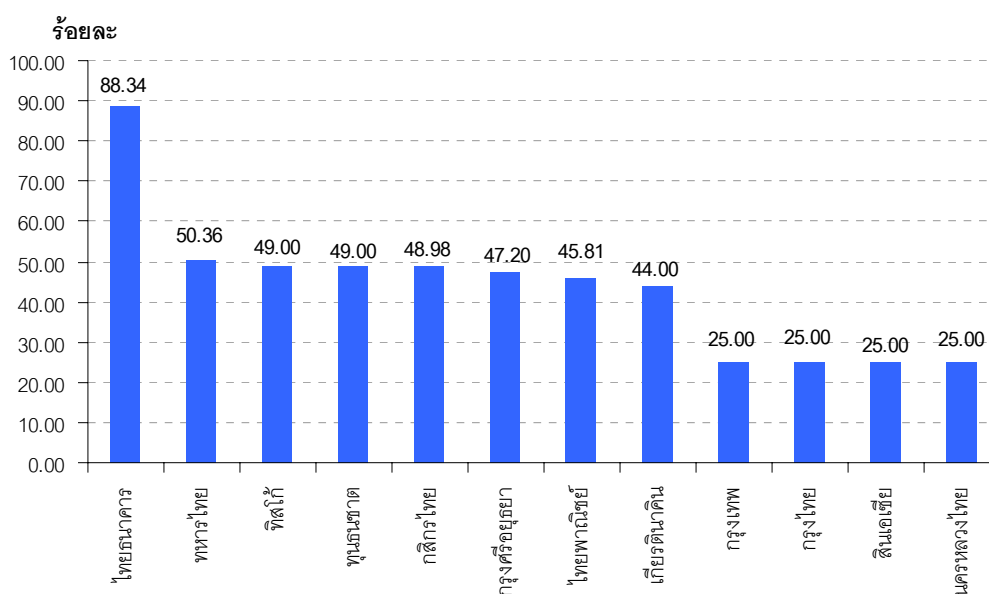
ในทางกลับกันเมื่อหากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศกำลังอยู่ในช่วงชะลอตัว ทางธนาคารต้องดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจแบบขยายตัว เพื่อทำการเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจ การลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่น่ามาใช้ โดยจะส่งผลกระทบต่อปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. การเข้าสู่ตลาดของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

การเปิดเสรีทางการเงินนั้นเป็นการเอื้อประโยชน์ในการเข้าสู่ตลาด (Market Access) ให้กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์จากประเทศที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้ด้วยเครือข่ายธุรกิจของสถาบันการเงินต่างประเทศที่กว้างขวาง ทำให้สถาบันการเงินต่างประเทศมีข้อได้เปรียบ ในด้านกระจายความเสี่ยงระหว่างลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่ได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยนโยบายของทางการที่ต้องการให้การเปิดเสรีทางการเงินเป็นไปแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นจึงยังไม่มีอนุญาตให้ต่างประเทศเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจธนาคารพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ นอกเหนือไปจากไปจากการจัดตั้งสำนักงานผู้แทนสาขานาการพาณิชย์ และสาขาวิเทศธุรกิจ

สำหรับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้เข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทยมาตั้งแต่ก่อนเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2538 สามารถที่จะเปิดสาขาเพิ่มได้อีกไม่เกิน 2 สาขาและเข้าร่วมในระบบหักบัญชีเช็ค และการชำระดุล (Cheque Clearing and Settlement System) อย่างไรก็ตามการที่ยังไม่มีการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาจัดตั้งสาขานาการพาณิชย์เพิ่มเติม แต่ด้วยการผ่อนคลายการถือหุ้นของชาวต่างประเทศในธนาคารพาณิชย์ไทยของธนาคารพาณิชย์นั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งที่มองข้ามไปไม่ได้ เพราะในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยหลายแห่งมีสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวต่างประเทศสูงขึ้น และส่งผลให้เกิดการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากเดิมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยด้วยกันเองที่รุนแรงกว่าแต่ก่อน

การเปิดเสรีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ต่างประเทศเข้ามาดำเนินการในภาคธนาคารพาณิชย์ไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศทั้งหมด 18 แห่ง เปิดดำเนินการในประเทศไทย รวมถึงการเข้ามาเพิ่มสัดส่วนการถือครองหุ้นสำหรับนักลงทุนต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์ (ภาพที่ 5.2)

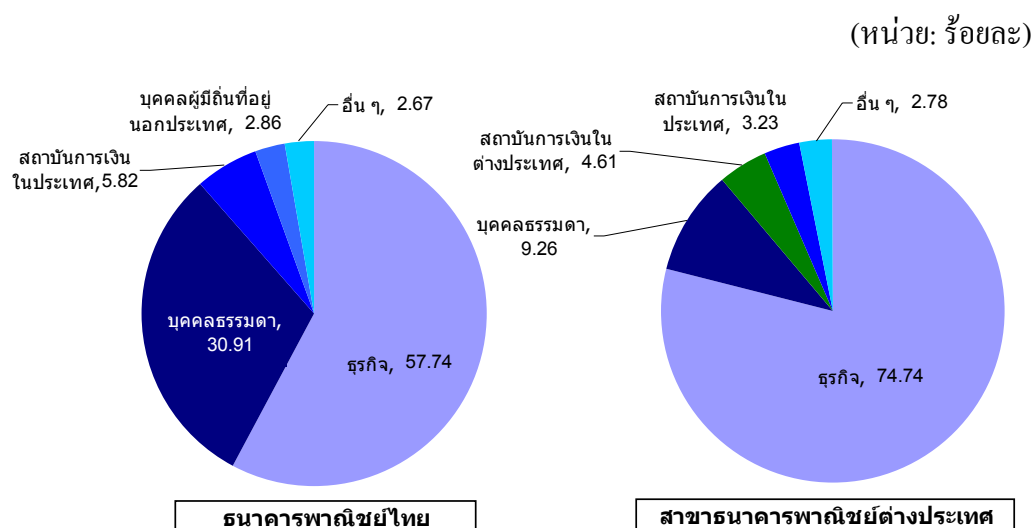
ภาพที่ 5.2 จำนวนการถือครองหุ้นของนักลงทุนต่างประเทศสูงสุดที่ได้รับอนุญาต
ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์ 2551

หากพิจารณาในเรื่องของการผ่อนคลายให้ต่างชาติเข้ามาถือครองหุ้นได้มากขึ้นนั้น บางทีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศไม่จำเป็นต้องเข้ามาเปิดสาขา หรือบริษัทลูกก็สามารถดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้ โดยการเข้าซื้อหลักทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย และสามารถทำการบริหารได้ตามสัดส่วนการถือหุ้น โดยการเข้ามาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศถือเป็นการลงทุนระหว่างประเทศที่มี 2 ลักษณะด้วยกันคือ การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) และการลงทุนในหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ (Foreign Portfolio Investment: FPI) ซึ่งถ้าหากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่างประเทศเข้ามาถือหุ้นของธนาคารพาณิชย์ไทยในสัดส่วนที่มากกว่าร้อยละ 10 ของหุ้นสามัญของธนาคารพาณิชย์ไทย จะจัดได้ว่าเป็นการลงทุนโดยตรงและมีอำนาจในการบริหาร โดยเข้ามาในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ลักษณะนี้มีต้นทุนที่ถูกกว่า และมีขั้นตอนที่น้อยกว่าการเข้ามาเปิดสาขาหรือเปิดบริษัทลูก

4. สภาพตลาดสินเชื่อและกลุ่มเป้าหมาย

โดยพื้นฐานแล้วธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดสาขาในประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเน้นกลุ่มลูกค้ารายใหญ่ หรือเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีผลกำไรสูง เพราะว่าการทำธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในกลุ่มลูกค้ารายย่อยนั้นจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลในเชิงลึกที่เกี่ยวกับสภาพตลาดและลักษณะของกลุ่มลูกค้าที่ต้องอาศัยความคุ้นเคยเป็นอย่างดีตามภาพที่ 5.3 ที่เป็นโครงสร้างของเงินให้สินเชื่อแยกตามกลุ่มลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ ภายหลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

กลุ่มลูกค้าหลักที่เหมือนกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ไทยกับสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ คือ กลุ่มลูกค้าธุรกิจ ที่มีสัดส่วนมากกว่าครึ่งของลูกค้าทั้งหมด ในด้านของกลุ่มลูกค้าบุคคลนั้น ธนาคารพาณิชย์ไทยมีสัดส่วนที่มากกว่าสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศ และสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศมีกลุ่มลูกค้าที่เป็นสถาบันการเงินที่มีสัดส่วนโดยรวมมากกว่าธนาคารพาณิชย์ไทย โดยที่ธนาคารพาณิชย์ไทยมีลูกค้าที่เป็นสถาบันการเงินร้อยละ 5.82 ส่วนสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศร้อยละ 7.84 โดยแบ่งเป็นสถาบันการเงินในต่างประเทศร้อยละ 4.61 และสถาบันการเงินในประเทศไทยร้อยละ 3.23

ภาพที่ 5.3 โครงสร้างของเงินให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ประเทศไทย

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2550

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ณ สิ้นปี พ.ศ.2550 พบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมียอดคงค้างเงินให้สินเชื่ออยู่ที่ 5,651,284 ล้านบาท และสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมียอดคงค้างเงินให้สินเชื่อที่ 577,697 ล้านบาท ตามลำดับ เมื่อคิดเป็นสัดส่วนแล้วส่วนแบ่งของตลาดสินเชื่อสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอยู่ที่ร้อยละ 9 ของยอดคงค้างเงินให้สินเชื่อในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

เมื่อทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเภทธุรกิจที่เป็นลูกค้าของธนาคารพาณิชย์ทั้งสองประเภท พบว่า สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีส่วนแบ่งในตลาดสินเชื่อกับลูกค้าที่เป็นองค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรต่างประเทศ สูงที่สุดคือ ร้อยละ 75 จากยอดคงค้างทั้งหมด 79 ล้านบาท รองลงมาคือ การให้สินเชื่อกับลูกค้าที่ทำธุรกิจเป็นตัวแทนกลางทางการเงิน โดยมีส่วนแบ่งอยู่ที่ร้อยละ 22 จากยอดคงค้างทั้งหมด 677,646 ล้านบาท นอกจากนั้นเป็นสินเชื่อเพื่อการบริโภคส่วนบุคคลร้อยละ 19 สินเชื่อธุรกิจการทำเหมืองแร่และถ่านหิน และสินเชื่อเพื่อการผลิตที่ร้อยละ 14 ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ส่วนแบ่งในตลาดสินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศปี พ.ศ.2550

(หน่วย: ล้านบาท)

สินเชื่อแยกตามประเภทธุรกิจ	สาขาธนาคาร พาณิชย์ ต่างประเทศ	ธนาคารพาณิชย์ ไทย	รวม	ส่วนแบ่ง การตลาด (ร้อยละ)
การทำเหมืองแร่และถ่านหิน	2,576	16,210	18,786	13.71
การผลิต	217,600	1,385,708	1,603,308	13.57
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	17,035	119,047	136,082	12.52
ตัวแทนกลางทางการเงิน	149,016	528,630	677,646	21.99
องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กร ต่างประเทศอื่น ๆ และสมาชิก	59	20	79	74.68
การบริโภคส่วนบุคคล	64,643	275,832	340,475	18.99

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

สำหรับสินเชื่อบุคคล และบัตรเครดิตนั้น ซึ่งเป็นสินเชื่อรายย่อยที่มีฐานลูกค้าขนาดใหญ่ มีผู้ให้บริการหลัก ๆ 3 ประเภทด้วยกัน คือ ธนาคารพาณิชย์ไทย สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และบริษัทประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน โดยมีลักษณะส่วนแบ่งตลาดสินเชื่อดังตารางที่ 5.2 และตาราง 5.3

ตารางที่ 5.2 จำนวนบัญชี ส่วนแบ่งตลาด และยอดคงค้างบัตรเครดิต ณ สิ้นปี พ.ศ.2550

บัตรเครดิต	จำนวนบัญชี	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	ยอดคงค้าง (ล้านบาท)
ธนาคารพาณิชย์ไทย	4,735,984	39	59,805.90
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	1,300,923	11	36,378.02
ผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงิน	5,966,462	50	83,091.64
รวม	12,003,369	100	179,275.56

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ตารางที่ 5.3 จำนวนบัญชี ส่วนแบ่งตลาด และยอดคงค้างสินเชื่อบุคคล ณ สิ้นปี พ.ศ.2550

สินเชื่อบุคคลภายใต้กำกับ	จำนวนบัญชี	ส่วนแบ่งตลาด (ร้อยละ)	ยอดคงค้าง (ล้านบาท)
ธนาคารพาณิชย์ไทย	1,834,168	17	87,879
สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ	772,583	7	23,023
ผู้ประกอบการที่มีใช้สถาบันการเงิน	8,238,552	76	100,903
รวม	10,845,303	100	211,805

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

ประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทยกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพการผลิตด้านการใช้ปัจจัยการผลิตของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 10 ธนาคาร โดยแบ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทย 5 ธนาคาร และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยอีก 5 ธนาคาร ภายใต้ข้อสมมติว่าธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ จึงทำให้ได้ผลตอบแทนไม่คงที่ (Variable Returns to Scales) สามารถแยกอธิบายเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์จากการประมวลผลด้วยวิธี Multi-Stage

Multi-Stage Method เป็นวิธีคำนวณหาประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับข้อสมมติที่ตั้งไว้ คือ การผลิตในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ทำให้ได้ผลตอบแทนไม่คงที่ (Variable Returns to Scale) โดย

เป็นผลการดำเนินงานของธนาคาร 10 ธนาคารตั้งแต่ปี พ.ศ.2546-2550 และผลที่ได้สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.4 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ DEA ด้วยวิธี Multi-Stage

ธนาคาร	TE(CRS) ¹	TE(VRS) ²	Scale Efficiency ³	ลักษณะผลตอบแทน ⁴
กรุงเทพ	1.000	1.000	1.000	-
กรุงไทย	1.000	1.000	1.000	-
กสิกรไทย	0.956	0.965	0.991	IRS
ไทยพาณิชย์	1.000	1.000	1.000	-
กรุงศรีอยุธยา	1.000	1.000	1.000	-
เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.*	1.000	1.000	1.000	-
ซีที แบงก์ เอ็น เอ*	0.474	0.475	0.997	IRS
เจพีมอร์แกน เชส*	0.895	0.925	0.967	DRS
คอยซ์ แบงก์*	0.159	0.217	0.730	IRS
โอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น*	0.777	1.000	0.777	IRS

หมายเหตุ: ¹ TE(CRS) = ค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคภายใต้ข้อสมมติ Constant Return to Scale, ²

TE(VRS) = ค่าประสิทธิภาพทางเทคนิคภายใต้ข้อสมมติ Variable Return to Scale, ³

Scale Efficiency = TE(CRS)/TE(VRS), ⁴ IRS = Increasing Return to Scale, DRS =

Decreasing Return to Scale, * ข้อมูลที่ใช้เป็นงบการเงินรวมทุกสาขาทั่วโลก

ที่มา: จากการประมวลผลด้วยโปรแกรม WIN4DEAP

จากผลที่ได้พบว่าภายใต้ข้อสมมติธนาคารอยู่ในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์มี 6 ธนาคารที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานโดยผลผลิตที่ได้ คือ ปริมาณการออกสินเชื่อ และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งมีธนาคารพาณิชย์ไทย 4 ธนาคารที่มีประสิทธิภาพ คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ส่วนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ ธนาคารเอบีเอ็น แอมโร เอ็น วี และธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น และมีธนาคารพาณิชย์อีก 4 ธนาคารที่ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแบ่งเป็น ธนาคารพาณิชย์ไทยหนึ่งแห่ง คือ ธนาคารกสิกรไทย และธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศอีก 3 แห่ง คือ ธนาคารซีที แบงก์ เอ็น เอ ธนาคารเจพีมอร์แกน เชส และธนาคารคอยซ์ แบงก์

เมื่อพิจารณาเพิ่มเติมในการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคภายใต้ข้อสมมติแบบตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (CRS) นั้นจะต้องมีข้อจำกัดที่ว่าทุกธนาคารที่ศึกษาจะต้องมีการดำเนินการผลิต ณ ระดับที่เหมาะสม (Optimal Scale) ดังนั้นประสิทธิภาพทางเทคนิคภายใต้ข้อสมมตินี้จะประกอบไปด้วย Scale Efficiency (SE) และ Pure Technical Efficiency (TE_{VRS}) ซึ่งถ้าหากมีธนาคารที่ไม่ได้ดำเนินการผลิต ณ ระดับที่เหมาะสม ค่า TE_{CRS} กับ TE_{VRS} จะมีค่าไม่เท่ากัน จากตารางแสดงค่าประสิทธิภาพจะเห็นว่ามี 5 ธนาคารที่มีค่าประสิทธิภาพภายใต้ข้อสมมติทั้งสองไม่เท่ากัน คือ ธนาคารกสิกรไทย, ธนาคารซีที แบงก์ เอ็นเอ, ธนาคารเจพี มอร์แกน, ธนาคารคอยซ์ แบงก์ และธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอปอเรชั่น และจะได้ค่า Scale Efficiency ตามลำดับ คือ 0.991, 0.997, 0.967, 0.730 และ 0.777 เมื่อพิจารณาลักษณะของผลตอบแทนของธนาคารเหล่านี้พบว่าธนาคารที่มีผลตอบแทนในช่วงผลตอบแทนที่ได้รับต่อขนาดเพิ่มขึ้น (Increasing Return to Scale) คือ ธนาคารซีที แบงก์ เอ็น เอ ธนาคารคอยซ์ แบงก์ และธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอปอเรชั่น ส่วนธนาคารที่กำลังอยู่ในช่วงผลตอบแทนที่ได้รับต่อขนาดลดลง (Decreasing Return to Scale) คือ ธนาคารเจพีมอร์แกน เชส

2. ผลการวิเคราะห์จากการประมวลผลด้วยวิธี Malmquist-DEA

เมื่อทำการแบ่งข้อมูลผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 10 ธนาคาร ออกเป็นรายปี ทำให้ได้ข้อมูลแบบ Panel data แล้วจึงใช้วิธีการประมวลผลแบบ Malmquist-DEA เป็นการวัดการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการจัดการของธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษา เพื่อดูว่าในแต่ละปีธนาคารแต่ละธนาคารจะมีค่าประสิทธิภาพในเชิงเทคนิค (Technical Efficiency) ซึ่งหมายถึงธนาคารได้ระดับการให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์สูงที่สุดภายใต้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 5.5 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ DEA ด้วยวิธี Malmquist-DEA

ธนาคาร	ค่าประสิทธิภาพทางเทคนิค				
	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549	พ.ศ. 2550
กรุงเทพ	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
กรุงไทย	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
กสิกรไทย	0.965	1.000	1.000	0.997	1.000
ไทยพาณิชย์	1.000	1.000	1.000	0.929	1.000
กรุงศรีอยุธยา	1.000	1.000	1.000	1.000	0.798
เอบีเอ็น แอมโร เอ็น.วี.*	1.000	0.518	0.690	1.000	0.847
ซีที แบงก์ เอ็น เอ*	0.475	0.494	0.399	0.544	0.422
เจพีมอร์แกน เชส*	0.925	1.000	0.921	1.000	1.000
คอยซ์ แบงก์*	0.217	0.348	0.315	0.354	0.778
โอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้ง	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
คอร์ปอเรชั่น*					

หมายเหตุ: * ข้อมูลที่ใช้เป็นงบการเงินรวมทุกสาขาทั่วโลก

ที่มา: จากการประมวลผลด้วยโปรแกรม WIN4DEAP

จากตารางภายใต้เงื่อนไขตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ ในแต่ละปีที่ทำการหาค่าประสิทธิภาพทางเทคนิค จะพบว่ามียู่ 3 ธนาคารที่มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 1 คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย และธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น จัดได้ว่าทั้งสามธนาคารนี้ได้ใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 10 ธนาคารในรอบการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 – 2550

ตารางที่ 5.6 ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพ

ธนาคาร	การเปลี่ยนแปลง		
	Technical Efficiency (VRS)	Scale Efficiency	Total Factor Productivity
กรุงเทพ	1.000	1.000	0.903
กรุงไทย	1.000	1.000	0.873
กสิกรไทย	1.009	1.002	0.922
ไทยพาณิชย์	1.000	1.000	0.852
กรุงศรีอยุธยา	0.945	0.998	0.858
ABN Amro*	0.959	0.985	-
Citi Bank*	0.971	0.997	0.946
JP Morgan*	1.020	1.008	1.019
Deutsche Bank*	1.375	0.993	1.209
OCBC*	1.000	1.065	1.052

หมายเหตุ: * ข้อมูลที่ใช้เป็นงบการเงินรวมทุกสาขาทั่วโลก

ที่มา: จากการประมวลผลด้วยโปรแกรม WIN4DEAP

ผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการดำเนินงานของแต่ละธนาคารด้วยวิธีการ Malmquist DEA พบว่า ธนาคารที่มีดัชนีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคมากกว่า 1 มีจำนวน 3 ธนาคาร คือ ธนาคารกสิกรไทย, ธนาคารเจที มอร์แกน และธนาคารคอยซ์ แบงก์ ซึ่งแสดงว่าทั้ง 3 ธนาคารนี้มีประสิทธิภาพทางเทคนิคเพิ่มขึ้น ในขณะที่ธนาคารที่มีดัชนีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคที่น้อยกว่า 1 มีจำนวน 3 ธนาคารด้วยกัน คือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, ธนาคารเอบีเอ็น แอมโร และธนาคารซีดี แบงก์ เป็นการแสดงว่าธนาคาร 3 ธนาคารนี้มีประสิทธิภาพทางเทคนิคลดลง ส่วนอีก 4 ธนาคารที่เหลือ คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารโอเวอร์ซี-ไชนีสแบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น มีดัชนีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคเท่ากับ 1 ซึ่งหมายความว่าธนาคารพาณิชย์ทั้ง 4 ธนาคาร ไม่มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิค

การเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพโดยรวม (Total Factor Productivity Change) มี 3 ภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพโดยรวมเพิ่มขึ้น คือ ภูมิภาคเอเชีย มอริแกน, ภูมิภาคดอยซ์ เบงก์ และภูมิภาคโอเวอร์ซี-ไชนีสเบงกิงคอร์ปอเรชัน และมี 6 ภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพโดยรวมลดลง คือ ภูมิภาคกรุงเทพ, ภูมิภาคกรุงเทพ, ภูมิภาคกลีกรไทย, ภูมิภาคไทยพาณิชย์, ภูมิภาคกรุงศรีอยุธยา และภูมิภาคซีดี เบงก์ ส่วนภูมิภาคเอบีเอ็น แอมโร นั้นไม่สามารถคำนวณได้

3. สรุปผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย

การวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพด้านการใช้ปัจจัยการผลิตของธนาคารพาณิชย์ 10 ธนาคารทั้ง 2 วิธี คือ Multi-Stage และ Malmquist-DEA ภายใต้เงื่อนไข Variable Return to Scale หรือ ธนาคารอยู่ภายใต้ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมของแต่ละธนาคารแล้วนั้น มีธนาคารพาณิชย์ไทยอยู่ 4 ธนาคารด้วยกันที่มีประสิทธิภาพในการใช้ต้นทุนที่ต่ำสุดโดยเปรียบเทียบ เพื่อให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค และการลงทุนในหลักทรัพย์ คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา นอกจากนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพรายปีแล้วจะพบว่ามี 2 ธนาคารที่มีประสิทธิภาพทางเทคนิคตลอด 5 ปี คือ ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงเทพ โดยธนาคารทั้ง 2 นี้สามารถให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์ในปริมาณที่เท่า ๆ กันกับธนาคารอื่นอีก 8 ธนาคารโดยเปรียบเทียบ โดยใช้ต้นทุนในการดำเนินการต่ำทั้ง 5 ปี

เมื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิค พบว่าธนาคารกลีกรไทยมีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคเพิ่มขึ้น ในขณะที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยามีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคที่ลดลง ส่วนธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารไทยพาณิชย์ไม่มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิค

ทั้งนี้ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีที่ธนาคารกลีกรไทยมีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นนั้น อาจจะเนื่องมาจากการที่ธนาคารกลีกรไทยมีการทำโครงการ “K NOW” ซึ่งเป็นโครงการใหญ่ที่ธนาคารกลีกรนำมาปฏิรูปองค์กรให้เข้าถึงลูกค้าได้ง่ายและรวดเร็ว พร้อมทั้งยังมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วย ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยาที่แม้ว่าจะมีประสิทธิภาพทางเทคนิค แต่เมื่อมาดูประสิทธิภาพรายปีแล้วจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2550 นั้นธนาคารไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิค ซึ่งก็คือธนาคารมีต้นทุนในการดำเนินการในการให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์ที่เริ่มสูงขึ้น ซึ่ง

ทำให้ธนาคารมีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคที่ลดลง อาจเนื่องมาจากธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีการร่วมทุนกับบริษัท จีอี จึงทำให้ธนาคารในช่วงปี พ.ศ.2550 เริ่มมีต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงขึ้นกว่าช่วงก่อนหน้านี้

ธนาคารพาณิชย์ไทยกับความได้เปรียบเชิงแข่งขัน

ปัจจัยที่จะนำมาซึ่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์จะนำเสนอรายละเอียดถึงผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้โดยแยกออกในแต่ละปัจจัยในระบบเพชรสมบูรณ์ และเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้แบ่งช่วงเวลาออกเป็น 2 ช่วงในการเปรียบเทียบกัน คือ ช่วงก่อนและหลังการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ทั้งนี้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเป็นมาตรการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เตรียมขึ้นเพื่อให้ระบบสถาบันการเงินในประเทศ มีความพร้อมต่อการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ

1. ผลการวิเคราะห์ถึงปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

ผลการวิเคราะห์จากการใช้โปรแกรมหาค่าประสิทธิภาพ (DEAP) ซึ่งอยู่ภายใต้ข้อสมมติที่ว่าธนาคารพาณิชย์อยู่ในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ ด้วยการวัดประสิทธิภาพการผลิตด้านปัจจัยการผลิต (Input-Oriented Measure) เพื่อวัดประสิทธิภาพของการใช้สัดส่วนของการใช้ปัจจัยการผลิตที่ต้นทุนต่ำที่สุด ณ ปริมาณการผลิตหนึ่ง ๆ เห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยโดยเปรียบเทียบแล้วมีความสามารถที่จะจัดการด้านต้นทุนได้ดี เห็นได้จากธนาคารพาณิชย์ไทย คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารไทยพาณิชย์, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ที่สามารถให้บริการสินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์ โดยที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์รายอื่น ถึงแม้ว่าธนาคารกสิกรไทยจะไม่มีประสิทธิภาพเมื่อพิจารณาโดยรวมระยะเวลา 5 ปี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายปีจะเห็นได้ว่าธนาคารกสิกรไทยมีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และในปี พ.ศ. 2550 ธนาคารกสิกรไทยนั้นมีประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุน ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยานั้น ได้มีการร่วมทุนกับบริษัทจีอี จึงอาจทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนลดน้อยลงไปบ้าง แต่คาดว่าเมื่อทุกอย่างลงตัวแล้วธนาคารกรุงศรีอยุธยาจะมีประสิทธิภาพในด้านบริหารต้นทุนได้อีก

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าวพอที่จะสะท้อนให้เห็นว่า ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวัดได้เป็นค่าประสิทธิภาพทั้งโดยรวม 5 ปี และราย

ปี ทั้งนี้ปัจจัยการผลิตที่กล่าวคือ ต้นทุนดอกเบี้ย ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายที่มีใช้ดอกเบี้ยต่าง ๆ ที่ธนาคารใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์อีกทอดหนึ่ง ซึ่งธนาคารทั้ง 5 แห่งเป็นธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ที่มีความมั่นคง และสามารถที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จะมาเปิดสาขาในประเทศไทยหากประเทศไทยเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ

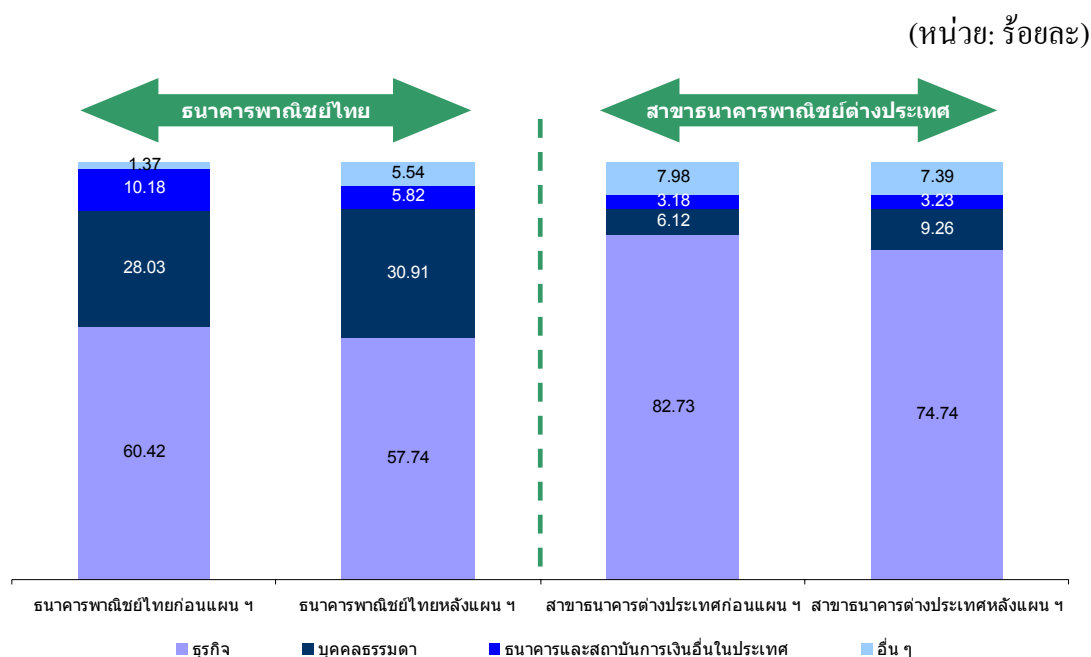
ในขณะเดียวกันเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ พบว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ทำการวิเคราะห์นั้นยังไม่มีประสิทธิภาพในเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิต อาทิเช่น ธนาคารซีทีแบงก์ เอ็นเอ, ธนาคารเจพี มอร์แกน และธนาคารคอยซ์แบงก์ โดยสาเหตุของความไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากการที่ใช้ ต้นทุนมากเกินไป รวมไปถึงดำเนินการผลิต ณ จุดที่ไม่เหมาะสม เห็นได้จากผลการวิเคราะห์ว่า บางธนาคารกำลังอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดที่เพิ่มขึ้น (Increasing Returns to Scale) และบางธนาคารกำลังอยู่ในช่วงผลตอบแทนต่อขนาดลดลง (Decreasing Returns to Scale) อย่างธนาคารเจพี มอร์แกน เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ภายในประเทศ

ในระบบอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์นั้นจากที่กล่าวมาตั้งแต่ต้น ได้กำหนดให้อุปสงค์ คือ ปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยมีผู้บริโภคซึ่งก็คือผู้ขอสินเชื่อ และทางด้านอุปทานจะเป็นธนาคารพาณิชย์ที่จะนำเสนอสินค้าของธนาคาร โดยผ่านผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ที่ธนาคารเป็นผู้คิดค้น ซึ่งโครงสร้างของแหล่งที่มาของอุปสงค์ในระบบธนาคารพาณิชย์หลัก ๆ คือ กลุ่มลูกค้าธุรกิจ กลุ่มลูกค้าบุคคลธรรมดา ธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ ในประเทศ รวมไปถึงหน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ สถาบันการเงินและบุคคลจากต่างประเทศ

ปริมาณอุปสงค์เงินกู้ในประเทศไทยส่วนใหญ่ คือ ลูกค้าธุรกิจรองลงมา คือ ลูกค้าบุคคลธรรมดา โดยที่ทั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีโครงสร้างอุปสงค์ที่คล้ายกัน ตามภาพที่ 5.4 เมื่อผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งช่วงเวลาเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และหลังการใช้แผน ฯ พบว่า ในภาพรวมทั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ มีปริมาณอุปสงค์ในสินเชื่อจากกลุ่มลูกค้าบุคคลมากขึ้น คือ ธนาคารพาณิชย์ไทยมีสัดส่วนปริมาณการให้สินเชื่อในกลุ่มลูกค้าบุคคลก่อนการใช้แผน ฯ จากร้อยละ 28.03 เป็นร้อยละ 30.91 และสาขาธนาคารต่างประเทศจากร้อยละ 6.12 เป็นร้อยละ 9.26 แต่อย่างไรก็ตามสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่มีกลุ่มลูกค้าธุรกิจเป็นหลัก และมี

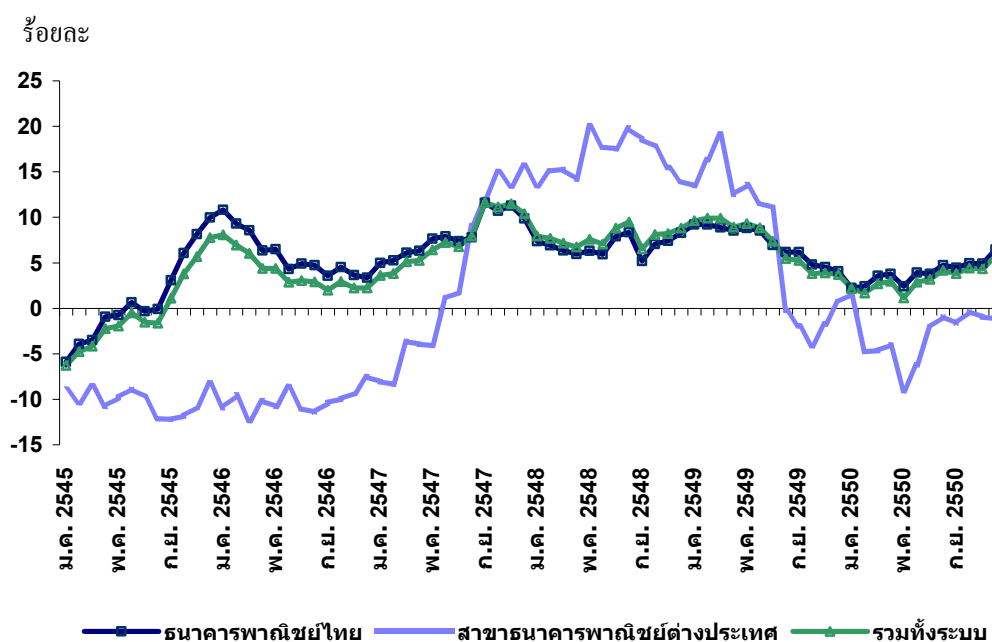
สัดส่วนที่มากกว่าธนาคารพาณิชย์ไทย แต่ภายหลังแผน ฯ สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ เริ่มมีการลดสัดส่วนสินเชื่อบริการลง และหันมาเพิ่มกลุ่มลูกค้าบุคคลมากขึ้น

ภาพที่ 5.4 สัดส่วนการให้สินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ก่อนและหลังการใช้แผน ฯ

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากสัดส่วนการออกสินเชื่อให้แก่ลูกค้าบุคคลที่มากขึ้นทั้งธนาคารพาณิชย์ไทยและสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้มีการขยายตลาดสู่กลุ่มลูกค้ารายย่อยมากขึ้น และเริ่มทำให้การแข่งขันมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยยังไม่นำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินมาใช้ ซึ่งคาดว่าจะแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไปเมื่อประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ

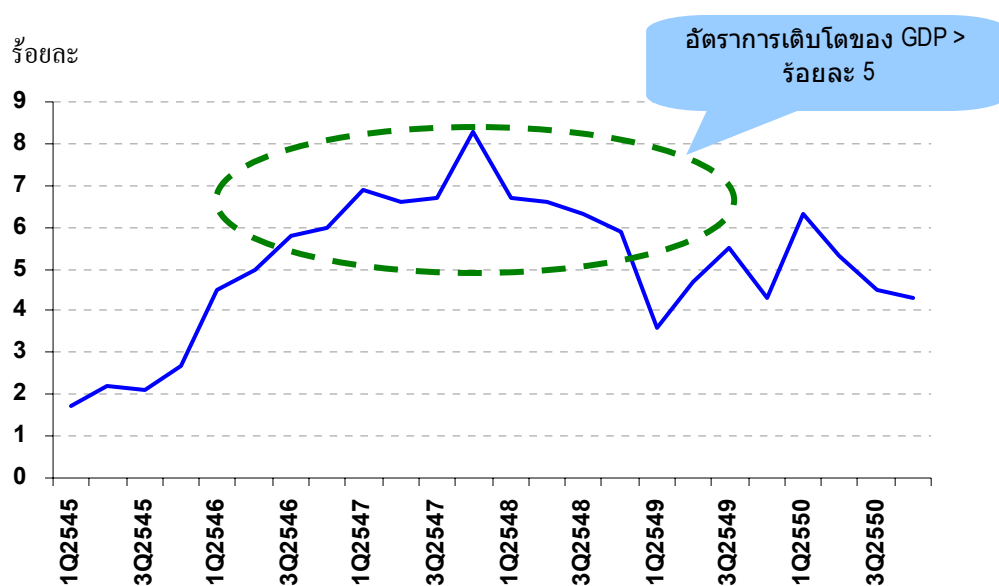

ภาพที่ 5.5 อัตราการเติบโตของสินเชื่อเมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปีก่อนหน้า
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

อัตราการเติบโตของปริมาณสินเชื่อที่เห็นถึง สภาพเศรษฐกิจภายในประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ภายในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นตามภาพที่ 5.5 จะเห็นว่าอัตราการเติบโตของสินเชื่อเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยเมื่อเทียบกับระหว่างเดือนเดียวกันในปีก่อนหน้า ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการขยายสินเชื่อมากขึ้นมาโดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ในขณะที่แนวโน้มการขยายสินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นม้ออัตราการเติบโตที่สูงมากนับตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2549 แต่ในช่วงก่อนหน้านี้และหลังจากนี้มีอัตราการเติบโตที่ติดลบ

อาจเป็นไปได้ว่าโอกาสที่จะเอื้ออำนวยต่อการขยายสินเชื่อของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้น ก่อนข้างมีน้อย เพราะจากการผลการวิเคราะห์ข้างต้นที่พบว่าฐานลูกค้าของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าธุรกิจถึงร้อยละ 74.74 ซึ่งในการขยายสินเชื่อให้กับกลุ่มลูกค้าธุรกิจนี้ยังต้องอาศัยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าหากเศรษฐกิจอยู่ในภาวะขยายตัวย่อมส่งผลต่อการขยายการลงทุนของภาคธุรกิจ และส่งผลให้มีการขยายสินเชื่อในลำดับถัดไป

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงภาวะเศรษฐกิจ เห็นได้จากภาพ 5.6 ตั้งแต่ไตรมาสที่ 4 ในปี พ.ศ. 2546 จนถึงสิ้นไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นช่วงที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเริ่มมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้นถึงระดับสูงสุดในรอบ 6 ปี ที่ระดับร้อยละ 8.3 และในช่วงเวลานี้เองที่อัตราการเติบโตของการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศได้ไต่ระดับเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันจนถึงระดับสูงสุดที่ร้อยละ 20.05 ในภาพที่ 5.5

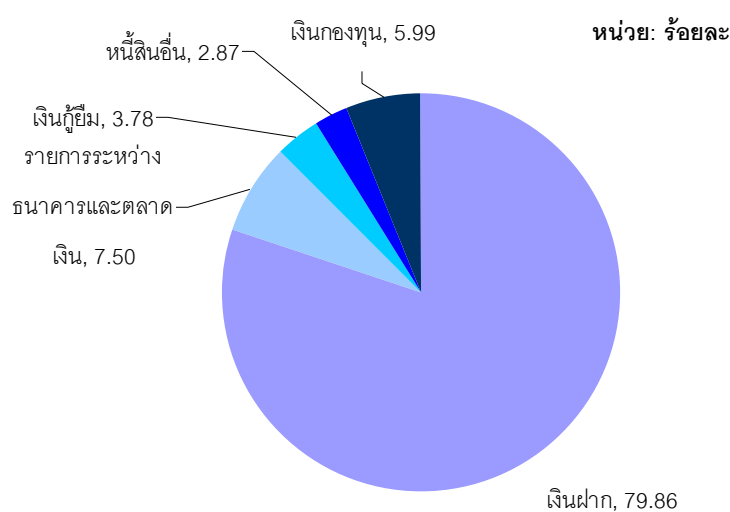
ภาพที่ 5.6 อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

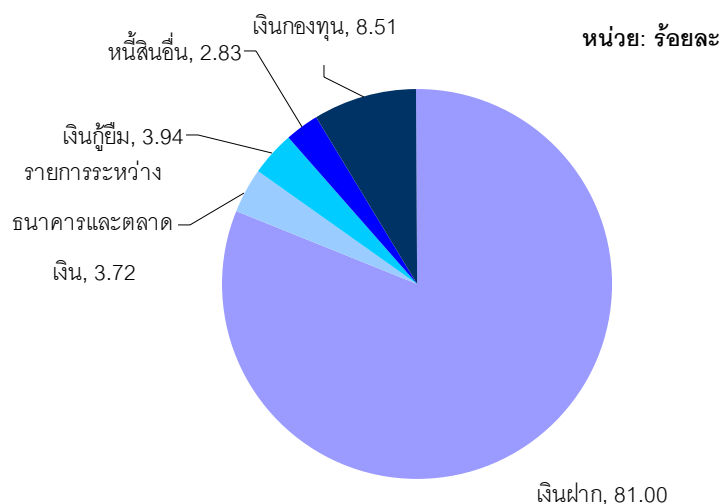
จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านอุปสงค์ภายในประเทศ สามารถสรุปได้ว่าปริมาณการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นตัวอธิบายถึงอุปสงค์ภายในประเทศ พบว่าการเติบโตเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2550 โดยรวมทั้งระบบ และเมื่อดูเฉพาะระบบธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่วนในระบบสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศจะมีอัตราการเติบโตของอุปสงค์หรือการให้สินเชื่อเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย

3. ผลการวิเคราะห์ด้านอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ

ธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจในการการเงิน โดยระดมเงินฝากจากประชาชนเพื่อให้กู้ยืมสร้างรายได้โดยมีเป้าหมายกำไรสูงสุด และมีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด การที่ธนาคารพาณิชย์จะดำเนินธุรกิจได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนแหล่งเงินทุนจากหน่วยธุรกิจต่าง ๆ โดยจำแนกได้จากข้อมูลงบดุลของธนาคารพาณิชย์ สามารถอธิบายโครงสร้างที่มาของเงินทุนในรายการสำคัญได้ดังนี้

ภาพที่ 5.7 แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยก่อนใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
 หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2546
 ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

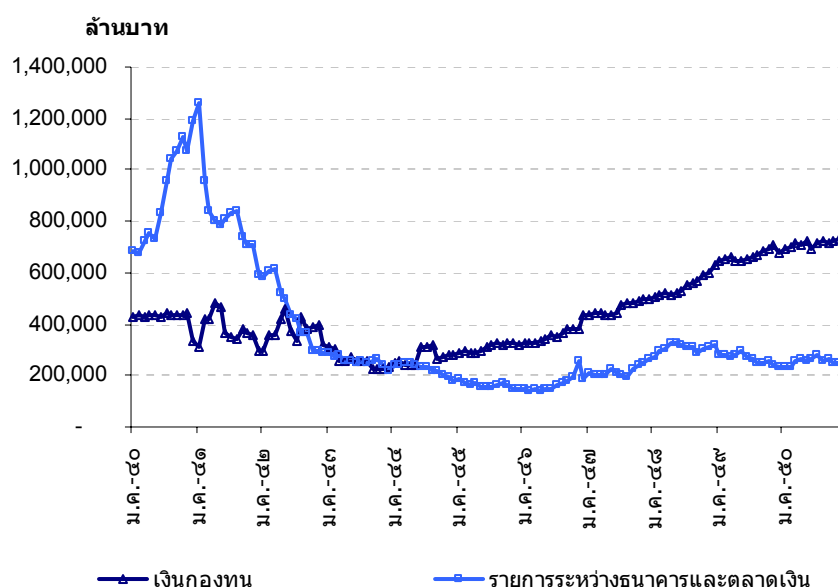

ภาพที่ 5.8 แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยหลังใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
 หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2550
 ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากภาพที่ 5.7 และภาพที่ 5.8 จะเห็นได้ว่าแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่มากที่สุด คือ ธุรกิจการรับฝากเงิน ผู้ศึกษาได้แบ่งช่วงเวลาออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนและหลังการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน เห็นได้ว่า ช่วงหลังการใช้แผนพัฒนาฯ สัดส่วนเงินทุนจากธุรกิจเงินฝากเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 79.86 เป็นร้อยละ 81.00 และสัดส่วนเงินทุนจากการระดมทุนผ่านการออกหลักทรัพย์ในตลาดทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.99 เป็นร้อยละ 8.51 แม้ว่าที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์ไทยจะมีกลยุทธ์ในการเพิ่มรายได้จากค่าธรรมเนียมให้มากขึ้น แต่สัดส่วนของเงินทุนในด้านของรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากค่าธรรมเนียมนั้น ได้ลดลงจากร้อยละ 7.5 เป็นร้อยละ 3.2

โครงสร้างแหล่งที่มาของเงินทุนในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยนั้น มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงก่อนการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน โดยที่มาหลัก ๆ ของเงินทุน คือ เงินฝาก เงินกองทุน และรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน จากภาพที่ 5.8 จะเห็นได้ว่าปริมาณเงินกองทุนซึ่งมาจากการออกหลักทรัพย์ผ่านตลาดทุนจากแต่เดิมที่น้อยกว่าปริมาณเงินทุนจากรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงินอย่างมาก แต่เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในปี พ.ศ. 2547 ทำให้ปริมาณเงินกองทุนเพิ่มมากขึ้น โดยอาจเป็น

ผลมาจากการผ่อนคลายในแผนพัฒนา ฯ ที่ให้สัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นได้เป็นร้อยละ 49

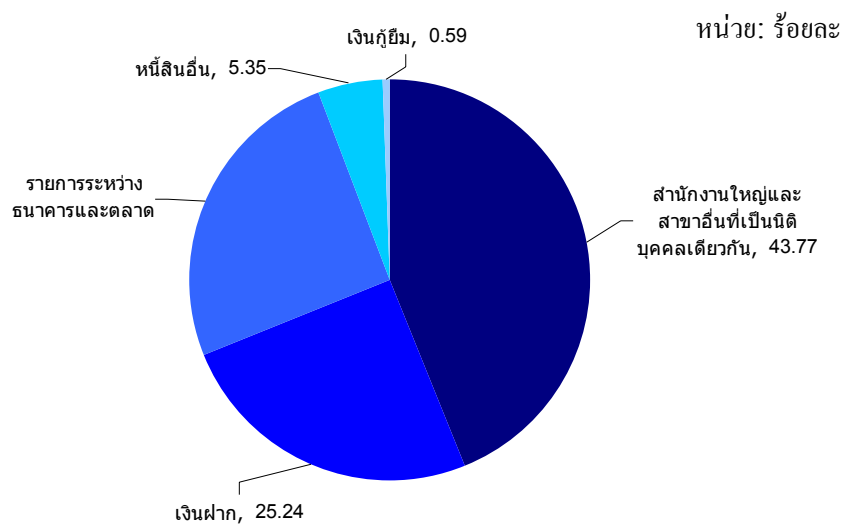

ภาพที่ 5.9 เงินทุนจากเงินกองทุนและรายการระหว่างธนาคารตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2550

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากการวิเคราะห์ภาพรวมของแหล่งที่มาของเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย อันเป็นแหล่งสนับสนุนการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์แล้วนั้น ผู้ศึกษาได้เปรียบเทียบกับแหล่งที่มาของเงินทุนของสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ว่ามีความแตกต่างอย่างไร โดยในภาพที่ 5.10 และ 5.11 เห็นได้ว่าสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศนั้นมีแหล่งที่มาของเงินทุนหลัก ๆ ก็คือ เงินฝาก สำนักงานใหญ่และสาขาอื่นที่เป็นนิติบุคคลเดียวกัน และรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน โดยในส่วนของกองทุนนั้นไม่มีซึ่งแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ไทย เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนและหลังใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พบว่าปริมาณเงินฝากเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 25.24 เป็นร้อยละ 46.42 และส่วนเงินทุนจากสำนักงานใหญ่และสาขาที่เป็นนิติบุคคลเดียวกันนั้นมีสัดส่วนที่ลดลงจากร้อยละ 43.77 เป็นร้อยละ 23.85

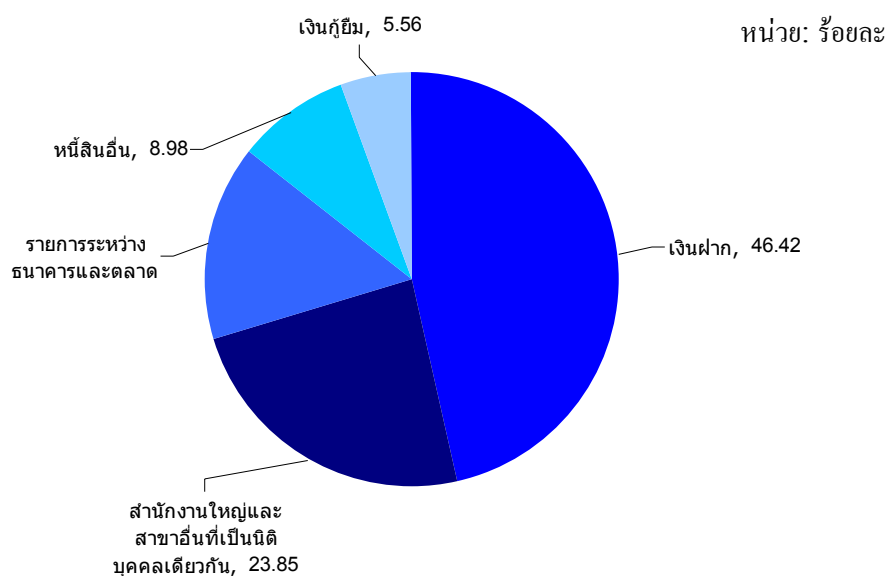
ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เปิดสาขาในประเทศไทยนั้น โดยรวมแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการหาเงินทุน ซึ่งจากแต่ก่อนที่ใช้เงินทุนจากสำนักงานใหญ่เป็นหลักมาเป็นการดำเนินธุรกิจเงินฝากในภายหลังการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ภาพที่ 5.10 แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศก่อนใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2546

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

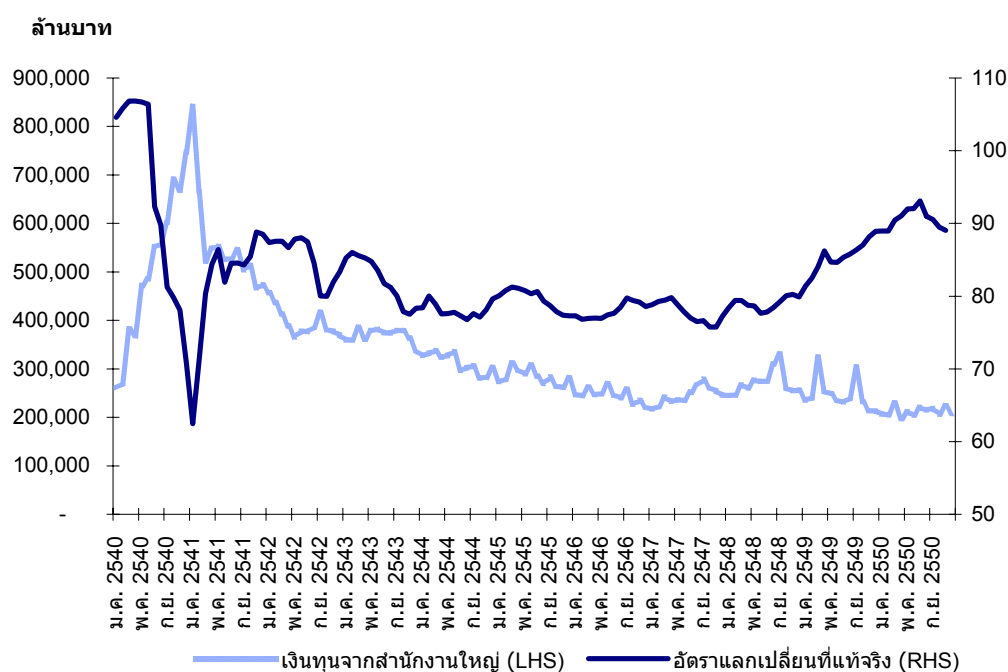

ภาพที่ 5.11 แหล่งเงินทุนของระบบธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศหลังใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2550

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2551)

จากการที่สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ลดสัดส่วนการใช้เงินทุนจากสำนักงานใหญ่ ธนาคารนั้นน่าจะเป็นเพราะต้องการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน โดยเมื่อดูจากอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงหรือ REER เทียบกับปริมาณเงินทุนจากสำนักงานใหญ่ พบว่าสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีแนวโน้มการใช้เงินทุนจากสำนักงานใหญ่น้อยลงเมื่อ ค่าเงินบาทที่แท้จริงแข็งค่าขึ้นตามภาพที่ 5.12 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเมื่อค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นจะส่งผลต่อต้นทุนในการดำเนินงานของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ จึงทำให้สาขาธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มหันมาระดมเงินทุนจากธุรกิจเงินฝากแทน

ภาพที่ 5.12 เงินทุนจากสำนักงานใหญ่ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศกับ REER
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ในด้านของอุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ ซึ่งในที่นี้ก็คือแหล่งที่มาของเงินทุนในการดำเนินธุรกิจในระบบธนาคารพาณิชย์ สามารถสรุปได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยมีแนวโน้มที่จะหาเงินทุนเพิ่มจากตลาดทุนซึ่งอุตสาหกรรมสนับสนุนในด้านนี้ก็คือตลาดหลักทรัพย์ แต่อย่างไรก็ตาม แหล่งเงินทุนหลักของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นก็ยังคงเป็นธุรกิจเงินฝากเช่นเดิม เพียงแต่ธนาคารพาณิชย์ไทยเมื่อเข้าสู่การใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

แล้ว ทำให้มีการออกหุ้นสามัญในการระดมทุนได้มากกว่าแต่ก่อน รวมถึงมีการผ่อนคลายปริมาณการถือหุ้นของชาวต่างประเทศลง ส่วนในระบบสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศก็มีแนวโน้มการหาเงินทุนที่เปลี่ยนไปเช่นกัน โดยมีการเพิ่มสัดส่วนเงินทุนจากธุรกิจเงินฝากมากขึ้น และลดสัดส่วนการใช้เงินทุนจากสำนักงานใหญ่ลงเมื่อค่าเงินบาทที่แท้จริงแข็งค่า ซึ่งการดำเนินธุรกิจลักษณะนี้จะเป็นการลดความเสี่ยงในเรื่องของอัตราแลกเปลี่ยนได้เป็นอย่างดี

4. ผลการวิเคราะห์ด้านกลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน

ส่วนของการวิเคราะห์ด้านนี้จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่ง อันได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารกสิกรไทย, ธนาคารทหารไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ โดยจะนำเสนอถึงลักษณะของธุรกิจ โครงสร้าง และกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อการดำเนินงานดังนี้

4.1 ธนาคารกรุงเทพ

4.1.1 โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ

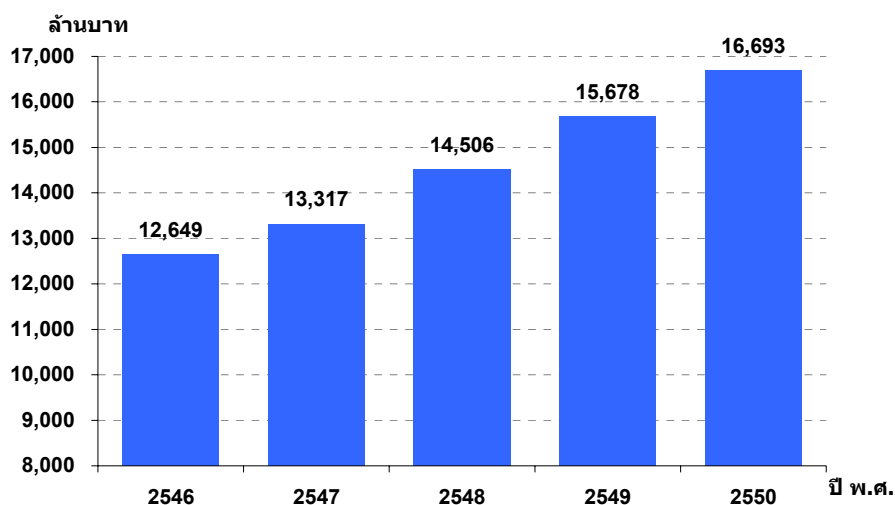
ธนาคารกรุงเทพเป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และใหญ่เป็นอันดับที่ 5 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (www.bangkokbank.com) โดยดำเนินธุรกิจมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 และในปี พ.ศ. 2550 ธนาคารมีขนาดสินทรัพย์กว่า 1,600,000 ล้านบาท เครือข่ายบริการของธนาคารประกอบด้วยสำนักธุรกิจและสำนักธุรกิจย่อยรวม 250 แห่ง และสาขามากกว่า 750 แห่งทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายบริการธนาคารอัตโนมัติ อันได้แก่ เครื่องเอทีเอ็มและเครื่องรับฝากเงินสดอัตโนมัติกว่า 3,600 เครื่อง บริการทางโทรศัพท์ และบริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ต ในการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าให้สามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้ทุกที่ทุกเวลา

ธนาคารกรุงเทพมีเครือข่ายสาขาค้างต่างประเทศอยู่ในเขตเศรษฐกิจสำคัญ 13 แห่งทั่วโลก ซึ่งได้แก่ จีน ฮองกง สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ไต้หวัน สิงคโปร์ มาเลเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ลาว และพม่า ประกอบด้วยสาขา 19 แห่ง สำนักงานตัวแทน 1 แห่ง และบริษัทที่ธนาคารถือหุ้นทั้งหมดอีก 1 แห่ง (www.bangkokbank.com)

4.1.2 กลยุทธ์ทางธุรกิจ

กลยุทธ์ที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ ผู้ศึกษาสามารถอธิบายได้ดังนี้ ธนาคารกรุงเทพได้มีการจัดโครงสร้างองค์กรตามกลุ่มตลาดลูกค้า ได้แก่ ลูกค้าธุรกิจ รายใหญ่ รายกลาง และรายย่อย โดยรวมไปถึงลูกค้ารายบุคคล ธนาคารฯ ได้ทำการจัดแบ่งกลุ่มลูกค้าภายในความรับผิดชอบออกเป็นกลุ่มตามลักษณะความต้องการของลูกค้า หรือเรียกว่า Segment Approach โดยธนาคาร ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเข้าใจในความต้องการเฉพาะของลูกค้า (Needs) ให้มากขึ้นเพื่อช่วยในการพัฒนาปรับปรุง และนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย และตรงใจกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งธนาคาร ฯ ได้มุ่งหวังในการดึงเอามูลค่า (Value) จากลูกค้าโดยการดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวจะเป็นการเอื้ออำนวยให้ธนาคาร ฯ สามารถที่จะเพิ่มแหล่งรายได้ค่าธรรมเนียมจากบริการที่หลากหลายที่มีการพัฒนาขึ้น และในขณะเดียวกัน ยังเป็นการช่วยให้ธนาคาร ฯ สามารถที่จะเห็นช่องทางและโอกาสในการขยายธุรกิจ พร้อมทั้งรักษฐานลูกค้าของธนาคารเองท่ามกลางการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น

ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมาธนาคารกรุงเทพได้ปรับปรุงระบบบริหารข้อมูลลูกค้าเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์การนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้องกันแก่ลูกค้า (Cross-Selling) ทำให้ธนาคาร ฯ ประสบความสำเร็จในการเสนอขายบริการรับจ่ายเงินเดือนพนักงาน บัตรเครดิต กองทุนรวมและบริการประกันชีวิตผ่านธนาคาร นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้จากค่าธรรมเนียมตามภาพที่ 5.13

ภาพที่ 5.13 รายได้จากค่าธรรมเนียมของธนาคารกรุงเทพ

ที่มา: รายงานประจำปี 2550 ธนาคารกรุงเทพ

นอกจากนี้แล้วธนาคารกรุงเทพได้มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานภายในธนาคารให้กระชับและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยวัตถุประสงค์หลักที่จะตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ให้พนักงานสามารถดูแลลูกค้าได้มากขึ้น และเสียเวลากับงานด้านเอกสารและธุรการน้อยลง

สรุปได้ว่ากลยุทธ์ที่สำคัญของธนาคารกรุงเทพ คือ การมุ่งเน้นทำความเข้าใจในลูกค้าแต่ละราย เพื่อให้สามารถส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการทางการเงินของลูกค้าได้อย่างดีที่สุด

4.1.3 ความสามารถในการแข่งขัน

จากสถานการณ์แข่งขันของภาคธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่ดำเนินไปด้วยความเข้มข้น ธนาคารกรุงเทพได้แนะนำผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ที่หลากหลายประเภทเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งจากข้อมูลการดำเนินงานของธนาคารในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2551 พบว่า ธนาคารกรุงเทพได้เตรียมความพร้อมในการแข่งขันโดยแบ่งตามกลุ่มลูกค้าได้ดังนี้ คือ

ก. กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่และการเงินธุรกิจ: จากสภาพเศรษฐกิจที่ซบเซาและความไม่แน่นอนทางการเมืองรวมทั้งความไม่ชัดเจนในเชิงนโยบายของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2550 ส่งผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของบริษัทขนาดใหญ่ แต่ธนาคารกรุงเทพยังสามารถขยายตลาดสินเชื่อสำหรับลูกค้ากลุ่มนี้ได้ถึงร้อยละ 5 จากปี พ.ศ. 2549 โดยธนาคาร ฯ ได้แสวงหาโอกาสในการขยายธุรกิจจากหลายสาขาธุรกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ธุรกิจส่งออก และนำเข้า เป็นต้น และด้วยความเชื่อมั่นว่ายังมีโอกาสสำหรับการขยายธุรกิจจากฐานลูกค้ากลุ่มนี้ได้อย่างต่อเนื่อง จากการที่ธนาคารมีฐานลูกค้าขนาดใหญ่ เครือข่ายสาขาที่กว้างขวาง และมีผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินที่สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีคุณลักษณะที่ตรงกับความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น ความเชี่ยวชาญในการออกแบบตราสารหนี้ที่ได้รับความนิยมไว้วางใจในการเป็นผู้จัดจำหน่ายตราสารหนี้ภาคเอกชนรายใหญ่ของประเทศไทย อย่างบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด

ข. กลุ่มลูกค้าธุรกิจรายกลางและรายปลีก: ธนาคารพาณิชย์ต่างมุ่งหวังที่จะขยายส่วนแบ่งทางการตลาดจากฐานลูกค้ากลุ่มนี้มากขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อย หรือเอสเอ็มอี แต่ธนาคารกรุงเทพก็สามารถที่จะขยายปริมาณการให้สินเชื่อในกลุ่มลูกค้าดังกล่าวได้ถึงร้อยละ 17 จากปี พ.ศ. 2549 ไม่เพียงแต่การให้สินเชื่อเท่านั้น ธนาคาร ฯ ยังได้มีโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้ลูกค้าเอสเอ็มอีสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น พร้อมกับบริการด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของลูกค้า เพื่อส่งผลให้กิจการของลูกค้ามีความสามารถในการแข่งขัน และเมื่อลูกค้าสามารถแข่งขันกับธุรกิจรายอื่น ๆ ได้แล้วย่อมส่งผลดีต่อธนาคาร ฯ ให้ได้รับความไว้วางใจในการใช้บริการ ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับธนาคารได้

ค. กลุ่มลูกค้าบุคคลทั่วไป: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาการใช้จ่ายของภาคครัวเรือนชะลอตัวลงอย่างมาก แต่ธนาคารกรุงเทพก็สามารถขยายธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ ที่นำเสนอต่อผู้บริโภค อย่างในการมีบทบาทที่เพิ่มขึ้นของตลาดทุน ธนาคาร ฯ ก็ได้นำเสนอบริการด้านกองทุนรวมชนิดต่าง ๆ เป็นการนำเงินออมของลูกค้าไปทำการลงทุนในตลาดทุน อาทิเช่น กองทุนรวมตราสารหนี้ กองทุนรวมต่างประเทศ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมตราสารทุนระยะยาว และกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น นอกจากนี้ธนาคาร ฯ ได้มีการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำรายแรกในการใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศที่ทันสมัยกว่าเดิมมานำเสนอต่อลูกค้า คือ บัตรเดบิตที่ใช้เทคโนโลยีระบบการไร้สัมผัสที่มีกลุ่มเป้าหมายคือลูกค้าที่เดินทางด้วยรถไฟฟ้าในกรุงเทพมหานคร (บัตรบีทีเอส บีทีเอส) และบัตร

เครดิตที่ใช้เทคโนโลยีไร้การสัมผัสบัตรแรกของประเทศไทย (บัตรวีซ่า บูลเวฟ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในธุรกิจเงินฝาก และบัตรเครดิตของธนาคารพาณิชย์นั้นมีความสามารถที่จะเป็นผู้นำตลาดได้

จ. ระบบงานสนับสนุน: ธนาคารกรุงเทพได้ให้ความสำคัญกับบุคลากร โดยการสรรหาพนักงานใหม่ที่มีความสามารถ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้แก่พนักงาน และการรักษาบุคลากรที่มีความสามารถสูงไว้กับองค์กร นอกจากนี้ทรัพยากรบุคคลที่มีความพร้อมแล้วธนาคาร ฯ ยังได้พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการดำเนินงานของธนาคาร อย่างเช่น ระบบธนาคารทางอินเทอร์เน็ต ระบบข้อมูลลูกค้า และระบบการปฏิบัติงานของธนาคาร โดยในเรื่องการบริหารความเสี่ยงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเตรียมการรองรับการปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์การดำรงความพอเพียงของเงินกองทุนภายใต้มาตรฐาน Basel II รวมไปถึงหลักเกณฑ์ใหม่ในการกันสำรองสำหรับหนี้ที่มีปัญหา โดยอ้างอิงหลักการบางข้อของ IAS 39 (รายงานประจำปีธนาคารกรุงเทพ: 2550)

โดยสรุปแล้วธนาคารกรุงเทพได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะเข้าสู่การแข่งขันในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ ด้วยการสร้างมาตรฐานการดำเนินงานของธนาคาร ฯ ให้มีความเป็นสากล เพราะธนาคาร ฯ ไม่เพียงแต่เตรียมความพร้อมที่จะแข่งขันในระดับประเทศเท่านั้น ยังรวมไปถึงการขยายธุรกิจสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออก ด้วยแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่มากนักทุก ธนาคารจึงต่างจะต้องพยายามที่จะดึงดูดลูกค้าทุกระดับเข้ามาสู่ตนเองให้มากยิ่งขึ้น ด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเงินของโลกที่ยิ่งซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

4.2 ธนาคารกรุงไทย

4.2.1 โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ

ธนาคารกรุงไทย เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 โดยการควบรวมกิจการของธนาคารเกษตร จำกัด และธนาคารมณฑล จำกัด ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐที่มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง สามารถคุ้มครองผู้ฝากเงิน และมีขอบเขตการบริการลูกค้าได้กว้างขวางขึ้น ตลอดจนสามารถอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มากขึ้น และเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ปี พ.ศ. 2530

ธนาคารกรุงไทยได้รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินของธนาคารสยาม จากปัญหาหลายด้านที่มาสามารถจะแก้ไขได้ในระยะเวลาอันสั้นได้ ในปี พ.ศ. 2550 ธนาคารกรุงไทยมีสินทรัพย์ทั้งหมด 1,212,722 ล้านบาท เป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐเพียงแห่งเดียวที่มีสินทรัพย์เป็นอันดับสองของประเทศ เป็นธนาคารพาณิชย์เพียงแห่งเดียวที่มีสาขาครบทั่วทุกจังหวัดของประเทศ 776 สาขา และ 7 สาขาต่างประเทศ คือ สาขาลอสแอนเจลิส สาขาคุนหมิง สาขาจังหวัดเสียมเรียบ สาขานครหลวง เวียงจันทน์ สาขามนปญญ สาขามุมไบ และสาขาสิงคโปร์ มีตู้เอทีเอ็มอยู่ใน 73 จังหวัดทั่วประเทศ

4.2.2 กลยุทธ์ทางธุรกิจ

ธนาคารกรุงไทยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ค่อนข้างกว้าง ด้วยวิสัยทัศน์ของธนาคารที่ต้องการเป็นธนาคารที่ให้บริการแก่ลูกค้ารายย่อย รายกลาง รายใหญ่ ภาครัฐ และสถาบัน โดยมีเป้าหมายหลักคือ การขยายสินเชื่ออย่างมีคุณภาพ ขยายฐานลูกค้าเงินฝาก ปรับปรุงคุณภาพทรัพย์สินให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพิ่มรายได้ค่าธรรมเนียม บริหารต้นทุนให้สามารถแข่งขันได้ และบริหารจัดการเงินกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารทรัพยากรบุคคลนั้น ธนาคารกรุงไทย ให้ความสำคัญในเรื่องของคุณภาพของพนักงานที่จะต้องมีความสุขในการทำงาน ปลุกฝังให้พนักงานรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นกำลังสำคัญขององค์กรในการแข่งขันต่อไป

ในด้านของเทคโนโลยีสารสนเทศ ธนาคารกรุงไทยได้ให้ความสำคัญกับระบบฐานข้อมูลลูกค้า ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อรองรับกับ ระบบ Cash Management, ระบบ Customer Relationship Management: CRM, ระบบ Basel II และระบบการตรวจสอบและติดตามผลการตรวจสอบด้วยคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

ผลิตภัณฑ์และบริการต่าง ๆ ของธนาคารนั้น ธนาคารกรุงไทยได้ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมทางการเงินให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย โดยยึดหลักลูกค้าเป็นจุดศูนย์กลาง โดยสิ่งที่เห็นเด่นชัดที่สุดคือ ธนาคาร ฯ ได้ประกาศรับประกันคุณภาพการให้บริการโดย สาขาทุกแห่งทั่วประเทศของธนาคาร ฯ จะให้บริการหน้าเคาน์เตอร์เสร็จสิ้นภายใน 3 นาที เปิดบัญชีใหม่พร้อมทำบัตร ATM ภายใน 10 นาที อนุมัติสินเชื่อบุคคลภายใน 5 วันทำการ และอนุมัติสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยภายใน 7 วันทำการ

4.2.3 ความสามารถในการแข่งขัน

ธนาคารกรุงไทยเป็นธนาคารที่มีขนาดสินทรัพย์มากเป็นอันดับ 2 ของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ทำให้มีการประหยัดต่อขนาดในการดำเนินธุรกิจ และมีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นมากกว่าร้อยละ 55 ทำให้มีความมั่นคงสูง มีต้นทุนต่ำ และมีฐานลูกค้าภาครัฐที่จัดว่ามีความเสี่ยงต่ำ จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ธนาคารกรุงไทยมีความได้เปรียบมากกว่าธนาคารพาณิชย์ไทยอื่น ๆ

เนื่องด้วยธนาคารกรุงไทยเป็นธนาคารที่มีโครงสร้างองค์กรที่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์เอกชนรายอื่นที่ทำการศึกษากิจการ จึงมีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน และแบ่งกลุ่มลูกค้าในการดำเนินงานเพื่อรองรับการแข่งขันดังต่อไปนี้

ก. **กลุ่มลูกค้าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs):** เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีวงเงินสินเชื่อตั้งแต่ 20 – 500 ล้านบาท โดยจัดเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ โดยธนาคารกรุงไทยมีแผนงานสำคัญเพื่อรองรับคือ การสร้างความแข็งแกร่งให้กับลูกค้ากลุ่มนี้ด้วยการจัดทำโครงการ SME Customers Value Added Plan เพื่อเป็นศูนย์กระจายความช่วยเหลือจากภาครัฐและเอกชนสู่ SMEs ทั่วประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจ ลดต้นทุน และประหยัดพลังงาน โครงการ Equity Plus เพื่อสนับสนุนให้ลูกค้ากลุ่มนี้มีเงินทุนที่แข็งแกร่ง และโครงการ Financial Plus ให้คำปรึกษาทางธุรกิจพร้อมอำนวยความสะดวกทางการเงินแก่ลูกค้า พร้อมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

ข. **กลุ่มลูกค้าหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจ:** จัดได้ว่าเป็นฐานลูกค้ารายใหญ่ของธนาคารกรุงไทย และมีความเสี่ยงต่ำเป็นข้อแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์รายอื่น ๆ โดยการให้บริการทั้งการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ และการอำนวยความสะดวกโดยการเป็นตัวกลางรับชำระเงินค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ของภาครัฐจากประชาชนและคู่สัญญา ซึ่งธนาคาร ฯ ได้มีนโยบายที่จะขยายสินเชื่อภาครัฐให้มากขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว โดยได้ออกสินเชื่อเพื่อเป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการและลูกจ้างในภาครัฐที่มีบัญชีเงินเดือนผ่านธนาคารกรุงไทย นอกจากนี้ธนาคาร ฯ ได้ทำการพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับธุรกรรมผ่านระบบที่มีแนวโน้มจะเพิ่มความสำคัญมากขึ้น

ค. กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ภาคเอกชน: เป็นกลุ่มลูกค้าที่มีวงเงินสินเชื่อมากกว่า 500 ล้านบาทขึ้นไป โดยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ โรงไฟฟ้าถ่านหิน โครงการเขื่อนกระแสไฟฟ้า ธุรกิจรับเหมาก่อสร้างโครงการแก้ปัญหาจราจร และอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลเพื่อผลิตเอทานอล เป็นต้น และในปี พ.ศ.2551 ธนาคารกรุงไทยขยายสินเชื่อไปยังกลุ่มธุรกิจพลังงาน ขนส่ง สื่อสาร สาธารณูปโภค และปิโตรเคมี รวมถึงธุรกิจค่าน้ำและปลายน้ำของโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ ซึ่งในฐานะลูกค้ากลุ่มเดิมธนาคาร ฯ ก็ยังคงขยายสินเชื่อให้ต่อไปแต่ได้มีการดำเนินนโยบายเชิงรุกเพื่อควบคุมคุณภาพสินเชื่อ นอกจากนี้ยังได้ติดตามความเคลื่อนไหวของธุรกิจต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อหาลูกค้าธุรกิจที่มีศักยภาพสูงเพิ่มขึ้น

ง. ระบบงานสนับสนุน: สายงานหลักที่สนับสนุนระบบงานของธนาคารกรุงไทยนั้นประกอบไปด้วย สายงานบริหารการเงิน สายงานปฏิบัติการ และสายงานทรัพยากรบุคคล

สายงานบริหารการเงิน ทำหน้าที่ดูแลฐานะทางการเงินของธนาคารให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และบริหารสภาพคล่องส่วนเกินของธนาคาร ฯ ให้สามารถสร้างผลกำไรได้มากที่สุด พร้อมกับเป็นศูนย์กลางข้อมูลของธนาคาร ฯ เพื่อสนับสนุนวางแผนงานต่าง ๆ โดยมีการนำระบบ Economic Value Management: EVM ที่เป็นระบบการบริหารการจัดองค์กรรูปแบบใหม่ที่กำลังนำสู่การสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐศาสตร์มาใช้บริหารธนาคารตามนโยบายของกระทรวงการคลัง เพื่อรองรับการประเมินผลการดำเนินงานของรัฐบาลกิจรูปแบบใหม่ ที่สำนักงานคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ จะเริ่มนำมาบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2552

สายงานปฏิบัติการเป็นศูนย์กลางในการดูแลการปฏิบัติงานของสาขา การปฏิบัติงานด้านธุรกิจระหว่างประเทศและบริหารจัดการทางการเงินแก่ลูกค้าองค์กร และระบบงานปฏิบัติงานที่ธนาคารได้พัฒนาเป็นพิเศษคือ ระบบประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์ และระบบปฏิบัติการ Core Banking System: CBS ซึ่งเป็นระบบงานหลักของธนาคารกรุงไทย

สายงานทรัพยากรบุคคล เป็นกำลังสำคัญในการบริหารทรัพยากรบุคคล และโครงสร้างองค์กร ธนาคารกรุงไทยได้มีการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงาน อย่างเช่นภาวะปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ นั้น ทางธนาคารได้มีการเพิ่มสายงานปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อทำการรับผิดชอบด้านการปรับโครงสร้างหนี้ทำการดำเนินงานด้านการแก้ไข

ลูกหนี้ที่มีปัญหา มีความคล่องตัวมากขึ้นและลดภาระค่าใช้จ่ายการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ในด้านการพัฒนาพนักงานนั้นทางธนาคาร ฯ ได้ทำการจัดหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพนักงานให้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างความกระตือรือร้นในตัวพนักงานด้วยการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการสอบวัดผล และนำไปสู่การเพิ่มค่าตอบแทนและเลื่อนตำแหน่ง และมีการนำระบบการประเมินประสิทธิภาพที่เป็นสากลอย่าง Balance Scorecard มาใช้วัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลของธนาคาร ฯ

4.3 ธนาคารกสิกรไทย

4.3.1 โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ

ธนาคารกสิกรไทยได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2488 โดยล่าสุดในปี พ.ศ. 2551 ธนาคาร ฯ มีสินทรัพย์กว่า 1,000,000 ล้านบาท มีสาขาในประเทศ จำนวน 626 แห่ง โดยแบ่งเป็นสาขากรุงเทพมหานคร 209 แห่ง เป็นสาขาในส่วนภูมิภาค จำนวน 417 แห่ง มีสาขาและสำนักงานตัวแทนต่างประเทศ จำนวน 7 แห่ง เครื่องเอทีเอ็มและเครื่องรับฝากเงินสดอัตโนมัติกว่า 4,400 เครื่อง บริการทางโทรศัพท์ และบริการธนาคารทางอินเทอร์เน็ต

สาขาและสำนักงานตัวแทนต่างประเทศของธนาคารกสิกรไทย จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ สาขาลอสแอนเจลิส, สาขาฮ่องกง, สาขามุม่เกาะเคย์แมน, สาขาเซินเจิ้น, สำนักงานตัวแทนปักกิ่ง, สำนักงานตัวแทนนครเซี่ยงไฮ้, และสำนักงานตัวแทนเมืองคุนหมิง โดยให้บริการและส่งเสริมความสะดวกต่าง ๆ ในด้านการศึกษา การเงินระหว่างประเทศไทยและประเทศคู่ค้าทั่วโลก (www.kasikornbank.com)

4.3.2 กลยุทธ์ทางธุรกิจ

ในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2551 ธนาคารกสิกรไทยได้ดำเนินกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจโดยยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง (Customer Centricity) โดยการสร้างนวัตกรรมทางการเงินภายใต้ชื่อ “K Now” เป็นการให้บริการคำปรึกษาและสร้างองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ลูกค้า เพิ่มเติมจากการให้บริการทางการเงิน และในด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ธนาคาร ฯ ได้จัดทำโครงการ “K-Transformation” ในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการ

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความต้องการของลูกค้า เพื่อนำไปสู่การออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า

โครงการ “K Now” ที่ธนาคารกสิกรไทยได้จัดตั้งขึ้นมานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์รวมข้อมูลทางการเงินที่ทางธนาคาร ฯ ได้สังเคราะห์ และนำเสนอแก่ลูกค้าในการตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินที่ถูกต้องและเหมาะสม มุ่งสนับสนุนให้ลูกค้ามีการวางแผนทางการเงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางการเงินทั้งกับลูกค้ารายบุคคล และลูกค้าธุรกิจ เพราะนอกเหนือจากการบริการให้สินเชื่อประเภทต่าง ๆ แล้ว โครงการนี้จัดว่าเป็นกลยุทธ์ในการจูงใจให้ลูกค้าหันมาใช้บริการกับธนาคาร ฯ

ธนาคารกสิกรไทยมีอีกโครงการหนึ่งคือ โครงการ K-Transformation เป็นโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพในการดำเนินธุรกิจ ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ผสมกับการจัดการในรูปแบบใหม่ เพื่อให้พนักงานของธนาคาร ฯ สามารถที่จะปฏิบัติงานได้สะดวกและรวดเร็ว โดยเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลลูกค้า เพื่อนำมาศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ตรงตามความต้องการในแต่ละกลุ่มลูกค้า รวมไปถึงการพัฒนาระบบบัญชีการเงินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการรายงานข้อมูลทางบัญชี ส่งผลให้การวิเคราะห์และตัดสินใจในเรื่องการดำเนินงานสามารถทำได้ด้วยความรวดเร็ว

4.3.3 ความสามารถในการแข่งขัน

ธนาคารกสิกรไทยได้เผชิญกับความท้าทายจาก สภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ที่ส่งผลต่อการใช้จ่ายและการลงทุน อีกทั้งปัญหาการเมืองและสถานการณ์แข่งขันที่สูง ธนาคาร ฯ ได้เร่งพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าในกลุ่มต่าง ดังนี้

ก. **กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่และการเงินธนกิจ:** เป็นหนึ่งธุรกิจหลักของธนาคารกสิกรไทย ซึ่งส่งเสริมและพัฒนาระบบการให้บริการแลอำนวยความสะดวก แก่กลุ่มลูกค้าที่มียอดขายมากกว่า 400 ล้านบาทต่อปี ซึ่งลูกค้ากลุ่มนี้ทางธนาคารเห็นว่ามีความต้องการทางการเงินที่ซับซ้อน และเลือกใช้บริการที่หลากหลาย ธนาคาร ฯ จึงให้ความสำคัญกับการบริการที่ครบวงจรและบริการที่เฉพาะเจาะจงกับลูกค้าในกลุ่มนี้แต่ละราย อาทิเช่น การออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อเครือข่าย

ธนาคารพาณิชย์ไทย (K-Supply Chain Financing) และบริการธุรกิจการค้าระหว่างประเทศในรูปแบบนวัตกรรม (Trade Innovation) นอกจากนี้ธนาคาร ฯ สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมือง ที่ไม่แน่นอนได้เป็นอย่างดี เช่น การปรับนโยบายการให้สินเชื่อไปยังธุรกิจที่ยังคงมีอัตราการเติบโตที่สูง หรือธุรกิจที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐ หรือมีศักยภาพในการแข่งขันระยะยาว ขณะที่ธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนเป็นพิเศษหรือธุรกิจที่มีศักยภาพในการแข่งขันลดถดถอยนั้น ธนาคาร ฯ จะนำเสนอผลิตภัณฑ์พิเศษที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับธุรกิจ ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินธุรกิจและป้องกันความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนต่าง ๆ

ข. กลุ่มลูกค้าธุรกิจรายกลางและรายปลีก: ธนาคารพาณิชย์ไทยได้จัดแบ่งลูกค้ากลุ่มนี้เป็นสองกลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มลูกค้าที่มียอดขายมากกว่า 10 ล้านบาทแต่ไม่เกิน 400 ล้านบาท กับกลุ่มลูกค้าที่มียอดขายน้อยกว่า 10 ล้านบาท ซึ่งทางธนาคาร ฯ เห็นว่าลูกค้าในแต่ละกลุ่มนี้ยังมีความต้องการทางการเงินที่แตกต่างกันตามลักษณะและประเภทของธุรกิจ แต่ไม่ซับซ้อนเท่ากับลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ ธนาคาร ฯ จึงให้เน้นการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ครบวงจร เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับธุรกิจของลูกค้า โดยแบ่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ สินเชื่อในประเทศและหนังสือค้ำประกัน กับสินเชื่อเพื่อการค้าระหว่างประเทศ

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550 เป็นต้นมาตลาดสินเชื่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่สำคัญได้แก่ การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ปัญหาในตลาดสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่ปล่อยกู้ให้แก่ลูกหนี้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ หรือซับไพร์มของสหรัฐ ฯ และแนวโน้มการอ่อนค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐ ฯ ซึ่งส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ มีการปรับลดเป้าหมายของสินเชื่อเชิงพาณิชย์ลง ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ต่างมีกลุ่มเป้าหมายของลูกค้าที่แคบลง อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ไทยได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และกิจกรรมทางการตลาดเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าอย่างเสมออย่างเช่น โครงการที่สนับสนุนเงินให้สินเชื่อสำหรับผู้ประกอบการที่ลงทุนนวัตกรรม หรือการที่ธนาคาร ฯ ร่วมมือกับประเทศญี่ปุ่นเพื่อสนับสนุนสินเชื่อระยะยาวแก่ผู้ประกอบการที่ทำการค้ากับญี่ปุ่น เป็นต้น และจากรายงานฐานะทางการเงินธนาคารพาณิชย์ไทย พบว่ามียอดสินเชื่อในธุรกิจผู้ประกอบการโดยรวม ณ สิ้นปี 2550 เปรียบเทียบกับ ณ สิ้นปี 2549 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ตาราง 5.7

ตารางที่ 5.7 สินเชื่อแยกตามกลุ่มลูกค้าของธนาคารกสิกรไทย

(หน่วย: ล้านบาท)

	31 ธ.ค. 2550	31 ธ.ค. 2549	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
สินเชื่อธุรกิจลูกค้าผู้ประกอบการ	304,061	254,314	19.56
กลุ่มลูกค้าผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก	272,226	222,982	22.08
กลุ่มลูกค้าผู้ประกอบการขนาดย่อม	31,835	31,333	1.60

ที่มา: รายงานประจำปี 2550, ธนาคารกสิกรไทย

ค. **กลุ่มลูกค้าบุคคล:** ธนาคารกสิกรไทยได้แบ่งกลุ่มลูกค้าบุคคลออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มลูกค้าบุคคลพิเศษ กลุ่มลูกค้าบุคคลระดับกลาง และกลุ่มลูกค้าบุคคลทั่วไป ซึ่งธนาคารฯ ได้คำนึงถึงลักษณะแตกต่างของลูกค้าแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อง่ายต่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสม โดยผลิตภัณฑ์ทางการเงินของทางธนาคารนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นประเภทเดียวกับธนาคารพาณิชย์รายอื่น แต่ธนาคารฯ ได้เพิ่มความต่างโดยการเพิ่มบริการให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ลูกค้า อาทิเช่น การจัดทำเว็บไซต์ K Home Smile Club เพื่อนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับแบบบ้านครบวงจร การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องสินเชื่อบ้าน การจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอสิทธิประโยชน์แก่ลูกค้าสมาชิก K Home Smile Club เป็นต้น และในส่วนของสินเชื่อบุคคลแบบไม่มีหลักประกันนั้น ธนาคารกสิกรไทยก็ได้เตรียมความพร้อมกับการแข่งขันโดย ออกผลิตภัณฑ์ K-Personal Loan for Better Life โดยมีจุดเด่นอยู่ที่อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาดสินเชื่อบุคคลทั่วไป

ธนาคารกสิกรไทยรับมือกับภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ที่ผู้บริโภคระวังในเรื่องการใช้จ่าย ด้วยการออกผลิตภัณฑ์บัตรเครดิตที่มีสิทธิประโยชน์ในการคืนเข้าบัญชีบัตรเครดิต (Cash Back) เพื่อเป็นการขยายฐานลูกค้า และเพิ่มส่วนแบ่งตลาด นอกจากนี้ธนาคารฯ ก็ได้จัดโครงการเพื่อกระตุ้นยอดใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตอย่างต่อเนื่อง ด้วยการจัดทำรายการส่งเสริมการขายร่วมกับร้านค้าพันธมิตรด้วยการมอบของสมนาคุณต่าง ๆ

ง. **ระบบงานสนับสนุน:** ธนาคารกสิกรไทยได้ดำเนินการด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจหลักของธนาคารทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล และด้านสารสนเทศ

การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลนั้น ธนาคารกสิกรไทยได้ปรับกระบวนการในการสรรหาพนักงานให้มีความรวดเร็ว และให้ได้พนักงานที่มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดโครงการ KBank One Day Recruitment เพื่อหากลุ่มพนักงานที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และตำแหน่งหายาก การจัดโครงการมอบรางวัลแก่นิสิตนักศึกษาที่มีความประพฤติดีและมีผลการเรียนดีเยี่ยม ซึ่งอาจจะเป็นพนักงานกลุ่มเป้าหมายในอนาคต การจัดหน่วยสรรหาพนักงานในเขตภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำการคัดเลือกพนักงานได้รวดเร็วและเพิ่มโอกาสในการสรรหาพนักงานในส่วนภูมิภาคได้มากขึ้น รวมถึงการเข้าร่วมงาน Career Exhibition ทำให้ได้กลุ่มพนักงานเป้าหมายได้มากขึ้น เป็นต้น ธนาคาร ฯ ได้มีการบริหารพนักงานปัจจุบัน ทั้งในด้านปฏิบัติการ และด้านบริหาร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพ การประเมินผลงาน การบริหารค่าตอบแทนให้แก่พนักงาน เพื่อให้พนักงานของธนาคาร ฯ มีศักยภาพพร้อมรับการแข่งขัน และเป็นการรักษาพนักงานที่ดีไว้

การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นสิ่งหนึ่งที่ธนาคารกสิกรไทยให้ความสำคัญ โดยสิ่งแรกที่ทางธนาคาร ฯ ดำเนินถึงก็คือ ความปลอดภัยด้านสารสนเทศ ซึ่งได้ทำนโยบายความปลอดภัยข้อมูลสารสนเทศสำหรับเครือธนาคารกสิกรไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทั้งในด้านการชำระเงิน อินเทอร์เน็ตแบงกิ้ง ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ การสร้างระบบการตรวจจับผู้บุกรุกระบบและเครือข่าย ระบบป้องกันไวรัส เป็นต้น อีกทางเลือกหนึ่งที่ธนาคาร ฯ ได้นำมาใช้คือ การใช้บริการงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจากภายนอกซึ่งทำให้ธนาคารมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพให้สามารถรองรับการขยายตัวต่อไปในอนาคต อย่างเช่น การให้บริการอินเทอร์เน็ตแบงกิ้ง (Internet Banking) การพัฒนาระบบสารสนเทศนั้นหากทำโดยหน่วยงานที่มีความชำนาญก็ย่อมก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด อันเป็นสิ่งที่ทางธนาคาร ฯ เล็งเห็น

4.4 ธนาคารไทยพาณิชย์

4.4.1 โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ

ธนาคารไทยพาณิชย์นับเป็นสถาบันการเงินแห่งแรกของประเทศไทย โดยเริ่มแรกมีชื่อว่า บุคคลลภย์ (Book Club) ก่อตั้งโดย พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นมหิศราหฤทัย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมากิจการได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

จากนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ตั้งเป็นธนาคาร ในนาม บริษัท แบงก์สยามกัมมาจล จำกัด (Siam Commercial Bank, Limited) เมื่อวันที่ 30 มกราคม ปี พ.ศ.2449 จนกระทั่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ธนาคารไทยพาณิชย์ และในปัจจุบันธนาคาร ฯ มีขนาดของสินทรัพย์ เงินฝาก และสินเชื่อใหญ่เป็นอันดับ 3 ของระบบธนาคารพาณิชย์ โดย ณ วันที่ 31 มกราคม ปี พ.ศ.2551 ธนาคาร ฯ มีสินทรัพย์รวม 1,196 พันล้านบาท มีสาขาทั่วประเทศ 874 แห่ง แบ่งเป็นสาขาในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 395 แห่ง สาขาต่างจังหวัด 479 แห่ง สำนักงานสาขาต่างประเทศ 3 แห่ง คือ สาขาฮ่องกง สาขาสิงคโปร์ และ สาขานครเวียงจันทน์ เครื่องเอทีเอ็มทั้งหมด 4,833 เครื่อง

4.4.2 กลยุทธ์ทางธุรกิจ

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้ดำเนินงานผ่านกลุ่มธุรกิจของธนาคาร 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ กลุ่มลูกค้าธุรกิจ กลุ่มลูกค้าบุคคล กลุ่ม Global Transaction Services: GTS และ Capital Market กลุ่มจัดการทรัพย์สิน และกลุ่มบริหารการเงินและหน่วยงานธนบดีชนกิจ โดยที่ในแต่ละกลุ่มจะมีแผนงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์รวมของธนาคาร คือการให้บริการและนำเสนอผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร (Universal Banking) และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลูกค้า (Value-added)

ในกลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ธนาคารไทยพาณิชย์ได้วางแผนธุรกิจไว้คือ การให้บริการอย่างครบวงจร โดยการเสนอผลิตภัณฑ์และการบริการเกี่ยวเนื่อง (Cross-Selling) เป็นการอาศัยผู้จัดการธุรกิจสัมพันธ์ที่เชี่ยวชาญในแต่ละธุรกิจจะร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการเงินให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของลูกค้าขนาดใหญ่แต่ละราย นอกจากนี้การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ลูกค้า โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์โดยพิจารณาความเชื่อมโยงในสายธุรกิจ (Value Chain) อันจะมีส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ

สำหรับกลุ่มลูกค้าธุรกิจนั้นธนาคารไทยพาณิชย์เน้นกลยุทธ์เสริมสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าให้แข็งแกร่ง และมุ่งเน้นการเป็นพันธมิตรธุรกิจด้วยการสร้างความแตกต่างด้วยบริการและกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเสริมศักยภาพแก่ลูกค้าธุรกิจ นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตรงความต้องการของแต่ละกลุ่มลูกค้า ให้คำปรึกษาทางการเงินแก่ลูกค้าธุรกิจด้วยการพัฒนาผู้จัดการธุรกิจสัมพันธ์ให้เป็นทีปรึกษาทางการเงินที่มีคุณภาพและลูกค้าวางใจ รวมทั้งจัดให้ธนาคาร

ฯ เป็นแหล่งข้อมูลด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเชิงลึก เพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่ผันผวน

ธนาคารไทยพาณิชย์มีความได้เปรียบในเรื่องของเครือข่ายสาขาและเครื่องเอทีเอ็มที่มากที่สุดในประเทศไทย ทำให้ธนาคารเป็นผู้นำธุรกิจลูกค้าบุคคลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ธนาคาร ฯ จึงมุ่งเน้นในการขยายเครือข่ายการให้บริการอย่างต่อเนื่องทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ การนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า การรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้า

กลยุทธ์การดำเนินงานในส่วนของ Global Transaction Services และ Capital Market ซึ่งมีหน้าที่พัฒนาและให้บริการผลิตภัณฑ์ด้านธุรกรรมประเภทต่าง ๆ ให้แก่ลูกค้ากลุ่มธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ และขนาดย่อม รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ คือการสร้างนวัตกรรมของบริการ (Product Innovation) เพิ่มความสามารถของบริการ (Product & Service Capabilities) โดยธนาคารไทยพาณิชย์จะดำเนินงานใกล้ชิดกับกลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่และกลุ่มลูกค้าธุรกิจในการรุกตลาดหรืออุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มการเติบโตสูงเป็นหลักเพื่อครองตลาดที่สำคัญ

ในด้านของกลุ่มการจัดการทรัพย์สินและกลุ่มบริหารการเงินนั้น ต่างก็มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ในกลุ่มการจัดการทรัพย์สินได้ทำการเร่งการลดหนี้มีปัญหารายเก่า พร้อมทั้งดำเนินการป้องกันสินเชื่อด้วยคุณภาพย้อนกลับให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด รวมถึงการเร่งจำหน่ายสินทรัพย์รอการขาย ส่วนของกลุ่มบริหารการเงินนั้นได้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้บริการด้านการบริหารการเงินแก่ลูกค้าของธนาคาร ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการติดตามข่าวสารข้อมูลอย่างใกล้ชิดเพื่อให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ลูกค้า

4.4.3 ความสามารถในการแข่งขัน

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้ให้ความสำคัญกับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร และการสร้างความผูกพันของลูกค้า ด้วยการจ้างองค์กรภายนอก คือ Gallup Organization ทำการสำรวจความพึงพอใจของทั้งลูกค้าและพนักงานที่มีต่อธนาคาร ฯ และสามารถวัดเป็นระดับ

คะแนนได้ตามมาตรฐานโลก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อที่จะแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์รายอื่น นอกจากนี้แล้วในแต่ละกลุ่มลูกค้าสามารถแบ่งให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันได้ดังนี้

ก. กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่: ให้บริการแก่ลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ของประเทศที่มียอดขายมากกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปี โดยฐานลูกค้าของธนาคารไทยพาณิชย์ครอบคลุมทุกธุรกิจหลักของประเทศ อาทิ ผู้ผลิตไฟฟ้ารายใหญ่ ผู้ผลิตเม็ดพลาสติกทรายใหญ่ โรงกลั่นน้ำมัน การประปานครหลวง ธุรกิจในกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค ผู้ผลิตน้ำตาลทรายใหญ่ ผู้ผลิตเหล็กทรายใหญ่ เป็นต้น ธนาคาร ฯ ได้ทำการปรับโครงสร้างของกลุ่มธุรกิจเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการลูกค้าและขยายฐานกลุ่มลูกค้าใหม่ เพื่อทำการรับผิดชอบด้านจัดทำแผนธุรกิจและแผนการตลาดด้านการบริหารและวัดผลซึ่งเป็นศูนย์กลางข้อมูลของธนาคาร ฯ

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้นำเอาระบบ Wholesale Integrated Network (WIN) เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการปฏิบัติการด้านสินเชื่อ

ข. กลุ่มลูกค้าธุรกิจ: อัตราการเติบโตในกลุ่มลูกค้าธุรกิจ โดยยอดสินเชื่อ ณ สิ้นปี พ.ศ. 2550 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 38 จากปีก่อนหน้า (ตารางที่ 5.8) ซึ่งเป็นอัตราการขยายสินเชื่อสูงที่สุดในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ด้วยเหตุธนาคารไทยพาณิชย์ได้มีพัฒนากระบวนการทำงานภายในให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตารางที่ 5.8 ยอดสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์

(หน่วย: ล้านบาท)

เงินให้สินเชื่อ	ณ สิ้นปี พ.ศ. 2550	ณ สิ้นปี พ.ศ. 2549	อัตราการเติบโต (ร้อยละ)
สินเชื่อทั่วไป	819,223	689,002	18.9
ธุรกิจขนาดใหญ่	287,812	255,076	12.8
ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	211,930	152,964	38.5
สินเชื่อบุคคล	319,480	280,961	13.7
- สินเชื่อเคหะ	196,564	183,916	6.9
- สินเชื่อเช่าซื้อ	74,848	52,095	43.7
- สินเชื่ออื่น ๆ	48,068	44,950	6.9
สินเชื่อกลุ่มจัดการสินทรัพย์	48,952	58,636	-16.5
รวมเงินให้สินเชื่อ	868,175	747,637	16.1

ที่มา: รายงานประจำปี 2550, ธนาคารไทยพาณิชย์

ธนาคารไทยพาณิชย์ได้มีการพัฒนาบริการและช่องทางการให้บริการ เพื่อรองรับปริมาณธุรกิจที่เพิ่มขึ้นในเขตพื้นที่สำคัญ พร้อมทั้งได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการลูกค้าธุรกิจ เพื่อเพิ่มช่องทางการติดต่อระหว่างลูกค้าธุรกิจกับธนาคาร และนอกจากนี้ธนาคารฯ ได้เตรียมหน่วยงานพิเศษ ได้แก่ ทีมพัฒนาสินเชื่อลูกค้าธุรกิจ และทีมส่งเสริมคุณภาพการดำเนินงานสำนักงานธุรกิจ ที่พร้อมให้คำปรึกษาและแนะนำด้านการตลาดและการบริหารภายในสำนักงานธุรกิจ ช่วยในการควบคุมสินเชื่อของกลุ่มลูกค้าธุรกิจ พร้อมรับการแข่งขันในตลาดสินเชื่อธุรกิจ

ค. กลุ่มลูกค้าบุคคล: ธนาคารไทยพาณิชย์มีเครือข่ายของสาขาและเครื่องเอทีเอ็มมากที่สุดในประเทศไทยและเป็นผู้นำอันดับหนึ่งในผลิตภัณฑ์หลักของธุรกิจลูกค้าบุคคล ได้แก่ สินเชื่อที่อยู่อาศัย บัตรเครดิต ผลิตภัณฑ์เพื่อการประกัน และกองทุนรวม ในภาวะของการขาดความเชื่อมั่นของผู้บริโภค แต่ธนาคารฯ ยังสามารถรักษาความเป็นผู้นำอันดับหนึ่งในด้านการขยายเครือข่ายการให้บริการ ด้วยจำนวนสาขารวม 874 สาขา จำนวนเอทีเอ็มรวม 4,833 เครื่อง และศูนย์แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศอีก 141 แห่ง

ด้วยความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูลลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพของธนาคารไทยพาณิชย์ และความสามารถในการขายของพนักงานสาขาและทีมขายตรงของธนาคาร ฯ (Direct Sales) ในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธนาคาร ฯ มีความพร้อมต่อการแข่งขันในธุรกิจธนาคารพาณิชย์กลุ่มลูกค้าบุคคล นอกจากนี้ธนาคาร ฯ มีมาตรฐานระดับโลกในด้านของความพึงพอใจจากการใช้บริการของกลุ่มลูกค้า จากการประเมินผลโดยสถาบัน Gallup ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ธนาคาร ฯ สามารถเพิ่มยอดขายของผลิตภัณฑ์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ง. ระบบงานสนับสนุน: ธนาคารพาณิชย์มีระบบงานสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพหลายอย่างด้วยกัน ได้แก่ ระบบ Wholesale Integrated Network: WIN สำหรับการอนุมัติสินเชื่อในกลุ่มลูกค้าขนาดใหญ่ที่มียอดขายมากกว่า 1,000 ล้านบาทต่อปีขึ้นไปให้มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีการปรับกระบวนการอบรมพนักงาน เพื่อเพิ่มความสามารถในการให้บริการทางการเงินและคำปรึกษาทางการเงินแก่ลูกค้า

การใช้ระบบการอำนวยความสะดวกทางอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ดำเนินงานพร้อมกันทั่วประเทศของธนาคารไทยพาณิชย์ เพื่อให้กระบวนการอำนวยความสะดวกของกลุ่มลูกค้าธุรกิจรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้สามารถจัดเก็บข้อมูลลูกค้าได้อย่างเป็นระบบ มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์และพัฒนางานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันได้

4.5 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา

4.5.1 โครงสร้างหน่วยธุรกิจ

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2488 โดยมีสำนักงานแห่งแรกที่จังหวัดพระนครกรุงศรีอยุธยา มีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก 1,000,000 บาท หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2539 ได้ย้ายสำนักงานใหญ่มาอยู่ที่กรุงเทพ ฯ และในปี พ.ศ. 2549 ธนาคาร ฯ ได้เข้าร่วมธุรกิจกับ GE International Holding Corporation (GEIHC) ทำให้มีทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 58,159 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2551

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เป็นธนาคารที่มีขนาดสินทรัพย์มากเป็นอันดับ 5 ของระบบธนาคารพาณิชย์ โดยมีสินทรัพย์กว่า 750,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2551 ให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดกลาง ลูกค้าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และลูกค้ารายย่อยทั่วไป ผ่านเครือข่ายสาขาของธนาคาร 572 สาขาทั่วประเทศ และสาขาต่างประเทศ 3 แห่ง คือ สาขาฮ่องกง สาขาเวียงจันทน์ และสาขาหมู่เกาะเคย์แมน

4.5.2 กลยุทธ์ทางธุรกิจ

ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การร่วมทุนกับสถาบันการเงินต่างประเทศ GE Capital International Holdings Corporation: GECIH โดยที่ทาง GECIH ได้เข้าซื้อหุ้นสามัญของธนาคาร ๑ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.92 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของธนาคาร ซึ่งถือเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับธนาคาร ๑ และมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะช่วยเสริมให้ธนาคาร ๑ มีความก้าวหน้าและมีศักยภาพในการแข่งขันในระดับประเทศและระดับภูมิภาค

ในการร่วมธุรกิจกับบริษัทต่างประเศนั้น สิ่งที่สำคัญที่ธนาคารกรุงศรีได้ดำเนินการ คือ กลยุทธ์ผสานจุดแข็งของพันธมิตรแต่ละฝ่ายให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของธนาคาร และเพิ่มความสำเร็จทางการเงิน ธนาคาร ๑ ได้จัดทำแผนงาน 100 วัน เพื่อเสริมสร้างกลยุทธ์ทางธุรกิจ ใน 3 ด้านด้วยกัน คือ สนับสนุนการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ทางธุรกิจ ผลักดันการผสมผสานวัฒนธรรมและค่านิยมขององค์กรของทั้งสองฝ่าย และสร้างความรู้สึกร่วม “เรียนรู้และเติบโตไปด้วยกัน”

ในการปรับกระบวนการให้บริการเพื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินแก่ลูกค้า ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้นำเอาโมเดลการเพิ่มประสิทธิภาพการขาย (Sales Force Effective: SFE) และกระบวนการ LEAN Process จากจีอีเข้ามาใช้ในการลดขั้นตอนการทำงานให้กระชับและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ในส่วนของเครือข่ายสาขาธนาคาร ๑ ได้มีโครงการ Branch Operational Effectiveness โดยเน้นการปรับกระบวนการทำงานของสาขาเพื่อเพิ่มเวลาการให้บริการและการขายผลิตภัณฑ์ของสาขาต่าง ๆ ให้มากขึ้น พร้อมทั้งการยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง (Customer Centricity)

4.5.3 ความสามารถในการแข่งขัน

ธนาคารกรุงศรีอยุธยาเป็นธนาคารที่ให้บริการทางการเงินที่ครบทุกด้าน ทั้งการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การเป็นตัวกลางในการรับชำระเงินและบริการทางการเงินอื่น ๆ ธนาคาร ฯ ได้เตรียมพร้อมรับการแข่งขันด้วยการจัดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้สามารถให้บริการลูกค้าทุกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ก. กลุ่มลูกค้าธุรกิจรายใหญ่: ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้จัดกลุ่มลูกค้าที่มีขนาดของวงเงินสินเชื่อ ยอดขาย และสินทรัพย์มากกว่า 200 ล้านบาทหรือที่เป็นบริษัทข้ามชาติ ธนาคาร ฯ ได้ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้ากลุ่มนี้อย่างครบวงจร โดยการให้สินเชื่อระยะสั้นและระยะยาว สินเชื่อโครงการ ตลอดจนการให้บริการอื่น ๆ เช่น บริการการค้าต่างประเทศ การจัดหาเงินทุน การบริหารเงินสด และบริการด้านวาณิชธนกิจ เป็นต้น ซึ่งธนาคาร ฯ มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญและสามารถที่จะดูแลลูกค้าได้ในแต่ละประเภทธุรกิจของลูกค้า และนอกจากนี้ธนาคาร ฯ มีนโยบายที่จะจัดตั้งศูนย์ลูกค้าธุรกิจขนาดใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ธุรกิจหลักของประเทศ

ข. กลุ่มลูกค้าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: เป็นหนึ่งในธุรกิจหลักที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยามุ่งเน้นที่จะขยายส่วนแบ่งการตลาด โดยธนาคารมีส่วนถือหุ้นลูกค้าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมร้อยละ 44 ของยอดสินเชื่อรวม วงเงินสินเชื่อสูงสุดต่อรายคือ 200 ล้านบาท และด้วยกลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ธนาคาร ฯ จึงได้เร่งขยายการบริการแก่ลูกค้ากลุ่มนี้ให้สามารถให้บริการครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศภายในปี พ.ศ. 2551

ค. กลุ่มลูกค้าบุคคล: ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้เตรียมรองรับการบริการให้แก่กลุ่มลูกค้าบุคคล ผ่านสาขางาน 6 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มสินเชื่อบุคคลที่มีหลักประกัน กลุ่มธนบัตรธุรกิจ กลุ่มประกันภัยชนพัตร์ กลุ่มสินเชื่อบุคคลที่ไม่มีหลักประกัน กลุ่มการตลาดบุคคล และกลุ่มวิเคราะห์และวิจัยลูกค้าบุคคล นอกจากนี้ธนาคาร ฯ ได้เตรียมการเพื่อเร่งสร้างการเติบโตแก่ธุรกิจลูกค้าบุคคล ด้วยการใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการเสริมสร้างศักยภาพทางธุรกิจของธนาคาร ฯ มีการค้นคว้าและวิจัยด้านพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินแก่ลูกค้า

ง. ระบบงานสนับสนุน: เครือข่ายสนับสนุนที่สำคัญของธนาคารกรุงศรีอยุธยา คือ ระบบสาขา เครือข่าย ATM และศูนย์แลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งเป็นแหล่งที่นำรายได้จากค่าธรรมเนียมเข้าสู่ธนาคาร ฯ ในด้านเทคโนโลยี ธนาคาร ฯ ได้เพิ่มการลงทุนเพื่อเป็นประโยชน์ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่แก่ลูกค้า ที่สำคัญได้แก่ การติดตั้งระบบฐานข้อมูลลูกค้า เพื่อวางโครงสร้างข้อมูลลูกค้าที่สามารถแสดงให้เห็นถึงจำนวนบัญชีต่าง ๆ ที่ลูกค้ามีธุรกรรมกับธนาคาร ฯ ผนวกกับความพร้อมในด้านข้อมูลภายในธนาคาร ฯ ที่นำระบบ Datamart จากจีอีมาใช้เพื่อทำการวิเคราะห์และวางแผนงานด้านต่าง ๆ

ในด้านทรัพยากรบุคคล ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้มุ่งเน้นที่การพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถ และทักษะการทำงานของบุคลากร โดยธนาคาร ฯ ได้เน้นการพัฒนาความรู้และทักษะในการขาย การบริการ และการบริหารจัดการ เพื่อนำองค์กรไปสู่เป้าหมาย

5. ผลการวิเคราะห์ด้านเหตุสุดวิสัย

การเปิดเสรีทางการเงินจัดเป็นเหตุสุดวิสัยในการวิเคราะห์บทนี้ เนื่องจากการเปิดเสรีการเงินระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างพื้นฐานของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรทางการเงินภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดวิกฤติทางการเงินขึ้น ทั้งนี้จากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 เห็นได้ชัดว่าการเปิดเสรีทางการเงินในช่วงที่มาตรการทางการเงินยังเปราะบางอยู่ ย่อมส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งในตลาดเงินและตลาดทุน แต่จากเนื้อหาในบทที่ 4 ได้กล่าวถึงรายละเอียดของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยทำออกมา เพื่อปฏิรูประบบสถาบันการเงินให้มีประสิทธิภาพทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ช่วยลดความเสี่ยงจากผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการเงินไทย และมีเป้าหมายเพื่อให้การแข่งขันที่เพิ่มขึ้นจากการเปิดเสรี สามารถลดต้นทุนทางการเงินลง

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อประเทศไทยมีการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบ คือ การเข้ามาในเปิดดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมากขึ้น โดยผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้นนั้น มีดังนี้

5.1 ประโยชน์ของการเข้ามาให้บริการของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

เมื่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาให้บริการย่อมจะก่อให้เกิด การแข่งขันที่สูงขึ้น จะทำให้ผู้บริโภคได้ประโยชน์จากการบริการที่มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น และจากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นนี้ จะทำให้มีความหลากหลายในสินค้าทางการเงินมากขึ้นด้วย โดยเห็นได้จากผลการวิเคราะห์ในด้านกลยุทธ์ธุรกิจ ที่ทุกธนาคารที่ทำการวิเคราะห์ต่างมีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลายมากขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากผู้ประกอบการมีความพยายามที่จะทำให้ตนเองแตกต่างไปจากผู้ประกอบการรายอื่น และนอกจากนี้จากการที่ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามาตั้งสาขาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น จะก่อให้เกิดโอกาสที่จะมีการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น การที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้ร่วมธุรกิจกับบริษัทจีไอ ทำให้ธนาคารกรุงศรีอยุธยาที่การนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ ของจีไอมาใช้ในการดำเนินงาน ทำให้ธนาคารฯ มีความทันสมัยมากขึ้นกว่าเดิม

สิ่งที่สำคัญก็คือ ในด้านของผู้บริโภคที่อยู่ในภาวะปัจจุบัน มีสถานะที่เป็นทั้งผู้กู้ ผู้ออม และนักลงทุน ยังได้รับประโยชน์จากการมีทางเลือกในการกู้ยืม การออม และการลงทุนที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้บริโภคมีความสามารถในการกระจายความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเพื่อที่จะทำให้ผู้บริโภคของประเทศไทยได้รับผลประโยชน์จากการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นนี้ การคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศต้องพัฒนามากขึ้นเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ในท้ายที่สุดแล้ว ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์และมีระบบการเงินที่มั่นคงและผู้ประกอบการธนาคารพาณิชย์ที่ตีมนการให้บริการ และออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีคุณภาพเหมาะสมกับผู้บริโภคอย่างแท้จริง

5.2 ผลเสียอาจเกิดจากการเข้ามาให้บริการของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์ในด้านอุปสงค์ภายในประเทศ เห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจะเข้ามามุ่งเน้นให้บริการแก่เฉพาะกลุ่มลูกค้าธุรกิจ เนื่องจากเป็นกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้สูง ทำให้การเปิดเสรีทางการเงินจะมีผลทำให้กลุ่มลูกค้าธุรกิจถูกแบ่งไปให้กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ และเป็นคู่แข่งที่สำคัญกับธนาคารพาณิชย์ไทยที่มีเป้าหมายกับลูกค้ากลุ่มนี้ อย่างเช่น ธนาคารกสิกรไทย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของธนาคารพาณิชย์ไทยที่จะปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หันไปเล่นในกลุ่มลูกค้ารายย่อย ซึ่งธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศยังไม่มี ความชำนาญ ผนวกจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่มุ่งขยายบริการทางการเงินไปสู่ลูกค้าชนบทและมีรายได้น้อย ทำ

ให้ฐานลูกค้าในการทำตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยมากขึ้น น่าจะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยยังไม่โดนแย่งส่วนแบ่งการตลาดมากนัก

สิ่งหนึ่งที่พึงระวังเมื่อธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเข้ามา อาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นอย่างมากของจำนวนผู้เล่น (ธนาคารพาณิชย์) และก่อให้เกิดการแข่งขันส่วนเกิน จนนำไปสู่การเร่งการปล่อยสินเชื่อมากขึ้นเพื่อหารายได้ จนไม่คำนึงถึงเงินทุนสำรองและขาดสภาพคล่อง เพราะสิ่งนี้ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินของไทยในปี พ.ศ.2540

6. ผลการวิเคราะห์ด้านรัฐบาล

ธนาคารแห่งประเทศไทย คือ ตัวแทนของทางการในการศึกษาครั้งนี้ โดยส่งผ่านทางนโยบายการเงิน กฎระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ ที่ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทยส่งผลต่อการดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์โดยตรง จุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์เริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ สิ่งแรกที่ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการคือ การอนุญาตให้ธนาคารต่างประเทศเข้าซื้อกิจการสถาบันการเงิน และธนาคารพาณิชย์ไทยที่ประสบปัญหาเงินทุนสำรองไม่เพียงพอ โดยให้ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถถือครองกิจการได้มากกว่าร้อยละ 25 เป็นเวลาไม่เกิน 10 ปี ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้ช่วยแก้ปัญหาความอ่อนแอของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยในขณะนั้น หลังจากนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินโดยขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดทำจะกล่าวในลำดับถัดไป

6.1 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

การจัดทำแผนพัฒนาฯ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

6.1.1 ระยะที่ 1 ช่วงระบุปัญหาในระบบสถาบันการเงินและกำหนดวิสัยทัศน์

มกราคม พ.ศ.2545 ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดสัมมนาเรื่อง “Modernizing Our Financial System” โดยเชิญผู้จัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในประเทศต่าง ๆ เช่น แคนาดาและประเทศออสเตรเลีย ผู้ให้บริการทางการเงินเชิงพาณิชย์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในการให้บริการทางการเงินแก่ผู้มีรายได้น้อย มาบรรยายให้กับผู้แทนจากสถาบันการเงินและผู้เกี่ยวข้อง

กับระบบสถาบันการเงินในประเทศไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ระดมความเห็นเกี่ยวกับปัญหาในระบบสถาบันการเงินและแนวทางการพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ต่อไป

กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (กผส.) ประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐบาล หน่วยงานกำกับสถาบันการเงิน ผู้แทนจากภาคการเงิน ผู้แทนจากลูกค้าประชาชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบสถาบันการเงินในเบื้องต้นว่า มีประชาชนบางกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการบริการทางการเงินอย่างเพียงพอทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ แนวทางการพัฒนาระบบสถาบันการเงินในเบื้องต้น และพิจารณาประเด็นสำคัญอื่น ๆ เพื่อวางกรอบในการศึกษากำหนดกลยุทธ์ และร่างแผนพัฒนาฯ ต่อไปจนแล้วเสร็จ

6.1.2 ระยะที่ 2 ช่วงวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2545 – มกราคม พ.ศ.2546 ธนาคารแห่งประเทศไทยทำการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาในรายละเอียด ได้จัดจ้างบริษัทวิจัยมาช่วยสำรวจความต้องการบริการทางการเงินของประชาชนและธุรกิจเพื่อทดสอบสมมติฐาน และยืนยันให้แน่ชัดว่าประชาชนกลุ่มใดบ้างที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการบริการทางการเงินอย่างเพียงพอ และมีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษามาช่วยศึกษาฐานะโครงสร้างแนวโน้มระบบการเงินไทยเปรียบเทียบกับระบบการเงินต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดข้อเสนอแนะต่อไป

6.1.3 ระยะที่ 3 ช่วงกำหนดข้อเสนอแนะ

ช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2546 – มิถุนายน พ.ศ.2546 ธนาคารได้ร่างข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบสถาบันการเงินและแผนดำเนินการ โดยนำเสนอต่อ กผส. เพื่อพิจารณา และนำเสนอต่อกระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2546 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2547

6.2 สิ่งที่เราคาดว่าจะได้รับจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้จัดทำขึ้น โดยมีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินการเพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ในระยะเวลา 5 – 10 ปีข้างหน้า นั้น ฝ่ายที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชน และสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งในกรอบของระบบธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถสรุปได้ดังนี้

6.2.1 การส่งผลกระทบต่อประชาชน

สิ่งแรกที่ประชาชนจะได้รับก็คือ บริการจากธนาคารพาณิชย์ที่ดีขึ้นทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ อันเนื่องมาจากการส่งเสริมและสนับสนุนต่าง ๆ ของทางการ

ในแง่ปริมาณนั้น ประชาชนทุกกลุ่มจะได้รับบริการทางการเงินพื้นฐานจากธนาคารพาณิชย์ที่เหมาะสมกับความต้องการอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่จำเป็นได้มากขึ้น อาทิเช่น ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยซึ่งเน้นการให้บริการแก่ลูกค้ากลุ่มนี้โดยเฉพาะ

ในแง่คุณภาพ คือ บริการทางการเงินที่ดีขึ้นที่ประชาชนจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นในด้านราคา ความหลากหลาย และคุณภาพการให้บริการอื่น ๆ อันเนื่องมาจากการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของธนาคารพาณิชย์ โดยมาจากแรงผลักดันที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการภายในธนาคารพาณิชย์ไทยเอง ประกอบกับภาวการณ์แข่งขันที่สูงขึ้นจากบทบาทของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น และการเปิดเสรีทางการเงินที่เปิดโอกาสให้มีผู้เล่นรายใหม่เข้ามาในระบบในอนาคต

ประชาชนจะมีกลไกในการคุ้มครองสิทธิและความเป็นธรรมในการรับบริการทางการเงินที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในแง่ระบบการร้องเรียนที่เป็นรูปธรรม และการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับบริการทางการเงินและฐานะความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์อย่างเพียงพอ

6.2.2 การส่งผลกระทบต่อธนาคารพาณิชย์

แนวโน้มการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์จะเพิ่มขึ้น จากการจัดรูปแบบและบทบาทของสถาบันการเงินบริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ที่เปิดดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมสามารถขอยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์ รวมถึงธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยสามารถที่จะยกระดับเป็น Subsidiary ที่สามารถมีสาขาได้เพิ่มขึ้น

การให้มีกฎระเบียบที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ทั้งในแง่ของการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันการเงิน และการผ่อนปรนกฎเกณฑ์ที่ขัดขวางการพัฒนาประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ จะช่วยส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดีขึ้น และสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากการส่งเสริมให้กลไกตลาดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบธนาคารพาณิชย์ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เล่นรายใหม่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถเข้ามาในระบบธนาคารพาณิชย์ได้ในอนาคต ผู้เล่นปัจจุบันสามารถแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมกัน และผู้เล่นที่ไม่เข้มแข็งสามารถออกจากระบบได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของระบบ รวมทั้งบริการทางการเงินจากตลาดทุนที่สามารถทดแทนบริการทางการเงินในระบบธนาคารพาณิชย์ได้ดี จะเป็นแรงผลักดันให้ธนาคารพาณิชย์ต้องพัฒนาประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา

6.3 นโยบายการเงินกับการส่งสัญญาณต่อธนาคารพาณิชย์ไทย

นโยบายการเงิน คือ การที่รัฐบาลใช้เครื่องมือทางการเงิน กระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งมี 3 ด้าน คือ การลดหรือเพิ่มปริมาณเงินในระบบ การปรับเปลี่ยนดอกเบี้ยนโยบาย การปรับเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ คือ เพื่อให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต (Economic Growth) มีเสถียรภาพ (Stability) และความเสมอภาค (Equity)

จากการที่ธนาคารพาณิชย์ เป็นหน่วยธุรกิจที่แสวงหากำไรสูงสุดจากการให้สินเชื่อ และรายได้หลักคือ ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก สิ่งกระทบโดยตรงจากการใช้นโยบายการเงินคือ การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยนโยบาย เมื่อธนาคารกลางปรับเปลี่ยนดอกเบี้ยนโยบาย ย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ปรับอัตราดอกเบี้ยของตนไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้ เมื่อมีธนาคารหนึ่งทำการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย ทำให้ธนาคารพาณิชย์รายอื่นปรับตามเพื่อรักษาลูกค้าของตนเอาไว้

การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงแข่งขันผ่านแบบจำลองเพชรสมบูรณ์

ระบบเพชรบูรณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของอุตสาหกรรม ในระดับประเทศ โดยผลการศึกษาในแต่ละปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย โดยปัจจัย 4 ตัวแรก คือ ผลการศึกษาด้านปัจจัยการผลิตในประเทศ ด้านอุปสงค์ภายในประเทศ ด้านอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ด้านกลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างและสภาพการแข่งขัน ทั้ง 4 ปัจจัยนี้ต่างมีผลกระทบซึ่งกันและกัน รวมกันเป็นระบบเพชร (ภาพที่ 2.1 ในบทที่ 2) ส่วนอีก 2 ปัจจัยที่เหลือ คือ ปัจจัยด้านรัฐบาล และด้านเหตุสุดวิสัย เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปัจจัย 4 ด้านแรก เมื่อรวมทั้ง 6 ปัจจัยกลายเป็นระบบเพชรสมบูรณ์ ซึ่งเป็นแบบจำลองที่สามารถแสดงให้เห็นถึงปัจจัยชี้้นำที่จะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Determinants of National Competitive Advantage in Thai Commercial Banks) ภาพที่ 2.2 ในบทที่ 2 ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการนำเสนอ ผู้ศึกษาได้สร้างแผนภาพแสดงผลกระทบซึ่งกันและกันในระบบเพชร (ภาพที่ 5.14) และผลกระทบจากปัจจัยด้านรัฐบาล และเหตุสุดวิสัย (ภาพที่ 5.15)

ตามภาพที่ 5.14 นั้นปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยตามแนวนอนของแถวบนสุด คือ ตัวส่งผลกระทบไปยังปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวตั้ง โดยในภาพได้อธิบายถึงผลกระทบต่าง ๆ อันเกิดจากปัจจัยนั้น ๆ ในแต่ละช่อง ยกตัวอย่าง เช่น ปัจจัยด้านอุปสงค์ภายในประเทศได้ส่งผลต่อปัจจัยการผลิตภายในประเทศ คือ ปริมาณความต้องการสินเชื่อที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพอันเนื่องมาจากการประหยัดต่อขนาด เป็นต้น

ภาพที่ 5.15 ได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยด้านเหตุสุดวิสัย และด้านรัฐบาลต่อปัจจัยทั้ง 4 ด้านในระบบเพชร

ตัวส่งผลกระทบ ↓ ตัวรับผลกระทบ				
	ปัจจัยการผลิตในประเทศ	อุปสงค์ภายในประเทศ	อุตสาหกรรมสนับสนุนและ เกี่ยวเนื่อง	กลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วย ธุรกิจและสภาพการ แข่งขัน
ปัจจัยการผลิต ภายในประเทศ		ปริมาณความต้องการสินเชื่อ ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถ ใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างมี ประสิทธิภาพอันเนื่องมาจาก จากการประหยัดต่อขนาด	ธุรกิจเงินฝาก และการระดม ทุนผ่านตลาดทุน ช่วยให้ ธนาคารพาณิชย์ไทยมีปัจจัย การผลิตสินเชื่อที่อุดม สมบูรณ์	ธนาคารพาณิชย์ไทย ต่างหากลยุทธ์ และปรับ โครงสร้างเพื่อก่อให้เกิด การใช้ปัจจัยการผลิตให้มี ประสิทธิภาพ และเกิด ต้นทุนต่ำสุด
อุปสงค์ภายในประเทศ	ธนาคารพาณิชย์ไทยมี ความสามารถในการใช้ ปัจจัยการผลิตได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดย เปรียบเทียบ ส่งผลให้ สามารถตอบสนองปริมาณ อุปสงค์หรือปริมาณความ ต้องการสินเชื่อได้เป็นอย่างดี		อุตสาหกรรมสนับสนุนและ เกี่ยวเนื่องที่มีความคล่องตัว ช่วยให้ธนาคารมีเงินทุนเพื่อ ตอบสนองต่ออุปสงค์ได้อย่าง เพียงพอ	ทุกธนาคารพาณิชย์ไทย ใช้กลยุทธ์แบบยึดลูกค้า เป็นจุดศูนย์กลาง ทำให้ ปริมาณความต้องการ สินเชื่อหรืออุปสงค์ของ ธนาคารพาณิชย์มีการ ปรับตัวเพิ่มขึ้น
อุตสาหกรรมสนับสนุน และเกี่ยวเนื่อง	จากควมมีประสิทธิภาพใน การใช้ปัจจัยการผลิต ทำให้ ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการ เติบโต ส่งผลให้ อุตสาหกรรมสนับสนุน และเกี่ยวเนื่องในประเทศ เติบโตและมีความคล่องตัว มากขึ้น	ด้วยปริมาณอุปสงค์ที่ขยายตัว ทำให้อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง กับธนาคารพาณิชย์คือ ธุรกิจ เงินฝาก และตลาดทุนขยายตัว เพิ่มขึ้นตามไปด้วย		โครงสร้างการแข่งขันใน ระบบธนาคารพาณิชย์ ไทย ส่งเสริมให้ธนาคาร ต้องปรับแนวทางในการ หาเงินทุน ทั้งจากเงินฝาก และตลาดทุน ก่อให้เกิด การคล่องตัวใน อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ของธนาคาร
กลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วย ธุรกิจและสภาพการ แข่งขัน	ด้วยความมีประสิทธิภาพ ในการใช้ปัจจัยการผลิต ส่งผลต่อการวางกลยุทธ์ และโครงสร้างของธนาคาร พาณิชย์ รวมไปถึงลักษณะ การแข่งขันที่เปลี่ยนแปลง ไปในรูปแบบที่เข้มข้นมาก ขึ้น	ธนาคารพาณิชย์ไทยแต่ละ ธนาคารต้องทำการ ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อขยาย ฐานลูกค้า และเพิ่มส่วนแบ่ง ทางการตลาด จากการขยายตัว ของอุปสงค์ ส่งผลต่อ ภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น	ธุรกิจเงินฝากและการระดม ทุนที่มีสภาพคล่อง ทำให้ โครงสร้างของธนาคาร พาณิชย์เปลี่ยนไปเพื่อให้ สอดคล้องกัน	

ภาพที่ 5.14 แผนภาพแสดงผลกระทบซึ่งกันและกันในระบบเพชร

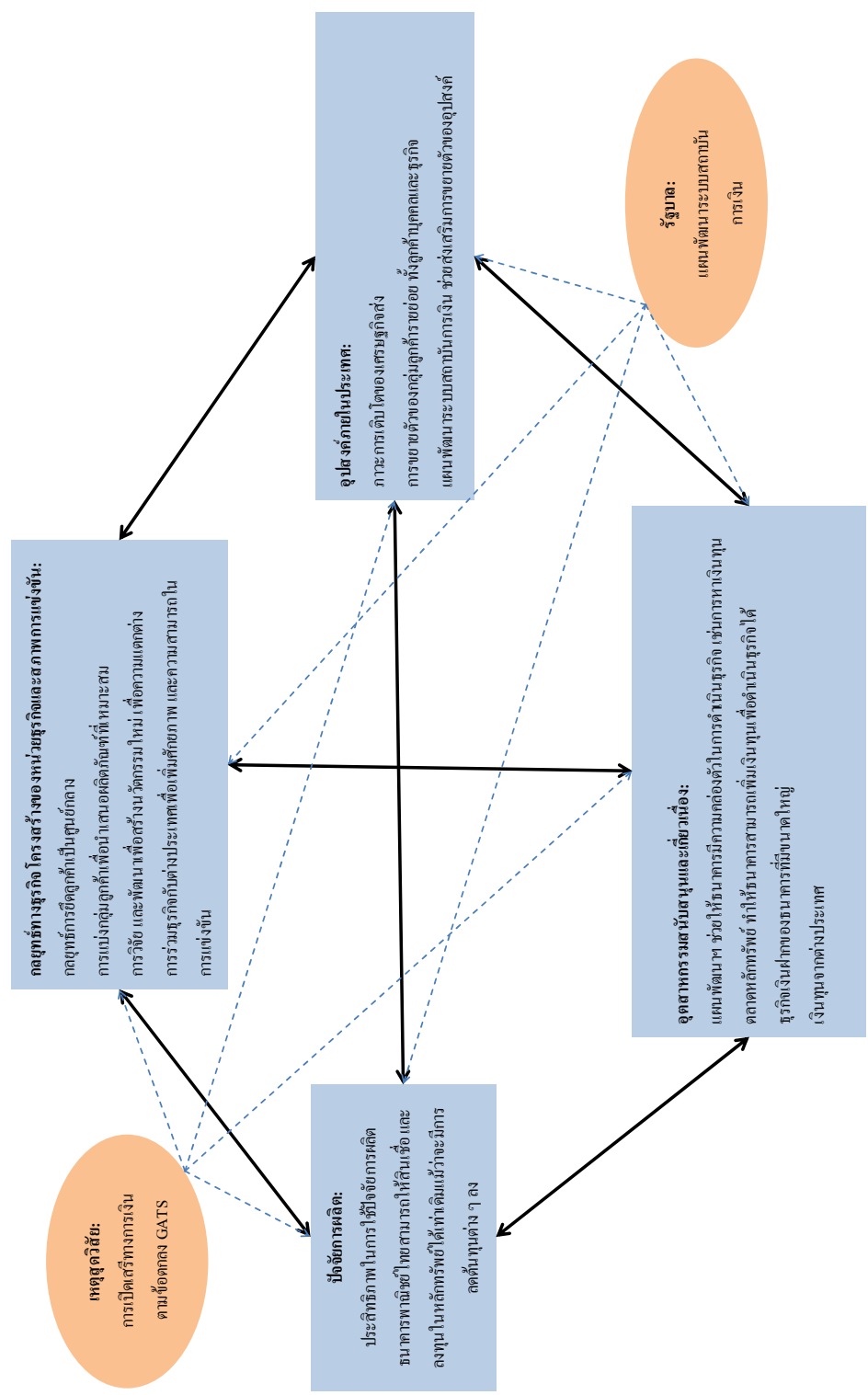
ที่มา: จากการวิเคราะห์

	เหตุสุดวิสัย	รัฐบาล
ปัจจัยการผลิตภายในประเทศ	การเปิดเสรีทางการเงิน ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ	รัฐส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพได้ด้วยการวางแผนนโยบาย
อุปสงค์	การเปิดเสรีทางการเงิน ทำให้ขนาดอุปสงค์ขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากระบบการเงินระหว่างประเทศจะทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ไทยมีฐานลูกค้าเพิ่มมากขึ้นจากการเปิดเสรีทางการเงิน	แผนและนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลช่วยส่งเสริมภาวะความต้องการสินเชื่อต่างๆ ได้
อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่อง	การเปิดเสรีทางการเงินช่วยส่งเสริมให้เงินทุนไหลเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ ทำให้อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องกับธนาคารพาณิชย์มีการพัฒนาและขยายตัว	กฎระเบียบต่างๆ ของรัฐบาลมีส่วนช่วยในความคล่องตัวของการดำเนินธุรกิจ ในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องของธนาคารพาณิชย์
กลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจและสภาพการแข่งขัน	การเปิดเสรีทางการเงิน ส่งผลต่อภาวะการแข่งขันของธนาคาร ทำให้แต่ละธนาคารต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และโครงสร้างธนาคารเพื่อรองรับการเปิดเสรี	รัฐบาลต้องออกกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขัน ส่งผลให้โครงสร้างการแข่งขันระหว่างธนาคารพาณิชย์เปลี่ยนแปลงไป

ภาพที่ 5.15 แผนภาพแสดงผลกระทบที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยและรัฐบาล
ที่มา: จากการวิเคราะห์

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งหมด 6 ตัวตามภาพที่ 5.14 และ 5.15 สามารถนำมาเข้าสู่ระบบเพชรสมบุรณ์ เพื่อสรุปถึงปัจจัยชี้้นำความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย ตามภาพที่ 5.16

สิ่งที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการเงิน ประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ไทย และความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน เห็นได้ว่าระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคาร คือ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ พร้อมกับแผนและนโยบายจากธนาคารแห่งประเทศไทยที่ส่งเสริมความแข็งแกร่งให้กับระบบธนาคารพาณิชย์ไทย ส่งผลดีต่อปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันในทุก ๆ ด้าน

ภาพที่ 5.16 ระบบเศรษฐกิจและการพาณิชย์ไทย
ที่มา: จากการวิเคราะห์และประยุกต์จากระบบเศรษฐกิจ

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ประเทศไทยได้รับบทเรียนจากการเปิดเสรีทางการเงินมาแล้ว จากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 กฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดขึ้นมา เป็นการป้องกันเพื่อไม่ให้ระบบสถาบันการเงินของไทยประสบกับภาวะเช่นนั้นอีก อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างเสถียรภาพต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ แม้ว่าประโยชน์จากการเปิดเสรีทางการเงินจะทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ถ้าหากระบบสถาบันการเงินยังประมาทต่อปริมาณเงินทุนมหาศาลที่มาจากประเทศต่าง ๆ ที่แสวงหาแหล่งลงทุนที่มีต้นทุนต่ำ ย่อมเกิดผลเสียหลายในที่สุด

ประเด็นที่สำคัญของการศึกษาครั้งนี้อยู่ที่ ผลอันเนื่องมาจากข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ภายใต้ข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นผลให้ประเทศไทยต้องเข้าสู่การเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต ทั้งนี้การเข้ามาลงทุนจากต่างประเทศในรูปแบบของธนาคารพาณิชย์ซึ่ง ณ ปัจจุบันได้มีธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ 17 ธนาคารเข้ามาเปิดสาขา และบริษัทลูกในประเทศไทย ผู้ศึกษาคาดว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่จะเข้ามาในระบบธนาคารประเทศไทยนั้นต้องเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างแน่นอน และเหตุการณ์นี้ย่อมกระทบต่อภาวะการแข่งขันในระบบธนาคารพาณิชย์ไทย

การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การแข่งขันที่จะรุนแรงในอนาคตเป็นสิ่งจำเป็น ผลการศึกษาครั้งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันโดยการวิเคราะห์ผ่านระบบเพชรสมบุรณ์ และรวมไปถึงการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 แห่งกับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่มีสาขาในประเทศไทยอีก 5 แห่ง

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยโดยเปรียบเทียบแล้วพบว่า ธนาคารขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคารมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานในด้านของการใช้ปัจจัยการผลิต 4 ธนาคาร คือ ธนาคารกรุงเทพ, ธนาคารกรุงไทย, ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ส่วนธนาคารกสิกรไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เมื่อผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมจึงเห็นว่ามียู่ 2 ธนาคารที่ในช่วงปี พ.ศ.2549 - 2550 มีเหตุการณ์สำคัญที่กระทบกับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ ธนาคารกสิกรไทยได้ทำโครงการ “K NOW” ซึ่งเป็นโครงการลงทุนเพื่อพัฒนาองค์กรที่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก จึงส่งผลให้ในปี พ.ศ.2549 ธนาคารกสิกรไทยไม่มีประสิทธิภาพจากการใช้ปัจจัยการผลิต แต่ธนาคารมีประสิทธิภาพในปี พ.ศ.2550 อีกธนาคารหนึ่ง คือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยาที่มีการร่วมทุนกับ บริษัท จีอี แคมปีดอล ในปี พ.ศ. 2550 ทำให้ในปีนั้นธนาคารไม่มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งนี้เกิดจากต้นทุนในการดำเนินงานในปีนั้นสูงขึ้น ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ในสถานการณ์ปกติธนาคารพาณิชย์ไทยทั้ง 5 ธนาคารนี้ย่อมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยพิจารณาผ่านแบบจำลองเพชรสมบุรณ์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ดังภาพที่ 5.16 ในบทที่ 5 สามารถสรุปได้ตามหัวข้อดังนี้

1. ปัจจัยด้านปัจจัยการผลิต: สิ่งที่ส่งเสริมปัจจัยด้านนี้ คือ ความมีประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งจากการศึกษาธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถที่จะให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์ได้เท่าเดิม แม้ว่าจะมีการลดต้นทุนต่าง ๆ ลง ทำให้เห็นว่าหากมีเหตุการณ์ใด ๆ ที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องทำการลดต้นทุนลง ธนาคารพาณิชย์ไทยก็ยังสามารถให้สินเชื่อ และลงทุนในหลักทรัพย์ได้ไม่เปลี่ยนแปลง

2. อุปสงค์ภายในประเทศ: สิ่งที่จะส่งเสริมตัวอุปสงค์ของสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น อย่างแรกคือภาวะการเติบโตของเศรษฐกิจ การขยายตัวของกลุ่มลูกค้ารายย่อย ทั้งลูกค้าบุคคล และธุรกิจ และสิ่งที่สำคัญอีกอย่าง คือ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ที่จะมีผลในหลาย ๆ ด้านทั้งกับธนาคารพาณิชย์เองและกับลูกค้าของธนาคาร

3. อุตสาหกรรมสนับสนุนและเกี่ยวเนื่องในประเทศ: แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินจัดว่าเป็นตัวส่งเสริมปัจจัยด้านนี้ เพราะว่าแผนฯ ช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีความคล่องตัวในการดำเนิน

ธุรกิจ เช่น ขั้นตอนดำเนินงานต่าง ๆ กฎระเบียบ และวิธีการหาเงินทุน ซึ่งในเรื่องของเงินทุนนี้เอง ในมุมมองของตลาดเงินจะเห็นได้ว่า ตลาดหลักทรัพย์เป็นหน่วยงานที่สำคัญแห่งหนึ่งที่จะทำให้ ธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถทำการเพิ่มเงินทุนเพื่อดำเนินธุรกิจได้ นอกจากนี้ธุรกิจเงินฝากของ ธนาคารพาณิชย์เองที่มีขนาดใหญ่ก็เป็นตัวส่งเสริมให้ธนาคารพาณิชย์มีความสามารถที่จะตอบสนองต่อปริมาณอุปสงค์ที่กำลังขยายตัวได้ รวมไปถึงเงินทุนจากต่างประเทศ

4. กลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน: ปัจจัยส่งเสริมคือ กลยุทธ์การยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง การแบ่งกลุ่มลูกค้าเพื่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม การ วิจัย และพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างความแตกต่าง และการร่วมธุรกิจกับ ต่างประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขัน

5. เหตุสุดวิสัย: ปัจจัยด้านเหตุสุดวิสัยมีผลต่อปัจจัยทั้ง 4 ตัวแรก ซึ่งก็คือการเปิดเสรี ทางการเงิน เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น เป็นการยากที่ประเทศไทยจะหลีกเลี่ยงได้ แต่ทว่าสิ่งนี้จะเป็ นสิ่งกระตุ้นให้ระบบธนาคารพาณิชย์ได้มีมาตรฐาน และพัฒนาการเข้าสู่ระบบการเงินระดับสากล ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจในประเทศไทยด้วยเงินทุนที่เข้ามาลงทุนในประเทศ ก่อให้เกิดการพัฒนา ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

6. รัฐบาล: ปัจจัยด้านรัฐบาลนี้มีผลกระทบต่อ 4 ปัจจัยแรกเช่นเดียวกับปัจจัยด้านเหตุ สุดวิสัย โดยตัวที่มีความสำคัญในปัจจัยด้านนี้คือ ตัวแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และนโยบาย การเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาใช้เพื่อวางแผนทางเศรษฐกิจในประเทศ

หลักสำคัญแห่งความได้เปรียบเชิงแข่งขันนั้น Michael E. Porter ได้ระบุไว้ว่า ชนิดของ ความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธุรกิจมีอยู่ 2 แบบ คือ มีความได้เปรียบในเรื่องของต้นทุน และความ ได้เปรียบในเรื่องของความแตกต่าง โดยความได้เปรียบในเรื่องของต้นทุน คือ การที่ธุรกิจสามารถ ทำรายได้เท่า ๆ กันกับธุรกิจคู่แข่งรายอื่น ๆ แต่มีต้นทุนที่ต่ำกว่า และถ้าหากผลผลิตของธุรกิจนั้น ๆ มีความแตกต่างจากธุรกิจคู่แข่งรายอื่นด้วย ก็จะเรียกได้ว่าธุรกิจนั้นมีความได้เปรียบในเรื่องของ ความแตกต่าง

สำหรับผลการศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันของธนาคารพาณิชย์ไทยนั้น เมื่อนำมา พิจารณาตามทฤษฎี จะเห็นได้ว่าเมื่อพิจารณาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ 5 ธนาคารที่

เลือกมามีความสามารถที่จะดำเนินงานได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบ โดยในความหมายคือ ธนาคารพาณิชย์ไทยมีขนาดสินทรัพย์เท่า ๆ กับธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้เลือกมา จะสามารถให้สินเชื่อ และทำการลงทุนในหลักทรัพย์ได้เท่า ๆ กัน โดยที่มีต้นทุนที่ต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ แต่ในความเป็นจริงแล้วขนาดของสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ทำการศึกษานี้ เป็นสินทรัพย์ทุกสาขาทั่วโลกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ไม่สามารถแยกเฉพาะสินทรัพย์ในประเทศไทยได้ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของข้อมูลการศึกษา ดังนั้นผลการศึกษาที่ได้จึงเป็นเพียงการอนุมานเท่านั้น

ในส่วนของการได้เปรียบในเรื่องของความแตกต่างนั้น เห็นได้จากผลการศึกษาในเรื่องปัจจัยด้านกลยุทธ์ทางธุรกิจ โครงสร้างของหน่วยธุรกิจ และสภาพการแข่งขัน ว่าธนาคารพาณิชย์ไทยนั้นหลังจากที่ได้มีการใช้แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินขึ้น ทุกธนาคารต่างพยายามสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมา ทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ อันจะทำให้ลูกค้าสนใจและเข้ามาใช้บริการ ซึ่งสถานการณ์นี้จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันภายในประเทศให้มากขึ้น

โดยหลัก ๆ แล้วจึงพอที่จะสรุปได้ว่าในภาวะปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยค่อนข้างที่จะมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน ในอุตสาหกรรมธนาคารพาณิชย์ระดับในประเทศ แต่ทั้งนี้ยังมีปัจจัยย่อยอีกหลายด้าน ที่อาจจะเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีปัญหาได้ ดังเช่น การเปิดกิจการวิเทศธนกิจเมื่อปี พ.ศ. 2536 รวมไปถึงภาวะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่จะมีผลกระทบต่อความได้เปรียบของธนาคารพาณิชย์ไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากเรื่องราวที่ได้ศึกษามาทั้งหมดนี้ เห็นว่าธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถที่จะนำพาให้สถาบันการเงินผ่านพ้นวิกฤติเศรษฐกิจไปได้ แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเป็นสิ่งที่จะเป็นแนวทางการดำเนินนโยบาย เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินของประเทศไทยรองรับกับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศได้ เพราะในปัจจุบันระบบการเงินทั่วโลกได้เชื่อมโยงเข้าถึงกันหมด และสามารถส่งผลกระทบถึงกันได้อย่างรวดเร็ว จากทวีปหนึ่งสู่ทวีปหนึ่ง การสร้างความแข็งแกร่งให้กับระบบการเงินในประเทศไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะนำพาให้เศรษฐกิจ

ไทยเจริญเติบโต แม้ว่าการเปิดเสรีทางการเงินในวันนี้ยังไม่เต็มรูปแบบเท่าที่ควร หากแต่ประเทศไทยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ และดำเนินแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวระบบการเงินของประเทศก็จะค่อย ๆ พัฒนามีความเป็นสากลและมั่นคงได้ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ยังคงมีความแข็งแกร่ง และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานสามารถเป็นแบบอย่างให้กับธนาคารพาณิชย์รายอื่น ๆ ที่ยังต้องทำการพัฒนาต่อไปเพื่อการแข่งขันในอนาคต

แม้ว่าสภาพแวดล้อมในการเข้ามาเปิดสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ ยังไม่เอื้ออำนวย แต่จากการศึกษาพบว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมีวิธีในการเข้ามาลงทุนในธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้ โดยไม่จำเป็นต้องทำการเปิดสาขา หรือบริษัทลูก เพราะธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศสามารถเป็นนักลงทุนเข้ามาซื้อหลักทรัพย์หรือกิจการของธนาคารพาณิชย์ไทย หรือร่วมทุนกับธนาคารพาณิชย์ไทยโดยตรงได้ จากข้อผ่อนปรนในการถือครองหลักทรัพย์ของชาวต่างประเทศ ซึ่งการกระทำแบบนี้มีขั้นตอนและข้อกำหนดที่ไม่ยุ่งยากเหมือนกับการเปิดสาขา หรือบริษัทลูกซึ่งเรียกว่าเป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) จากจุดนี้เองอาจจะตีความหมายของความได้เปรียบเชิงแข่งขันได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไทย (ซื้อธนาคารเดิมแต่โครงสร้างองค์กรอาจไม่เหมือนเดิม) มีความได้เปรียบเชิงแข่งขันเพราะมีธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่างประเทศเข้ามาร่วมทุน และดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาถึงประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์เพื่อให้ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมด จำเป็นจะต้องทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งก็คือการศึกษาถึงกฎระเบียบข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่ทางการกำหนดขึ้น อย่างเช่น การจัดตั้งสถาบันประกันเงินฝาก การบังคับใช้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลกองทุนของสถาบันการเงินตามหลัก Basel II และการเปลี่ยนจากการกำกับดูแลรายสถาบันเป็นการกำกับดูแลแบบรวมกลุ่ม (Consolidated Supervision) เป็นต้น โดยหลักการแล้ว การศึกษาในเรื่องของความเสี่ยงของธนาคารเป็นเรื่องที่ยังขาดอยู่ในงานวิจัยชิ้นนี้

2. การหาค่าประสิทธิภาพของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ อาจยังไม่เพียงพอต่อการสรุปได้ว่าระบบธนาคารพาณิชย์ของไทยมีประสิทธิภาพมากนักน้อยเพียงใด การวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพทุกธนาคารอาจจะมองเห็นภาพรวมได้กว้างมากกว่า

3. ธนาคารพาณิชย์ไทยอาจมีความได้เปรียบเชิงแข่งขันภายใต้การศึกษารั้งนี้ หากการศึกษาไปถึงโอกาสการขยายสาขาไปยังต่างประเทศ อาจได้พบกับผลการศึกษาที่แตกต่างกันออกไป เพราะเมื่อธนาคารพาณิชย์ไทยดำเนินงานภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งไม่ใช่ระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2549. **FACT BOOK** เขตการค้าเสรี ไทย-สหรัฐอเมริกา
Thailand-U.S. Free Trade Agreement : TUSFTA.

กอบศักดิ์ ภูตระกูล, ดอน นาครทรรพ, ฤกษ์ รอดประเสริฐ. 2548. เอกสารวิจัยหมายเลข 3 การ
เปิดเสรีภาคสถาบันการเงินไทย ภายใต้กรอบ WTO และแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิรพรรณ กุลดิลก. 2548. พฤติกรรมและความได้เปรียบเชิงแข่งขันที่มีผลต่อการลงทุน
อุตสาหกรรมเบียร์ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: รายงานการวิจัย
ของภาควิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิรพรรณ กุลดิลก. 2550. แนวโน้มการลงทุนในอุตสาหกรรมเกษตรของประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว: รายงานการวิจัยของภาควิชาเศรษฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิรศักดิ์ พงษ์พิชญพิจิตร. 2550. เอกสารประกอบการบรรยาย หมายเลข 2 วิชา 104521 ทฤษฎี
การค้าระหว่างประเทศขั้นสูง. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรเทพ เบญญาอภิกุล. 2548. **GATS** ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รุ่ง โพษานนท์ มัลลิกะมาส, ดอน นาครทรรพ, และ ผจงจิต จิตตะมัย. สัมมนาวิชาการประจำปี
2548ความท้าทายของธนาคารพาณิชย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทาง
เศรษฐกิจและการเงิน.

สุญาณี คัยนันท์. 2541. การเปิดเสรีทางการเงินสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย
ภายใต้ GATS. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สาวตรี โสภารักษ์. 2544. การวิเคราะห์การประหยัดต่อขนาดเปรียบเทียบระหว่างธนาคารพาณิชย์
ของเอกชน รัฐบาล และทุนต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อักรพงศ์ อ้นทอง. 2547. คู่มือการใช้โปรแกรม DEAP 2.1 สำหรับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพด้วย
วิธีการ Data Envelopment Analysis. สถาบันวิจัยสังคม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อจจรา ประเสริฐปัญชาชัย. 2544. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัมพร บุณนสัมปทานนท์. 2549. เปิดเสรีการเงิน : สถานการณ์ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยง ตอนที่ 1 :
มาตรการรองรับการเปิดเสรีทางการเงิน สารวิจัยธุรกิจ 10 (26).

Appleyard. Field. and Cobb. 2006. **International Economics**. 5th ed. New York: McGraw-Hill/Irwin.

Coelli T. 1996. **A Guide to DEAP Version 2.1: A Data Envelopment Analysis (Computer) Program**. CEPA Working Paper, Department of Econometrics, University of New England, Armidale.

Craig, S. F. and B. E. Bensoussan. 2005. **Strategic and Competitive Analysis**. New Jersey: Pearson Prentice Hall.

Michael E. Porter. 1985. **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**. New York: The Free Press.

Peppers and Rogers Group. 2005. **Getting it Right: Turning Customer Value into Competitive Advantage in Retail Banking** (Online). www.SAS.com, November 16, 2007.

Robert S. Pindyck, and D. L. Rubinfeld. **Microeconomics**. 6th ed. New Jersey: Pearson
Prentice Hall.

ภาคผนวก

วิธีการประมวลผลข้อมูลในการศึกษา Data Envelopment Analysis ด้วยโปรแกรม WIN4DEAP

1. การเตรียมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ประมวลผลประกอบด้วยข้อมูลด้านผลผลิต และด้านปัจจัยการผลิต โดยแสดงดังในตารางผนวกที่ 1 และ 2

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลด้านผลผลิตของธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษาปี พ.ศ. 2546 – 2550

ธนาคาร	ปี พ.ศ.	เงินให้สินเชื่อ(หน่วย)	เงินลงทุนในหลักทรัพย์(หน่วย)
BAY	2546	402,221,000,000	60,863,000,000
BBL	2546	851,900,000,000	354,339,000,000
KBANK	2546	547,918,000,000	135,252,000,000
SCB	2546	512,391,000,000	143,947,000,000
KTb	2546	978,372,000,000	82,746,000,000
ABN-AMRO	2546	296,843,000,000	132,041,000,000
JP-MORGAN	2546	214,766,000,000	169,120,000,000
CITI	2546	443,231,000,000	138,532,000,000
OCBC	2546	42,675,000,000	5,311,000,000
DB	2546	144,946,000,000	33,201,000,000
BAY	2547	420,102,000,000	56,057,000,000
BBL	2547	934,434,000,000	301,214,000,000
KBANK	2547	592,588,000,000	110,135,000,000
SCB	2547	559,923,000,000	126,330,000,000
KTb	2547	935,234,000,000	69,695,000,000
ABN-AMRO	2547	403,880,000,000	104,376,000,000
JP-MORGAN	2547	402,114,000,000	288,814,000,000
CITI	2547	537,560,000,000	213,243,000,000
OCBC	2547	44,401,000,000	5,720,000,000
DB	2547	136,334,000,000	28,271,000,000
BAY	2548	453,774,000,000	61,046,000,000
BBL	2548	911,176,000,000	306,031,000,000

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ธนาคาร	ปี พ.ศ.	เงินให้สินเชื่อ(หน่วย)	เงินลงทุนในหลักทรัพย์(หน่วย)
KBANK	2548	626,946,000,000	99,565,000,000
SCB	2548	612,062,000,000	107,197,000,000
KTB	2548	892,066,000,000	103,425,000,000
ABN-AMRO	2548	488,883,000,000	126,767,000,000
JP-MORGAN	2548	415,665,000,000	298,377,000,000
CITI	2548	573,721,000,000	180,597,000,000
OCBC	2548	43,751,000,000	5,338,000,000
DB	2548	151,355,000,000	29,057,000,000
BAY	2549	461,334,000,000	68,385,000,000
BBL	2549	962,070,000,000	291,053,000,000
KBANK	2549	677,207,000,000	101,987,000,000
SCB	2549	747,637,000,000	96,957,000,000
KTB	2549	922,979,000,000	113,578,000,000
ABN-AMRO	2549	578,074,000,000	126,908,000,000
JP-MORGAN	2549	483,127,000,000	365,738,000,000
CITI	2549	670,252,000,000	273,591,000,000
OCBC	2549	46,479,000,000	5,380,000,000
DB	2549	168,134,000,000	27,411,000,000
BAY	2550	450,147,000,000	55,067,000,000
BBL	2550	1,042,074,000,000	312,001,000,000
KBANK	2550	762,505,000,000	95,526,000,000
SCB	2550	868,175,000,000	128,640,000,000
KTB	2550	954,571,000,000	110,124,000,000
ABN-AMRO	2550	545,458,000,000	97,306,000,000
JP-MORGAN	2550	519,374,000,000	491,409,000,000
CITI	2550	761,867,000,000	215,008,000,000
OCBC	2550	54,490,000,000	8,800,000,000
DB	2550	198,892,000,000	45,660,000,000

ที่มา: งบการเงินรวมจากรายงานประจำปี

ตารางผนวกที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยการผลิตของธนาคารพาณิชย์ที่ศึกษาปี พ.ศ. 2546 – 2550

ธนาคาร	ปี พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	ค่าใช้จ่ายพนักงาน	วัสดุอุปกรณ์	ค่าธรรมเนียม
BAY	2546	10,718,000,000	3,265,000,000	1,946,000,000	730,000,000
BBL	2546	23,654,000,000	9,018,000,000	4,818,000,000	3,040,000,000
KBANK	2546	13,212,000,000	5,246,000,000	3,270,000,000	2,662,000,000
SCB	2546	8,461,000,000	5,326,000,000	3,285,000,000	885,000,000
KTb	2546	17,218,000,000	7,650,000,000	2,983,000,000	228,000,000
ABN-AMRO	2546	13,806,000,000	11,655,000,000	0	2,220,000,000
JP-MORGAN	2546	11,107,000,000	11,695,000,000	4,756,000,000	5,673,000,000
CITI	2546	17,184,000,000	20,719,000,000	7,580,000,000	9,201,000,000
OCBC	2546	946,000,000	478,000,000	377,000,000	618,000,000
DB	2546	21,736,000,000	10,495,000,000	3,357,000,000	3,547,000,000
BAY	2547	6,802,000,000	3,738,000,000	2,172,000,000	382,000,000
BBL	2547	15,749,000,000	9,465,000,000	4,903,000,000	3,322,000,000
KBANK	2547	7,033,000,000	6,564,000,000	3,515,000,000	3,078,000,000
SCB	2547	6,052,000,000	7,043,000,000	4,278,000,000	1,588,000,000
KTb	2547	13,311,000,000	9,401,000,000	2,816,000,000	302,000,000
ABN-AMRO	2547	16,538,000,000	7,818,000,000	5,038,000,000	3,516,000,000
JP-MORGAN	2547	13,834,000,000	1,450,600,000	5,786,000,000	14,097,000,000
CITI	2547	22,004,000,000	22,934,000,000	8,309,000,000	18,539,000,000
OCBC	2547	1,043,000,000	531,000,000	442,000,000	1,904,000,000
DB	2547	22,841,000,000	10,222,000,000	3,162,000,000	4,133,000,000
BAY	2548	7,949,000,000	4,360,000,000	2,578,000,000	559,000,000
BBL	2548	16,016,000,000	10,340,000,000	5,588,000,000	2,702,000,000
KBANK	2548	7,283,000,000	7,841,000,000	3,525,000,000	2,967,000,000
SCB	2548	6,584,000,000	7,819,000,000	5,065,000,000	2,052,000,000
KTb	2548	11,445,000,000	9,919,000,000	2,992,000,000	384,000,000
ABN-AMRO	2548	21,467,000,000	7,531,000,000	5,812,000,000	4,188,000,000
JP-MORGAN	2548	25,369,000,000	18,255,000,000	5,923,000,000	14,657,000,000
CITI	2548	36,676,000,000	25,772,000,000	8,665,000,000	10,726,000,000
OCBC	2548	1,468,000,000	326,000,000	385,000,000	211,000,000
DB	2548	35,707,000,000	10,993,000,000	2,722,000,000	5,439,000,000

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ธนาคาร	ปี พ.ศ.	ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	ค่าใช้จ่ายพนักงาน	วัสดุอุปกรณ์	ค่าธรรมเนียม
BAY	2549	16,678,000,000	5,155,000,000	3,328,000,000	896,000,000
BBL	2549	32,674,000,000	11,424,000,000	6,220,000,000	3,494,000,000
KBANK	2549	17,197,000,000	8,178,000,000	5,399,000,000	2,914,000,000
SCB	2549	20,134,000,000	9,652,000,000	6,241,000,000	2,416,000,000
KTb	2549	21,405,000,000	11,243,000,000	3,544,000,000	433,000,000
ABN-AMRO	2549	18,149,000,000	6,608,000,000	5,713,000,000	6,035,000,000
JP-MORGAN	2549	37,865,000,000	21,191,000,000	5,988,000,000	11,102,000,000
CITI	2549	56,943,000,000	30,277,000,000	9,603,000,000	12,141,000,000
OCBC	2549	2,133,000,000	342,000,000	460,000,000	203,000,000
DB	2549	48,298,000,000	12,649,000,000	2,763,000,000	4,471,000,000
BAY	2550	15,442,000,000	6,995,000,000	3,558,000,000	1,292,000,000
BBL	2550	33,238,000,000	12,453,000,000	6,477,000,000	3,834,000,000
KBANK	2550	18,085,000,000	9,344,000,000	6,170,000,000	3,333,000,000
SCB	2550	21,268,000,000	11,135,000,000	7,313,000,000	2,638,000,000
KTb	2550	22,139,000,000	12,739,000,000	4,959,000,000	445,000,000
ABN-AMRO	2550	21,477,000,000	7,581,000,000	6,168,000,000	5,435,000,000
JP-MORGAN	2550	44,981,000,000	22,689,000,000	6,387,000,000	12,627,000,000
CITI	2550	77,531,000,000	34,435,000,000	11,213,000,000	15,840,000,000
OCBC	2550	2,353,000,000	458,000,000	534,000,000	154,000,000
DB	2550	58,857,000,000	13,122,000,000	7,954,000,000	334,000,000

ที่มา: งบการเงินรวมจากรายงานประจำปี

หน่วยของข้อมูลเป็นมูลค่าตามสกุลเงินของประเทศนั้น ๆ ทั้งนี้ผู้ศึกษาไม่ได้ทำการแปลงค่าเงินให้เป็นสกุลเดียวกัน เนื่องจากแต่ละธนาคารทำการผลิตภายใต้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ จึงพออนุมานให้เป็นหน่วย ๆ หนึ่งทั้งปัจจัยการผลิตและผลผลิต

ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดทำการบันทึกให้อยู่ในรูปแบบ *.csv เพื่อทำการนำเข้าโปรแกรม Win4Deap
 ดังภาพผนวกที่ 1

Win4DEAP - Window for DEAP

File Edit View Analysis Help

296843000000

ABN(0), OUT1

		Output	Output	Input	Input	Input	Input
	period	OUT1	OUT2	IN3	IN4	IN5	IN6
ABN	0	13000000.00	41000000.00	06000000.00	55000000.00	0.00	20000000.00
ABN	1	80000000.00	76000000.00	38000000.00	18000000.00	38000000.00	16000000.00
ABN	2	83000000.00	67000000.00	67000000.00	31000000.00	12000000.00	88000000.00
ABN	3	74000000.00	08000000.00	49000000.00	08000000.00	13000000.00	35000000.00
ABN	4	58000000.00	06000000.00	77000000.00	81000000.00	68000000.00	35000000.00
BAY	0	21000000.00	63000000.00	18000000.00	65000000.00	46000000.00	30000000.00
BAY	1	32000000.00	57000000.00	02000000.00	38000000.00	72000000.00	82000000.00
BAY	2	74000000.00	46000000.00	49000000.00	60000000.00	78000000.00	59000000.00
BAY	3	34000000.00	85000000.00	78000000.00	55000000.00	28000000.00	96000000.00
BAY	4	47000000.00	67000000.00	42000000.00	95000000.00	58000000.00	92000000.00
BBL	0	00000000.00	39000000.00	54000000.00	18000000.00	18000000.00	40000000.00
BBL	1	34000000.00	14000000.00	49000000.00	65000000.00	03000000.00	22000000.00
BBL	2	76000000.00	31000000.00	16000000.00	40000000.00	88000000.00	02000000.00
BBL	3	70000000.00	53000000.00	74000000.00	24000000.00	20000000.00	94000000.00
BBL	4	74000000.00	01000000.00	38000000.00	53000000.00	77000000.00	34000000.00
CITI	0	31000000.00	32000000.00	84000000.00	19000000.00	80000000.00	01000000.00
CITI	1	60000000.00	43000000.00	04000000.00	34000000.00	09000000.00	39000000.00
CITI	2	21000000.00	97000000.00	76000000.00	72000000.00	65000000.00	26000000.00
CITI	3	52000000.00	91000000.00	43000000.00	77000000.00	03000000.00	41000000.00
CITI	4	67000000.00	08000000.00	31000000.00	35000000.00	13000000.00	40000000.00
DB	0	46000000.00	01000000.00	36000000.00	95000000.00	57000000.00	47000000.00
DR	1	34000000.00	71000000.00	41000000.00	22000000.00	62000000.00	33000000.00

Data entry D:\MECON\Thesis\Real_Thesis\Data\DEAP\Analyst(2)\DATA_2_Output

ภาพผนวกที่ 1 โปรแกรม Win4Deap ที่นำเข้าข้อมูล

2. การประมวลผลข้อมูล

2.1 การประมวลผลข้อมูลด้วยวิธี Multi-Stage

Win4DEAP - Window for DEAP

File Edit View Analysis Help

Model
Execute

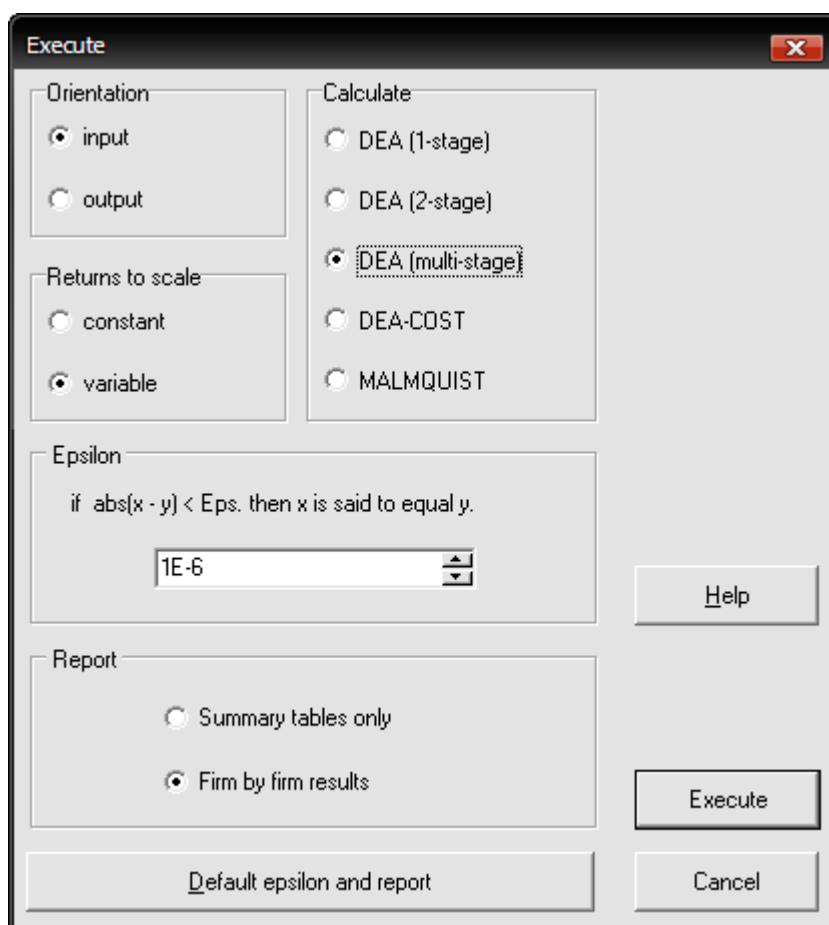
Model statistics 296843000000

	period	Output OUT1	Output OUT2	Input IN3	Input IN4	Input IN5	Input IN6
ABN	0	43000000.00	41000000.00	06000000.00	55000000.00	0.00	20000000.00
ABN	1	80000000.00	76000000.00	38000000.00	18000000.00	38000000.00	16000000.00
ABN	2	83000000.00	67000000.00	67000000.00	31000000.00	12000000.00	88000000.00
ABN	3	74000000.00	08000000.00	49000000.00	08000000.00	13000000.00	35000000.00
ABN	4	58000000.00	06000000.00	77000000.00	81000000.00	68000000.00	35000000.00
BAY	0	21000000.00	63000000.00	18000000.00	65000000.00	46000000.00	30000000.00
BAY	1	32000000.00	57000000.00	02000000.00	38000000.00	72000000.00	82000000.00
BAY	2	74000000.00	46000000.00	49000000.00	60000000.00	78000000.00	59000000.00
BAY	3	34000000.00	85000000.00	78000000.00	55000000.00	28000000.00	96000000.00
BAY	4	47000000.00	67000000.00	42000000.00	95000000.00	58000000.00	92000000.00
BBL	0	00000000.00	39000000.00	54000000.00	18000000.00	18000000.00	40000000.00
BBL	1	34000000.00	14000000.00	49000000.00	65000000.00	03000000.00	22000000.00
BBL	2	76000000.00	31000000.00	16000000.00	40000000.00	88000000.00	02000000.00
BBL	3	70000000.00	53000000.00	74000000.00	24000000.00	20000000.00	94000000.00
BBL	4	74000000.00	01000000.00	38000000.00	53000000.00	77000000.00	34000000.00
CITI	0	31000000.00	32000000.00	84000000.00	19000000.00	80000000.00	01000000.00
CITI	1	60000000.00	43000000.00	04000000.00	34000000.00	09000000.00	39000000.00
CITI	2	21000000.00	97000000.00	76000000.00	72000000.00	65000000.00	26000000.00
CITI	3	52000000.00	91000000.00	43000000.00	77000000.00	03000000.00	41000000.00
CITI	4	67000000.00	08000000.00	31000000.00	35000000.00	13000000.00	40000000.00
DB	0	46000000.00	01000000.00	36000000.00	95000000.00	57000000.00	47000000.00
NR	1	34000000.00	71000000.00	41000000.00	22000000.00	62000000.00	33000000.00

Data entry D:\MECON\Thesis\Real_Thesis\DataDEAP\Analyst(2)\DATA_2_Output

ภาพผนวกที่ 2 การเข้าสู่การประมวลผล

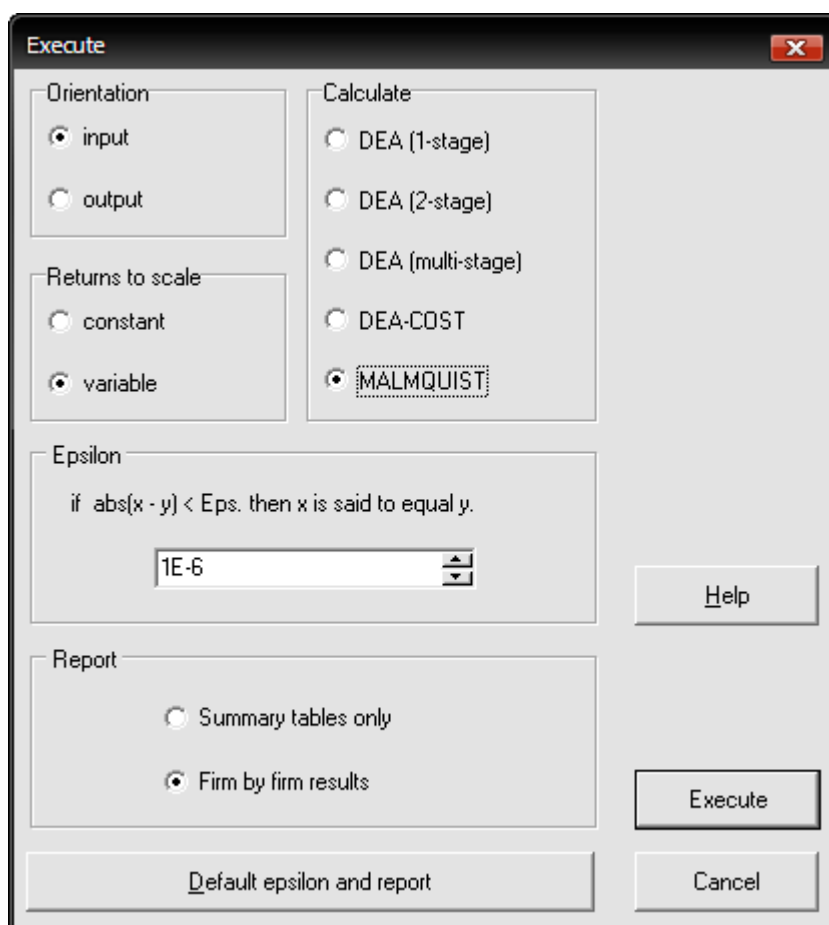
ที่แถบเครื่องมือให้เลือกที่ Analysis และเลือกการ Execute จากนั้นโปรแกรมจะขึ้นหน้าต่างดังภาพผนวกที่ 3 เพื่อทำการใส่เงื่อนไขในการวิเคราะห์ โดยเลือกวิธีแบบ Input-Oriented Measure ภายใต้ข้อสมมุติ Variable Return to Scale: VRS และเลือกการคำนวณแบบ DEA (Multi-Stage)

ภาพผนวกที่ 3 การใส่เงื่อนไขในการประมวลผลแบบ Multi-Stage

2.2 การประมวลผลด้วยวิธี Malmquist-DEA

เลือกการเหมือนกับการประมวลผลด้วยวิธี Multi-Stage แต่การใส่เงื่อนไขจะแตกต่างกันดังภาพผนวกที่ 4

ภาพผนวกที่ 4 การใส่เงื่อนไขในการประมวลผลแบบ Malmquist-DEA

3. ผลวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผลวิเคราะห์ด้วยวิธี Multi-Stage

Results from DEAP Version 2.1

Instruction file = \$\$TEMP\$\$\\$.INS

Data file = \$\$TEMP\$\$\\$.DTA

Input orientated DEA

Scale assumption: VRS

Slacks calculated using multi-stage method

EFFICIENCY SUMMARY:

firm crste vrste scale

1	1.000	1.000	1.000	-
2	1.000	1.000	1.000	-
3	1.000	1.000	1.000	-
4	0.474	0.475	0.997	irs
5	0.159	0.217	0.730	irs
6	0.895	0.925	0.967	drs
7	0.956	0.965	0.991	irs
8	1.000	1.000	1.000	-
9	0.777	1.000	0.777	irs
10	1.000	1.000	1.000	-

mean 0.826 0.858 0.946

Note: crste = technical efficiency from CRS DEA

vrste = technical efficiency from VRS DEA

scale = scale efficiency = crste/vrste

Note also that all subsequent tables refer to VRS results

SUMMARY OF OUTPUT SLACKS:

firm output:	1	2
1	0.000	0.000
2	0.000	0.000
3	0.000	0.000
4	*****	0.000
5	*****	0.000
6	*****	0.000
7	0.000	0.000
8	0.000	0.000
9	0.000	0.000
10	0.000	0.000
mean	*****	0.000

SUMMARY OF INPUT SLACKS:

firm input:	1	2	3	4
1	0.000	0.000	0.000	0.000
2	0.000	0.000	0.000	0.000
3	0.000	0.000	0.000	0.000
4	0.000*****			
5	*****	0.000	0.000	0.000
6	0.000*****			
7	0.000	0.000*****		
8	0.000	0.000	0.000	0.000
9	0.000	0.000	0.000	0.000
10	0.000	0.000	0.000	0.000

mean *****

SUMMARY OF PEERS:

firm peers:

1	1
2	2
3	3
4	10 9
5	8 9 1 10
6	3 10
7	8 2 9 3
8	8
9	9
10	10

SUMMARY OF PEER WEIGHTS:

(in same order as above)

firm peer weights:

1	1.000
2	1.000
3	1.000
4	0.961 0.039
5	0.047 0.770 0.092 0.091
6	0.120 0.880
7	0.235 0.115 0.349 0.302

8 1.000

9 1.000

10 1.000

PEER COUNT SUMMARY:

(i.e., no. times each firm is a peer for another)

firm peer count:

1 1

2 1

3 2

4 0

5 0

6 0

7 0

8 2

9 3

10 3

SUMMARY OF OUTPUT TARGETS:

firm output: 1 2

1 *****

2 *****

3 *****

4 *****

5 *****

```

6      *****
7      *****
8      *****
9      *****
10     *****

```

SUMMARY OF INPUT TARGETS:

```

firm input:      1      2      3      4
1      *****      0.000*****
2      *****
3      *****
4      *****
5      *****
6      *****
7      *****
8      *****
9      *****
10     *****

```

3.2 ผลวิเคราะห์ด้วยวิธี Malmquist-DEA

Results from DEAP Version 2.1

Instruction file = \$\$TEMP\$\$\INS

Data file = \$\$TEMP\$\$\DTA

Input orientated Malmquist DEA

No solutions satisfy constraints given

DISTANCES SUMMARY

year = 1

firm	crs te rel to tech in yr			vrs
no.	*****			te
	t-1	t	t+1	
1	0.000	1.000	0.000	1.000
2	0.000	1.000	1.091	1.000
3	0.000	1.000	1.272	1.000
4	0.000	0.474	0.405	0.475
5	0.000	0.159	0.190	0.217
6	0.000	0.895	0.758	0.925
7	0.000	0.956	0.950	0.965
8	0.000	1.000	1.573	1.000
9	0.000	0.777	0.771	1.000
10	0.000	1.000	1.461	1.000

mean 0.000 0.826 0.847 0.858

year = 2

firm	crs te rel to tech in yr			vrs
no.	*****			te
	t-1	t	t+1	

1	0.497	0.475	0.530	0.518
2	1.054	1.000	1.135	1.000
3	1.183	1.000	1.136	1.000
4	0.574	0.487	0.507	0.494
5	0.151	0.182	0.194	0.348
6	5.067	1.000	6.727	1.000
7	1.391	1.000	1.077	1.000
8	1.228	1.000	1.333	1.000
9	0.732	0.724	0.791	1.000
10	1.528	1.000	1.193	1.000
mean	1.341	0.787	1.462	0.836

year = 3

firm	crs	te	rel to tech in yr	vrs
no.	*****			
	t-1	t	t+1	te
1	0.579	0.646	0.751	0.690
2	0.926	1.000	1.363	1.000
3	1.183	1.000	2.117	1.000
4	0.343	0.388	0.550	0.399
5	0.226	0.240	0.265	0.315
6	0.820	0.920	1.221	0.921
7	1.031	1.000	2.181	1.000
8	1.455	1.000	1.808	1.000
9	1.102	1.000	1.176	1.000
10	1.005	1.000	2.446	1.000

```
mean    0.867    0.819    1.388    0.833
```

```
year =    4
```

```
firm    crs te rel to tech in yr    vrs
no.      *****                      te
        t-1      t      t+1

1  0.815    1.000    0.998    1.000
2  0.855    0.980    0.998    1.000
3  0.933    1.000    1.022    1.000
4  0.520    0.542    0.505    0.544
5  0.240    0.266    0.332    0.354
6  1.115    1.000    0.901    1.000
7  0.782    0.996    1.002    0.997
8  0.974    1.000    1.364    1.000
9  1.037    1.000    1.142    1.000
10 0.724    0.922    0.947    0.929
```

```
mean    0.800    0.871    0.921    0.882
```

```
year =    5
```

```
firm    crs te rel to tech in yr    vrs
no.      *****                      te
        t-1      t      t+1

1  0.795    0.796    0.000    0.847
2  0.749    0.792    0.000    0.798
```

3	1.059	1.000	0.000	1.000
4	0.409	0.416	0.000	0.422
5	0.521	0.552	0.000	0.778
6	1.260	1.000	0.000	1.000
7	0.991	1.000	0.000	1.000
8	1.006	1.000	0.000	1.000
9	1.144	1.000	0.000	1.000
10	1.008	1.000	0.000	1.000
mean	0.894	0.856	0.000	0.884

[Note that t-1 in year 1 and t+1 in the final year are not defined]

MALMQUIST INDEX SUMMARY

year = 2

	firm	effch	techch	pech	sech	tfpch
--	------	-------	--------	------	------	-------

1	0.475*****		0.518		0.918*****	
2	1.000	0.983	1.000	1.000	0.983	
3	1.000	0.964	1.000	1.000	0.964	
4	1.028	1.174	1.040	0.988	1.207	
5	1.144	0.833	1.599	0.715	0.953	
6	1.117	2.447	1.081	1.034	2.734	
7	1.046	1.183	1.037	1.009	1.237	
8	1.000	0.884	1.000	1.000	0.884	
9	0.932	1.010	1.000	0.932	0.941	
10	1.000	1.023	1.000	1.000	1.023	

```
mean 0.9516801.350 0.996 0.9556471.157
```

```
year = 3
```

```
firm effch techch pech sech tfpch
```

```
1 1.360 0.896 1.334 1.020 1.219
2 1.000 0.903 1.000 1.000 0.903
3 1.000 1.020 1.000 1.000 1.020
4 0.798 0.921 0.807 0.988 0.734
5 1.322 0.938 0.907 1.457 1.241
6 0.920 0.364 0.921 0.999 0.335
7 1.000 0.979 1.000 1.000 0.979
8 1.000 1.045 1.000 1.000 1.045
9 1.381 1.004 1.000 1.381 1.387
10 1.000 0.918 1.000 1.000 0.918
```

```
mean 1.062 0.869 0.989 1.073 0.922
```

```
year = 4
```

```
firm effch techch pech sech tfpch
```

```
1 1.548 0.837 1.449 1.068 1.296
2 0.980 0.800 1.000 0.980 0.784
3 1.000 0.664 1.000 1.000 0.664
4 1.396 0.823 1.364 1.024 1.149
5 1.111 0.903 1.124 0.988 1.003
6 1.087 0.916 1.086 1.001 0.996
```

7	0.996	0.600	0.997	0.999	0.598
8	1.000	0.734	1.000	1.000	0.734
9	1.000	0.939	1.000	1.000	0.939
10	0.922	0.567	0.929	0.992	0.523

mean	1.089	0.768	1.084	1.005	0.836
------	-------	-------	-------	-------	-------

year = 5

	firm	effch	techch	pech	sech	tfpch
--	------	-------	--------	------	------	-------

1	0.796	1.000	0.847	0.940	0.796
2	0.808	0.964	0.798	1.014	0.779
3	1.000	1.018	1.000	1.000	1.018
4	0.767	1.028	0.775	0.989	0.788
5	2.073	0.870	2.195	0.944	1.803
6	1.000	1.182	1.000	1.000	1.182
7	1.004	0.992	1.003	1.001	0.997
8	1.000	0.859	1.000	1.000	0.859
9	1.000	1.001	1.000	1.000	1.001
10	1.084	0.991	1.076	1.008	1.075

mean	1.011	0.987	1.022	0.989	0.998
------	-------	-------	-------	-------	-------

MALMQUIST INDEX SUMMARY OF ANNUAL MEANS

year	effch	techch	pech	sech	tfpch
------	-------	--------	------	------	-------

2	0.9516801350	0.996	0.9556471157
---	--------------	-------	--------------

3	1.062	0.869	0.989	1.073	0.922
4	1.089	0.768	1.084	1.005	0.836
5	1.011	0.987	1.022	0.989	0.998

mean	1.027	8.179	1.022	1.005	8.400
------	-------	-------	-------	-------	-------

MALMQUIST INDEX SUMMARY OF FIRM MEANS

firm	effch	techch	pech	sech	tfpch
------	-------	--------	------	------	-------

1	0.945*****		0.959	0.985*****	
2	0.943	0.910	0.945	0.998	0.858
3	1.000	0.903	1.000	1.000	0.903
4	0.968	0.978	0.971	0.997	0.946
5	1.366	0.885	1.375	0.993	1.209
6	1.028	0.991	1.020	1.008	1.019
7	1.011	0.911	1.009	1.002	0.922
8	1.000	0.873	1.000	1.000	0.873
9	1.065	0.988	1.000	1.065	1.052
10	1.000	0.852	1.000	1.000	0.852

mean	1.027	8.179	1.022	1.005	8.400
------	-------	-------	-------	-------	-------

[Note that all Malmquist index averages are geometric means]